

Ellen G. White Estate

A photograph of a white lighthouse on a cliff overlooking the ocean at dusk. The lighthouse is illuminated from within, and the sky is a mix of blue and purple. Palm trees are visible in the foreground. The title 'KAYA KUDI YESU' is overlaid in large white letters.

KAYA KUDI YESU

ELLEN G. WHITE

Kuya Kudi Yesu

Ellen G. White

**Copyright © 2012
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby.

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Contents

Information about this Book	i
MEYI A KUMPALA	iv
Shapita 1—DINANGA DIA NZAMBI KUDI BA HA BULOBA	5
Shapita 2—TUDI TUKENGELA MUSUNGIDI	11
Shapita 3—DIKUDIMUNA DIA MUTSHIMA	16
Shapita 4—KUTONDA KUA BUBI	28
Shapita 5—KUDIHIDIA	32
Shapita 6—DITABUSHA, DITALALA, DIJADIKA	37
Shapita 7—MUA KUJINGULULA MUYIDI	43
Shapita 8—KUDIUNDA MU YESU KILISTO	51
Shapita 9—MUDIMU NE MUOYO	59
Shapita 10—KUMANYA NZAMBI	65
Shapita 11—DITENDELELA NE DITUMBISHA	71
Shapita 12—KUENZA TSHINYI NE MPATA	81
Shapita 13—DISANKA MU MUKELANGE	88

MEYI A KUMPALA

Tshiena bualu tshia mukanda eu tshidi dilondangana dijima dia malu. Ke anu batangile kudi Yesu, udi ne bukole bua kuandamuna ku majinga a mutshima, kudibo ne bua kuya kudi aba bonso badi bakeba “Njila wa ditalala” anyi? Mulunda wa bantu badi nealombole tshidia ku tshidia, mu njila wa bulelela, eu udi ne nzala ne nyota ya buakane, udi umuteka mu masanka adi alu ku didifila dijima ku mudimu wende.

Bantu ba bungi badi batatshishibue nebasangane mu mabeji aa kukoleshibua ne ditekemena kabidi nebatungunuke mu muoyo wa ha buloba bikale ne didifila dikole hamue ne disanka kadiyi ne ndekelu.

Yokobo, hakanyemaye muan’abo wakalala butuku mu mpata, muteke dibue bu musamu ku mutu wende. Munkatshi mua tulu tuende, wakamona mu tshilota tshibandilu tshile ne lusongo luatshi luakadi lutue mu diulu, wakakolesha muoyo, muitabije ne buobumue buakadi buhehele hankatshi ha buloba ne muaba wa basangale. Tshikenakumona etshi tshiule tente ne milayi tshimueneka kabidi kudi aba bonso badi ne nzala ya kumanya disua dia Nzambi!

[9] Mukanda eu udi mukudimunyibue mu miakulu ya bungi. Tudi tujinga ne, Difunda dihia-dihia edi dikuba bimpe, ditungunuje mudimu wa disanka wa yakadianjila diambedi.

Kakuena dinanga didi ditambe edi,
dia muntu udi ufuila balunda bandi.

Yone 15:13.

Shapita 1—DINANGA DIA NZAMBI KUDI BA HA BULOBA

Bifukibua ne Mukanda wa Nzambi bidi bileja dinanga dia Nzambi. Tatu' etu wa mu diulu udi Mufuki wa muoyo, wa lungenyi ne wa disanka. Tangila malu a kukema a bifukibua; manya buimpe buabi ku majinga ne ku dikuatshisha diabi, ki anu bua muntu nkayende, kadi mbua tshintu tshionso tshidi ne muoyo. Diba ne nvula bidi bisankisha ne bitalaja buloba; mikuna, mayi manene ne bibanda-banda; bionso bidi bituambila bua dinanga dia Mufuki. Nzambi ngudi ukuatshisha bifukibua bionso ku majinga abio a ku dituku ku dituku. Mei a a mushinga mukole a mufundi wa Misambu adi afile buneme ku bulami buandi.

“Mesu a bifukibua onso adi akutekemena;

Wewe udi ubihesha biakudia biabi mu tshikondo tshiabi.

Udi ubulula tshianza tshiebe,

Tshintu tshionso tshidi ne muoyo udi utshiukutshisha ne [10]
diakalengele.”

Misambu 145:15,16.

Nzambi wakafuka muntu muakane muikale ne disanka. Buloba buetu, bibangile ku dibufuka diabu kudi Mufuki, kabuakadi ne katoba nansha kamue ka bualu bubi, anyi mundidimbi mukese wa mulau. Dishaha dia mikenji ya Nzambi — mikenji ya dinanga — ndiakakeba lufu ne malu mabi onso. Nansha bikale nanku, dinanga dia Nzambi didi dimueneka nasha mu makenga. Bakafunda ne, “Buloba buakedibua mulau bualu bua muntu”. Genese 3:17. Meba ne mingonga, makenga ne matetshibua bidi bilehesha luendu luetu lua ha buloba lua ntatu ne tunyinganyinga, biakalua disanka dietu; bidi bibuela mu luidi lua buyishi buakenza Nzambi bua kutuhatula mu ngikadilu wa kuhuekeshibua ne mu dijimba dia bubi dituakadi bedibue kudi bubi. Nansha bobo boneke, buloba kabuena anu mu

tunyinganyinga ne ntatu. Bifukibua biobi nkayabi bidi bituleja lumu lua ditekemena ne lua busambi. Tudi tumona bilongo bimueneka munkatshi mua meba ne mingonga.

“Nzambi udi dinanga”. Mei a adi asanganyibua mafunda ha tshinongo tshia tshilongo ne ha tshisosa tshionso tshibishi. Nyunyu idi isankisha mulu ne misambu yayi ya disanka, bilongo bilengele bidi binunkisha buloba ne muhuya wabi muimpe, mitshi mile, metu manene, bionso bidi bituambila bua bukubi butambe ne bua butatu bua Nzambi wetu ne dijinja diandi dia kufila disanka kudi bana bende.

Mukanda wa Nzambi udi utuleja ngikadilu wende. Nzambi yeye nkayende udi utulejamu luse luende ne dinanga diende didi kadiyi mpuilu. Hakalomba Mose ne: “Undeje butumbi buebe!” Yehowa wakamuandamuna ne: “Nengendeshe buimpe buanyi buonso ku mesu kuebe.” Ekesode 33:18,19, ne hakahitaye kumpala kua Mose, Mose wakela di ne: “Yehowa, Yehowa, Nzambi wa luse ne dinanga, [11] kena ukuata tshiji lubilu, udi mule tente ne luse ne bushuwa udi uleja binunu bia bantu luse lujalame, udi ubuikidila bantu mahanga abo ne kusambuka kuabo kua mikenji ne malu mabi abo.” Ekesode 34:6,7. Udi “mule tente ne dinanga, kayi ukuatshika tshiji lubilu.” Yone 4:2, “bualu bua udi usanka bua kuleja bantu luse lujalame.” Mika 7:18. Ebu ke butumbi buende.

Mu diulu ne ha buloba, Nzambi wakatuha bimanyinu bia bungi bia buimpe buende. Wakakeba kudimuenesha kutudi ku bifukibua ne ku bilejilu bia dinanga didi muoyo wa muntu kauyi mua kuheta. Kadi bionso ebi bidi bileja ngikadilu wende. Muena lukuna wa malu mimpe wakafofomesha meji a bantu bua basemene kudi Nzambi ne ditshina ne bamutangile bu muntu wa tshikisu ne muena lonji. Satana udi uleja Tatu wetu wa mu diulu bu muntu udi kayi ne kulumbulula kuakane, mulumbuluishi wa tshikisu, muena bukutu ne muena tshinyangu. Udi uleja Mufuki bu muntu wa disu dikole mu kumuenesha bilema biabo ne mahanga abo, bua kubahisha ku bilumbuludi biandi. Mbua kumusha tshilamba etshi tshikudika tshia midima ku dibuluibua dia dinanga dinene dia Nzambi, biakaluila Yesu kusomba munkatshi mua bantu.

Muana wa Nzambi wakafuma mu diulu bua kuleja Tatu. “Kakuena muntu wakanza kutangila Nzambi; Muana umu’ehele mulela mu tshiadi tshia Tatu, yeye wakamuamba.” Yone 1:18.

“Kakuena muntu udi mumanye Tatu, anu Muana ne udi Muana musue kuleja Tatu.” Matayo 11:27. Umue wa ku bayidi wakamukonka ne: “Utuleje Tatu.” Yesu wakamuandamuna ne: “Nakadi n’enu musangu bule nenku, wewe kuena mumanye anyi, Filipino! Wakutangila meme wakutangila Tatu; ahu munyi mudi wamba ne, Utuleje Tatu?” Yone 14:8,9.

Tangila, mu mei kayi a Musungidi akaleja mudimu wende hanu ha buloba: “Nyuma wa Nzambi udi ham’bidi hanyi, Bualu bua yeye wakangela manyi ha mutu ne: Ambila bantu bahele Lumu Luimpe; Yeye wakantuma ne: Ambila bena lukanu bua dikohoka diabo, ne bafobo bualu bua katabasha kua mesu abo, Uhe badi batata budishikaminyi.” Luka 4:18. Eu ngwakadi mudimu wende. Wakadi uya ku muaba ne ku muaba, wenza malu mimpe, wondaha bonso bakadi muinshi mua bukokeshi bua diabololo. Bakadi mua kusangana misoko ya bungi yakadi kayiyi yunvuika kabidi nansha mukemu umue wa disama; wakahitshilamu, ne wakondaha basame bonso. Mudimu wende wakadi uleja bunzambi buende. Dinanga ne luse biakamueneshibua mu bienzedi biende bionso, muoyo wende wakadi mule tente ne dinanga bua bana ba bantu. Wakaluata mubidi wabo bua kubakuatshisha ku majinga abo. Batambe buhele, batambe buhuekele kabakadi batshina bua kumubikila. Bana batekete babo nkayabo bakadi badiunvua bakokibue kudiye. Bakadi basue kubanda ha binu biende, ne kujoja mpala wende wa meji wakadi umueneka ne dinanga dia kashidi.

[12]

Yesu kakadi umusha nansha bualu bumue kubulelela, kadi wakadi ubuamba matuku onso ne dinanga. Diunvuangana diende ne bantu diakadi dihuangane; ne dia musinga mukole. Kakadi uhatula mei lukasa lukasa, anyi di dikole diakadi kadiyi ne dikuatshisha, nansha musangu umue kakadi utatshisha muoyo wakadi mukuatshibue ne malu. Kakadi ubihisha bufuba bua bantu. Hakadiye wamba malu malelela, wakadi wamba anu ne dinanga matuku onso. Wakadi uhidia lubombo, tshitunu, ne bubi; kadi wakadi ubihidia ne di dia muadi. Wakadila bua Yelushaleme, musoko wakadiye munange ne wakabenga kumuakidila, yeye udi, Njila, Bulelela ne Muoyo. Wakahidia Musungidi wawo, kadi nansha bikale nanku wakadi n’awo dinanga ne luse. Muoyo wende wakadi wa kudihidia ne wa kunanga bakuabo. Muntu yonso wakadi ne musinga mutambe ku mesu ende. Kayi weyemena butumbi bua bunzambi

[13] buende, wakadi uleja kanemu kudi muntu yonso wa mu diku dia Nzambi. Muntu yonso, wakadi umona muoyo muoneke wakadiye ne bua kusungila.

Eu udi ngikadilu wa Yesu wakalejibua mu muoyo wende. Eu udi kabidi ngikadilu wa Nzambi. Mu muoyo wa Tatu mudi muhatuka luse lua bunzambi, lubuluibue mu Yesu Kilisto, ne lumuangalakila bana ba bantu. Yesu, Musungidi wa dinanga ne luse, wakadi Nzambi “wakamuenshibua mu mubidi wa muntu.” 1 Timote 3:16.

Yesu wakadi ha buloba, wakakenga, wakafua anu bua kutuhikula. Wakalua “muena kanyinganyinga,” Yeshaya 53:3 bua kutubueja mu disanka dia tshiendelele. Nzambi wakuanyisha Muan’ende munanga, mule tente ne ngasa ne bulelela, bua umuke mu muaba wa butumbi, bua alue mu buloba buoneke ne bubu ne bule tente ne mulau ne lufu. Wakitabusha bua kumumona ushiya tshiadi tshia Tatu wende ne dimukukuila dia banjelo bua kulua kukenga mutuninganyinga, mu bihendu, mu kudihuekesha, mu lukinu ne mu lufu. “Dikenga didi divuija ditalala dietu diakadi ham’bidi handi, ne tuakukoleshibua ku mibundabunda yandi.” Yeshaya 53:5. Mutangilayi mu tshihela, mu Getesemane, ha mutshi mutshiamakane, Muana wa Nzambi muledibue kai ne bubu, muimikila bujitu bua mibi yetu! Yeye wakadi umue ne Tatu wakunvua mu mutshima wende ditahuluka didi hankatshi ha muntu ne Nzambi, dikeba dia bubu, ditahuluka diakamuelesha lubila elu lua dikenga: “Nzambi wanyi, Nzambi wanyi, wakundekela bua tshinyi?” Matayo 27:46. Mbujitu bua bubu ne kunvua kua bunene buabu biakatekesha mutshima wa Muana wa Nzambi.

[14] Kadi mulambu eu kawakenjibua bua kufila mu muoyo wa Tatu dijinga dia kunanga bukua bantu buoneke, ne bua kumona mua kubasungila. Nansha, nansha. “Nzambi wakatamba kusua ba ha buloba, yeye wakabaha muan’andi umuehele mulela.” Yone 3:16. Tatu kena mutunange bua mulambu eu wakenza Muan’ende, wakitabusha mulambu eu bualu bua udi mutunange. Yesu Kilisto udi mutuangaji kudiye ke kuakatungalajila Tatu dinanga diende kudi bantu babi. “Nzambi mundamua Kilisto wakadi ulengeja ba ha buloba kudiye.” 2 Kolinto 5:19. Wakakenga ne Muan’ende. Mu tuninganyinga tua mu Getesemane, momumue ne mu lufu lua ku Kalevalio, muoyo wa Dinanga didi kadiyi mua kuambibua nngwakafuta mushinga wa dihikudibua dietu.

Yesu wakamba ne: “Ebu mbualu budi Tatu wanyi munsuile, ndi nteka muoyo wanyi hanshi, bua meme kuwangata kabidi.” Yone 10:17. Mu mei makuabo: “Dinanga didi Tatu mununange n’adi didi ditambe bunene hakuitabujaye bua meme kufila muoyo wanyi bu mulambu bua kunuhikula. Nakatamba kumulengelela hanakadivuija tshieya kunudi, hakuteka muoyo wanyi hanshi ne ha kuambula ma-banza a matomboka enu; bualu bua ku mulambu wanyi, Nzambi, bu mudiye muakane, udi mua kulengeja muntu yonso udi umuitabusha.”

Anu Muana wa Nzambi nkayende, wakadi ne bukole bua kutuhikula, anu yeye wakadi mu tshiadi tshia Tatu ng’ wakadi mua kumumanyishisha; anu muntu udi mumanye bule ne buondoke bua dinanga dia Nzambi ng’ wakadi mua kubileja. Bua kuleja dinanga dia Tatu kudi bantu babi, kabiakadi bikengela tshinga tshintu nansha tshimue anu mulambu wa kashidi wakafila Yesu Kilisto bua muntu mujimine.

“Nzambi wakatamba kusua ba ha buloba yeye wakabaha muan’andi umuehele mulelela.” Wakamufila ki anu bua kuikalaye munkatshi mua bantu, bua kutualaye mibi yabo, bua kufuaye ha muaba wabo; wakamufila kudi tshisamba tshijimine. Yesu Kilisto wakadi ne bua kudisangisha ku majinga a bantu. Yeye wakadi umue ne Tatu wakadisuiakaja ne bana ba bantu ku mionji idi kayiyi mua kusuluka. Yesu “kena ufua bundu bua kubabikila ne, Bana betu.” Ebelu 2:11. Udi Mulambu wetu, Muakuidi wetu ne Muan’etu. Udi umueneka muluatshishibue ne bumuntu buetu kumpala kua nkuasa wa Tatu, neikale mufuanangane ne tshisamba tshia bantu tshiakahikulaye mu bikondo bionso bia tshiendelele: yeye udi kabidi neashale kashidi Muana wa Muntu. Ne bionso ebi bidi bua kubandisha muntu ku dihuekeshibua diandi bua bubi, bua kumufikisha ku kuela meji bua dinanga dia Nzambi ne kubuela mu disanka dia tshijila. [15]

Mushinga mufuta bua dihikudibua dietu, mulambu udi kauyi mua kuambibua wa Tatu’etu wa mu diulu ha kufila Muan’ende ku lufu bua bualu buetu, wakadi ne bua kutulesha lungenyi lukole lua mushindu utudi mua kuikala mu Yesu Kilisto. Hakafidibuawu kudi Yone, mupostolo mujidibue, bua kutangila bule, buondoke ne butshiana bua dinanga dia Tatu kudi ba ha buloba badi bahunga ne lufu, udi mujibue ne dinanga dia kukukuila ne dia kanemu, hakuhanga mushindu wa kunvuija bunene ne bualabale bua dinanga edi, udi

wela di ne: “Tangila mushindu wa dinanga diakatuha Tatu bua tuetu tubikidibue ne Bana ba Nzambi.” 1 Yone 3:1. Mushinga kai udi dinanga edi difila kudi muntu! Ku dishiha dia mikenji, bana ba Adama bakulua bakokeshibue kudi Satana; ku ditabusha mulambu wa dilengeshibua wa Kilisto, badi mua kulua bana ba Nzambi. Ha kuvuala mubidi wa muntu, Yesu Kilisto udi utumbisha ba ha buloba, udi uteka muntu muoneke mu mushindu udiye mua kuakanyina, ku bobumue n’ende, kubikidibua “muana wa Nzambi”.

Bana ba Mukelenge wa mu diulu! Mulayi wa mushinga mukole! Bualu budi kabuyi bujika ku diela dia meji! Dinanga didi kadiyi mua kunvuija dia Nzambi bua bantu bakadi kabayi bamunange. Dinanga dia mushindu eu kadiena ne tshilejilu. Didi dihite didi mamu n’adi bua muan’ende mujimine. Lutangilu luende ludi lukokeshama mutshima ne ludi lufila meji ku kulonda disua dia Nzambi: Hatudi tutamba kuyila ngikadilu wa Nzambi ku butoke bua mutshi mutshiamakane, tudi tutamba kujingululama bulelela bua dinanga, tudi tutamba kumona luse lusangisha ku kanemu ne ku buakane, ne tudi tutamba kujingulula bimanyinu bia luse ne bia dinanga bidi kabiyi mpuilu.

[16]

Tatu, nakuenzela diulu bibi,
nakuenza bibi ku mesu kueba kabidi.

Luka 15:18.

Shapita 2—TUDI TUKENGELA MUSUNGIDI

Ku tshibangidilu, muntu wakadi muena bukole butambe ne lungenyi lushindame. Mu mubidi wakadi muhuangane ne mu lungenyi wakadi mu buobumue ne Nzambi, meyi ende akadi malengele ne majinga ende akadi a tshijila. Kadi bukole buende buakatekeshibua kudi buhidia ne budiambi buakahiana muaba wa dinanga mu mutshima wende. Bumuntu buende buakatekeshibua ku kushiha kuende kua mikenji, biakamuluila bikole, bua kukandamena bubi, ku bukole buende yeye nkayende. Wakalua muhika wa Satana, ne wakadi kuikala mushale to ne tshiendelele mu bukokeshi buende, bu Mukelenge kayi muditeke bu Muakuidi bua bualu buende. Tshihatshila tshia mutetshi tshiakadi anu bua kunyanga bulongolodi bua Nzambi mu kufuka kuende kua muntu, ne bua kuja buloba tente ne makenga ne tunyinganyinga. Bimane kuenzeka nunku, wakadi welangana meji a kutela makenga a bu bualu buakafukilabo muntu. [17]

Mu ngikadilu wende wa buakane, muntu wakadi mu buobumue ne yeye muena munda “mudi musokoka bibutshilu bionso bia meji ne bia lungenyi.” Kolosai 2:3. Kadi kunyima kua bubi buende, haka-hangaye disanka diende mu tshijila, wakasua kusokoma kumpala kua Nzambi. Muoyo udi kauyi muledibue tshiakabidi udi kabidi mushindu eu. Kawena ukuma diatshimue ne wa Nzambi, ne kawena uheta disanka nansha dimue mu buobumue buandi.

Muntu mubi kakuikala ne diakalengele kumpala kua Nzambi nansha, diku dia bantu ba tshijila kadiakumulengelela. Bu yeye muanyishibue bua kubueleya mu diulu, wakadi kuikalamu muena diakabi. Lungenyi lukumbane lua dinanga ludi mu muaba eu, mudi bantu bonso mu bobumue ne dinanga dia kashidi, kaluakuheta di-unvuangana ne lungenyi ludi mu muoyo wende. Meji ende, malu ende, midimu yende ne bikale bibengangane ne bia aba badi mu diulu. Neikale mushilangane ne bonso badi mu diulu. Diulu nedikale muaba wa makenga kudiye. Dijinga diende nedikale anu bua kumuka kumpala kua yeye udi munya ne disanka dia mu diulu. Ki mukenji muela kudi Nzambi bua kuihata bantu babi mu diulu,

bakadihata ku kuhanga kuabo kua kusanka ne bantu bende. Butumbi bua Nzambi nebuikale kudibo bu kahia kadi kuosha. Nebasanke bua kubutidibua ha mutu ha kuikala kumpala kua yeye wakafua bua kubahikula.

[18] Bidi bikole, bua tuetu nkayetu, kudihatula mu tshina tshia bubi mutudi bedibue. Mioyo idi mibi, ne katuena ne bukole bua kuyishintulula. “Udi mua kuhatula tshintu tshiakane ku tshintu tshidi katshiyi tshiakane nganyi? Kakuena muntu.” Yobo 14:4. “Bua meji mateka ku malu a mubidi adi ne Nzambi lukuna, kaena manze kudihieksha muinshi mua mikenji ya Nzambi; ne kaena ne bukole bua kuenza nunku.” Lomo 8:7. Nkoleshilu, ndongeshilu, kuibidija lungenyi, ne makole a muntu bionso bidi ne nsangilu wabi umue; kadi mu bualu ebu bionso kabiena ne bukole. Bidi mua kushintu- lula bimue bienzedi; kadi kabiena bimaneye mua kushintulula mutshima, anyi kulengeja muoyo. Bua kumusha muntu ku ngikadilu wa bubi ne kumufikisha ku eu wa tshijila, bidi bikengela bukole budi buenzeja munda muandi, muoyo muhia-muhia udi ufuma mulu. Bukole ebu, budi Yesu. Ngasa wandi nkayandi udi mua kukolesha butekete bua muntu, ne kumukoka kudi Nzambi ne ku tshijila.

Musungidi wakamba ne: “Bikala muntu kayi muledibue tshiakabidi” — bikalaye kayi uheta muoyo muhia-muhia ne majinga mahia-mahia bidi mua kumufikisha ku muoyo muhia-muhia — “kena mumanye mua kutangila bukelenge bua Nzambi.” Yone 3:3. Lungenyi ludi muntu uhangadisha ne ludi luakane bua kuenza n’alu mudimu wa kudiundisha buimpe buakadiye n’abu ku tshibangidilu, ludi lua tshianana. “Muntu wa ha buloba kena witabusha malu a Nyuma wa Nzambi, bualu bua malu a adi mahote kukudiye; yeye kena mua kudimanyinau; bualu bua malu a adi ajinguludibua kudi Nyuma.” 1 Kolinto 2:14. “Kukemi bua di dinakukuambila ne: Bunudi n’abu mbua kuledibua tshiakabidi.” Yone 3:7. Bakafunda bua Yesu Kilisto ne (Di): “Munda muandi muakadi muoyo; muoyo au wakadi munya wa bantu.” Yone 1:4. Anu dina diende nkayadi didi “diha bantu, didi dimanye mua kutusungila.” Bienzedi 4:12.

Kabiena bimpe kutangidila ha bule buimpe bua Nzambi, bulami buandi, ne dinanga diandi dia butatu. Kabiena bikumbane kutahulula lungenyi ne buakane bia mikenji yende, ne kumanya ne idi mienzejibue ha mukenji wa butumbi wa dinanga. Mupostolo Paulo wakadi ne lungenyi ha bionso ebi hakambaye: “Ndi ngitabusha mikenji ne

idi mimpe”; “mikenji idi ya tshijila, ne mukenji au udi wa tshijila udi muakane ne udi muimpe.” Kadi mu dibungama diende dia kuhanga ditekemena wakambe ne: “Ndi muhanyibue ku bubi.” Lomo 7: 16, 12,14. Wakadi utua mikemu bua tshijila ne buakane biakadiye kayi mua kukumbaja; wakela di ne: “Ka meme muena majia! Wansulula ku mubidi wa lufu elu nganyi?” Lomo 7:24. Elu ludi lubila luakela mioyo yakadi mikuatshibue kudi bubi mu bikondo bionso ne mu biaba yonso. Bua bonso buabo, diandamuna didi anu dimue: “Tangilayi Muan’a mukoko wa Nzambi, udi umusha bubi ba ha buloba.” Yone 1:29; mutangilayi.

[19]

Kudi binfuanyi bia bungi bidi Nyuma wa Nzambi wangata bua kuleja n’abi bulelela ebu, bua kubutokeshila mitshima idi ijinga kusambibua ku bujitu bua dihila dia bubi. Yakobo, kunyima kua yeye mumane kushima Esau wakanyema nzubu wa baledi bende, mujibue ne kanyinganyinga ka tshilema tshiende. Muihatshibue ne tshiasa-nkaya, muikale kule ne bonso bakadi bafila mushinga kudi muoyo wende, tshiakadi tshimutatshisha, tshiakadi diunvua ne bubi buandi buakamukangisha buobumue buandi ne Nzambi, ne wakadi mulenguludibue mu diulu. Munyunguluka kudi mikuna, ha mutu hende hakadi tshibuashi-buashi ne mitoto, wakadi mulale ne kanyinganyinga hanshi ha buloba. Munkatshi mua tulu tuende, wakamona dinkenke dikole ditoksha mu mpata; ha buloba buakadiye mulale, hakabika tshibandilu tshinene tshibuikila kudi matutu tshimueneka ne tshidi tshiye to ne ku tshibi tshia mu diulu, ne banjelo ba Nzambi bakadi babanda bahueneka ha tshibandilu etshi. Wakateleja, ne munkatshi mua butumbi bua mu diulu, di dia Nzambi diakamumanyisha lumu lua busambi ne lua ditekemena. Yakobo wakaheta Musungidi wakandamuna ku majinga ne ntatu bia muoyo wende. Mule tente ne disanka ne disakidila, wakamona njila wakadiye, yeye muena mibi, mua kusangana buobumue ne Nzambi. Tshibandilu tshiakamueneka mu tshikena kumona tshiende, tshiakadi tshileja Yesu, udi Mutuangaji umue hankatshi ha Nzambi ne bantu.

Mu muyiki wende ne Natanaele, Kilisto wakangata tshilejilu tshia mushindu wa momumue wamba ne: “Nenumone diulu dibulula ne banjelo babanda bahueka ha Muana wa muntu.” Yone 1:51. Ku bubi buandi, muntu wakadi mutahuluke ne Nzambi; buloba kabuakadi ne diunvuangana ne diulu; bua tshibuashibuashi tshiakabitahulula, diunvuangana diadi diakalua dikole. Kadi anu bua Yesu

[20]

Kilisto, buloba buakahingana kabidi mu buobumue ne diulu. Ku buakane buende, Musungidi wakela tshilamba ha tshina tshiumbula kudi bubu, bua banjelo bamone mua kunvuangana ne bantu. Kudi Yesu muntu muoneke, mutekete ne mufuba, wakamona mushindu wa kuya ku Mpokolo wa bukole bua tshiendelele.

Kadi bikala muntu udi ulengulula mpokolo eu umue wa ditekemenena ne wa luhandu ludi lumuhesha meji adiyehangadika bua ntungunukilu ne mudimu udiye wenza bua kudibandisha bidi bia hatuhu. “Kuha kuonso kuimpe ne diha dionso diakane tshishiki.” Yakobo 1:17 bidi bifuma kudi Nzambi. Ngikadilu onso mujalame udi ufuma kudiye, ne njila umue udi ufikisha bantu kudi Nzambi, udi anu Yeye Kilisto. “Meme ndi bianyi njila, bulelela ne muoyo, muakambaye. Kakuena muntu udi ulua kudi Tatu kayi muanze kulua kundi diambedi.” Yone 14:6. Muoyo wa Nzambi udi mule tente ne dinanga ditambe lufu bukole bua bana ba bantu. Mu kulambula Muan’ende, wakatulekela diulu dionso. Muoyo, lufu ne buakuidi bua Musungidi, budimu wa banjelo, dibikila dia Nyuma, Tatu udi wenzeja ha mutu ha bionso ne kudi bionso, disanka didi kadi mua kuambibua dia bifukibua bia mu diulu: bionso bidi biteka bua kukumbaja dihidibua dia muntu.

O! Tutangije mesu etu ku mulambu wa dikenga wakafidibua bua bualu buetu. Tutete kuelangana meji bua mushinga wa bukole ne mudimu biakajimija diulu bua kufikisha bajimine mu nzubu wa Tatu. Ngenyi mitambe bukole ne bena mudimu ba bukutu kabiakadi kuikala bitekibue mu mudimu. Difutu dia dikema didi dilamina aba badi benza bimpe, masanka a mu diulu, musumba wa banjelo, buobumue ne dinanga dia Nzambi ne dia Muan’ende, kulengeshibua ne kudiundishibua kua bukole buetu bua mu bikondo bia tshien-delele: ki mbiobi ebi bidi bitukolesha bua kuenzela Mufuki ne muhikudi wetu mudimu muimpe ne mioyo yetu anyi?

Bualu bukuabo, tshilumbuluidi tshia Nzambi tshiambibue bua bubu: difutu didi kadi mua kuehuka, dihuekeshibua dia ngikadilu wetu ne dibutuka dia nshikidilu, bidi biambibue mu di dia Nzambi bua kutudimusha ku mateyi a Satana. Katuakuinvika mitu yetu badihuekeshe ku mpala kua luse lua Nzambi anyi? Tshiakadiye mua kuenza kabidi bua bualu buetu ntshinyi? Tubuelayi mu buobumue ne yeye wakatunanga mu dinanga didi kadi mua kuelekeshibua. Tudikuatshishe ne mishindu yonso idi mituhesha bua tukudimuke

ku tshinfuanyi tshia Kilisto ne tudibueje mu tshisumbu tshia banjelo,
ne kabidi mu disanka ne buobumue bua Tatu ne bua Muana.

[22]

Kudimunayi mitshima yenu,
bualu bua bukelenge bua mu diulu budi hehi.

Matayo 3:2.

Shapita 3—DIKUDIMUNA DIA MUTSHIMA

Muntu neamueneke muimpe ku mesu kua Nzambi munyi? Muntu mubi nealengejibue munji? Anu mu Yesu Kilisto ke mudi kulengejibua ne Nzambi, bua kufika ku buakane bua tshijila. Kadi netuye kudi Yesu mushindu kai? Kudi ba bungi badi bela lubila bu luakela musumba wa bantu bakatuishibua ku bubu mu dituku dia Pentekoste bamba ne: “Netuenze tshinyi?” Petelo wakandamuna ku lukonko elu ne: “Kudimunai mitshima yenu”. Hashishe wakabambila ne: “Kudimunai mitshima yenu . . . ne andamukai kabidi, bua mibi yenu ijimijibue.” Bienzedi 2:38; 3:19.

Dikudimuna dia mutshima nkunyingalala bua bubu ne kubulekela. Mbualu bukole bua kulekela bubu bikala muenabu kayi munvue dibikila diabu; kakuena dikudimuka dilelela dia muoyo bikala muntu kai mukome bubu nyima ne muoyo mujima.

[23] Kudi ba bungi badi kabayi bunvua tshidi bulelela bua dikudimuna dia mutshima. Bantu ba bungi badi batua mikemu bua mibi yabo ne batshinta bua kudileja bakane ku mesu kua bantu, bualu badi batshina difutu dia bienzedi biabo bibi. Kadi etshi ke ntshidi dikudimuna dia mutshima didi Mukanda wa Nzambi wamba nansha. Eku nkunyingalala bua dikenga dilualua bua bubu hamutu ha kunyingalala bua bubu mene. Bu muakanyingalala Esau bua kujimija kuende kua buan’abute. Balama, hakamonaye muanjelo muimane mu njila ne muele wa nvita ku tshianza, wakatshina, wakafika ku ditonda mahanga ende anu bua ne tshilue kufua; kadi kudiye kakuakadi dikudimuna dilelela dia mutshima bua mibi yende, kakuadi dishintuluka dia muoyo ne kakuakadi ditshina dia bubu. Yudasa Isakaliote, kunyima kua mumane kutungila Mfumu wende tshitungu, wakela lubila wamba ne: “Nakuenza bibi, bualu bua nakatungila muntu tshitungu udi kayi ne bualu.” Matayo 27:4.

Ditonda edi diakafuma mu mutshima wende wakadi mujibue tente ne bubu, ku kunvua kua dihila diende ne ku ditshina dia tshilumbuluidi tshia dikema tshia Nzambi. Difutu dia bubu buende diakadi dimutshinyisha, kadi kudiye kakuakadi kanyinganyinga kalelela,

ne wakadihanda bilamba mumane kutungila Muana wa Nzambi wakadi kayi ne bualu tshitungu, ne mumane kuvila wa Tshijila wa Isalele. Palo, tshikondo tshiakamueneka tshilumbuluidi tshia Nzambi kudiye, wakamanya bubi buende, kadi bivua anu bua kuehuka ku dinyoka, bualu bua tshikondo tshiakuma mputa ha mbidi, wakatungunuka kabidi na kutompuela diulu. Bonso aba bakadi badila bua makenga amibi yabo, kadi kabakadi banyingalala bua mibi ayo nkayayo.

Kadi hadi muoyo wa muntu uditeka mu bulombodi bua Nyuma wa Nzambi, muoyo mukese udi utabuluka ne mueji wa bubi udi ubanga kunvua ndondo ne ngigadilu wa tshijila wa mikenji ya Nzambi, mikenji idi bishimikidi bia bukelenge buende mu diulu ne ha buloba. Munya “wakadi ulua ha buloba, utemana bantu bonso”, Yone 1:9, udi usokolola malu masokome adi mu mutshima wende, ne uleja hatoke malu masokoke mu midima. Dimanya dia bubi didi dihita meji ende ne mutshima wende bukole. Muenji wa bubi mumane kunvua buakane bua Yehowa, udi unvua ditshina dia kumueneka mubihe ne monoke kumpala kua yeye udi mutangile malu adi mu mutshima. Udi umona dinanga dia Nzambi buimpe bua tshijila, disanka dia buakane; udi ujinga kuikala mulengejivue ne kuhingana mu bobumue ne diulu.

[24]

Dilomba dia Davidi kunyima kua yeye mumane kuhona mu bubi didi dileja dikudimuna dilelela dia mutshima. Kadiakadi anu diambibue ne dijinga dia kuehuka ku kinyoka diakadibo ne bua kumubela nadi nansha. Kunyingalala kuende kuakadi kulelela ne kujalame; kakakeba bua kukehesha bubi buende nansha. Wakamona bunene bua bubi buende ne dionoka dia mutshima wende; wakakina bubi buende. Kakadi ulomba anu dilekela dia bubi nkayabu, kadi dilengejibua dia mutshima. Wakadi ujinga kuikala ne disanka dia tshijila ne kuikala ne bobumue ne Nzambi. Mona muakadiye wamba:

“Disanka didi kudi muntu udi ne ditomboka diandi diumushibue,

Ne udi ne bubi buandi bumushibue!

Disanka didi kudi muntu udi Yehowa kayi ubadila dihambuka diandi ku buakane,

Ne udi kai ne lubombo mu mutshima wandi!

Nzambi, unfuile luse bu mudi luse luebe lujalame;
 Ku divulangana dia luse luebe, unjimijile matomboka anyi; .

. .

Bualu bua ndi mumanye matomboka anyi,
 Ne bubu buanyi butu buikala kumpala kuanyi matuku onso . .

.

[25]

Untokeshe ne hysope, ne nengikale mutoke;
 Unguvuvve, nempite neige butoke to . . .
 Nzambi! Unfukile mutshima mutoke munda muanyi,
 Ungezele Nyuma mujalame munda muanyi.
 Kungihatshi bua tshikadi kumpala kuebe,
 Umpingajile disanka dia luhandu luebe,
 Unshidike ne mutshima wa mua kuenza bu mudi disua diebe! . .

.

Wewe Nzambi, Nzambi wa luhandu luanyi,
 Unsongile ku dihila dia dimatshisha dia mashi,
 Ne ludimi luanyi neluimbe musambu ne di dikole bua
 buakane buebe.”

Misambu 32:1,2; 51:3-16.

Kabiena ku bukokeshi bua muntu bua kukumbaja dikudimuna dia mutshima dia mushindu eu nansha; badi badiheta anu kudi Mukelengc wetu wakabanda mu diulu ne wakaha bantu maha.

Anu aha ke hadi bantu ba bungi batamba kuhangila anyi kutuhakana, ke tshidi tshibahangisha dikuatshisha didi Kilisto ujinga kubahesha. Badi belangana meji ne kabena mua kufika kudi Yesu kumpala kua kukudimunabo mutshima, ne dikudimuna dia mutshima didi dimufikisha ku dibuikila dia mibi. Bulelela dikudimuna dia mutshima didi didianjidila dilekedibua dia mibi; bualu bua mutshima muhuekcle ne wa majiya ke udi dijinga ne Musungidi. Kadi muenji wa mibi udi ne bua kuindila anu hakudimunaye mutshima wende bangabanga ne kulua kudi Yesu anyi? Dikudimuna dia mutshima didi ne bua kuikala dihumbisha hankatshi ha muenji wa bubu ne Musungidi wende anyi?

Mukanda wa Nzambi kawena uyisha muaba nansha umue ne muenji wa bubu udi ne bua kukudimuna mutshima bangabanga ne

kuitaba ku dibikila dia Kilisto: “Luai kundi, bonso badi ne mudimu mukole, ne bujitu bunene, meme ne- nnuhe dikisha.” Matayo 11:28. [26] Ebu budi buimpe budi bufume kudi Kilisto udi utuha dikudimuna dilelela dia mutshima. Mupostolo Petelo wakatokeshu bualu ebu hakambilaye bena Isalele ne: “Nzambi wakamubisha ku tshianza tshiandi tshia balume bua kuikalaye Mukelenge ne Musungidi, ne bua kuhaye Isalele kukudimuna kua mutshima ne kujimija kua mibi.” Bienzedi 5:31. Ke mbualu butekete bua kukudimuna mutshima bikalaku kakuyi dienzeja dia Nyuma wa Kilisto, anyi kuheta dileked-ibua dia mibi kakuyi bukole bua Yesu Kilisto.

Yesu Kilisto udi mpokolo wa buimpe bonso bua mutshima. Yeye nkayende ngudi mua kuteka dikina dia bubu mu mutshima yetu. Dijinga dionso didi ditangile ku bulelela ne ku buakane, ne dijingulula dionso dia bubu buetu, didi dijadika dia mudimu wa Nyuma Muimpe mu muoyo wetu.

Yesu wakamba ne: “Biambishabo ha buloba, nenkoke bantu bonso kundi.” Yone 12:32. Bidi bipme ikale mulejibue kudi muenji wa bubu bu Musungidi wakafua bua mibi ya ba ha buloba. Bualu nkutangila dia muana wa Mukoko wa Nzambi ha mutshi mutshiamakane wa Kalavalio, didi dibanga kutubuluila bualu busokoka bua luhandu; ne buimpe bua Nzambi budi bumuenekaku budi butufikisha ku dikudimuna dia mutshima. Hakafuilaye bantu babi, Yesu Kilisto wakaleja dinanga diende didi kadiyi mua kunvuija; dijingulula dia dinanga diende didi dituisha muoyo, ditekesha lungenyi ne diumusha tshitshiu tshionso.

Bitu bifika ne bidi bulelela ne, muntu udi mua kufua bundu bua mibi vende ne kulekela bimue bia ku bibidilu bibi kumpala kua kujingulula bukole bua dibikila dia Yesu Kilisto. Kadi ditshinta dionso dia kudilengeja, dikale dishindamene ha dijinga dilelela dia kuenza bimpe, didi tshiheta tshia bukole ebu bua dibikila. Bukole budiye kayi ujingulula budi bunyungisha mutshima wende, budi bukolesha muoyo wende mukese ne bulengeja bienzedi biende. Ne bilondeshile mudi Musungidi ukoka mesu ende ku mutshi mutshiamakane ne umuleja Yeye (Yesu) wakatahabo kudi mibi vende, mikenji ya Nzambi idi iyukilangana ne mutshima wende. Udi ubalulula malu mabi a muoyo wende; udi unvua ne bubu buakuela miji mu muoyo wende. Udi utuadija kumona buakane bua Yesu Kilisto, ne udi udila wamba ne: “Ke mudi dioneka kudi bubu nunku, bualu [27]

bua mushinga wa dihikudibua diabu udi munene! Dinanga edi dionso, makenga a onso, kudihuekesha eku kuonso, bionso biakadi bikengedibua bua katufu, kadi bua tuikale ne muoyo wa tshiendelele anyi?”

Muntu mubi udi mua kukandamana ku dinanga edi, udi mua kubenga kuya kudi Musungidi; kadi bikalaye kayi mukandamane, neikale mukokibue kudiye. Kumanya kua njila wa luhandu neku-mufikisha kuinshi kua mutshi mutshiamakane, mu kunyingalala bua mibi yende yakakengeshisha Muana Munanga wa Nzambi.

Nyuma wa Nzambi udi wenza mudimu mu buloba nyeye kabidi udi wakula mu muoyo wa muntu ne ufilamu dijinga didi kadiyi mua kuambibua dia tshintu kampanda tshidiye kayi natshi. Bintu bia ha buloba kabiena mua kumusankisha. Nyuma wa Nzambi udi ulumbulula nende bua kumusaka ku kukeba tshidi mua kumuhetsha ditalala ne dikisha: ngasa wa Yesu Kilisto ne disanka dia tshijila. Ku makuatshisha adi amueneka ne adi kai amuneneka, Musungidi wetu udi wenza ne muende muonso kayi uhungila bua kumusha meji etu ku masanka a hatuhu a bubi, ne kuatangija ku masanka a kashidi atudi mua kuheta kudiye. Lumu elu lua mu diulu udi luambila aba bonso bakakeba bua kujikija nyota ku mishimi mihandike ya ha buloba ne kabayi bajikija nyota yabo: “Udi ne nyota aue biandi, udi musue, angate mayi a muoyo tshianana.” Buakabuluibua 2.:17.

[28] Nuenu badi bajinga muoyo muakane mu mutshima wenu ku udi ba ha buloba mua kunuhesha, numanye ne: mu dijinga adi, di dia Nzambi didi diakula mu mutshima wenu. Nu- mulombe bua anuhesha dikudimuna dia mutshima, bua anuleje Yesu mu dinanga diende dia kashidi ne mu buakane buende. Kabujima ka mikenji ya Nzambi — dinanga dia Nzambi ne dinanga dia muntu netu — bi-akatamba kulejibua mu muoyo wa Musungidi. Dinanga ne kubenga kuditumbisha bidi bileja ngikadilu wa muoyo wende. Anu hatudi tutangila Yesu Kilisto, ne hadi nkenke ya munya wende itutokesha, ke hatudi tumanya dioneka dia muoyo wetu.

Tudi mua kuelangana meji bu muakenza Nikodemu ne tudi ne buakane, ne bikadilu bietu bidi biakane, ne tufika ku didiamba ne: katuena ne bualu bua tuetu kudihuekesha ku mesu kua Nzambi bu bantu babi. Kadi hataema munya wa Yesu Kilisto mu mitshima yetu, netumuone mushindu kai utudi boneke; netujingulule budi-ambi bua bienzedi bietu ne lukunaluetu ne Nzambi, luakanyanga

bienzedi bionso bia muoyo wetu. Hashishe netujadike mu bulelela ne: buakane buetu budi bu tshilulu tshitambe koneka, ne anu mashi a Yesu ngadi mua kutulengeja ku bukoya bua bubi ne kukudimuna mioyo yetu ku tshimfuanyikiji tshiende.

Bukenke bua butumbi bua Nzambi, bukenke bua buakane bua Yesu Kilisto hadibo bubuela mu mitshima yetu, budi buvuwa menemene ditoba dionso didimu. Budi buleja bubi hatoke to, bilema bia ngikadilu wa muntu, majinga a hatuhu, dikolesha dia mutshima ne biakulakula. Bienzedi bibi bia muntu mubi, bienzedi bidi bihenda mikenji ya Nzambi, bidi bimueneka ku mesu ende. Lungenyi luende ludi luhuekeshibue ne luningalajibue ku buenzeji bua Nyuma wa Nzambi; udi udimuna kai mukumbanangane ne buakane ne buhuekele bua Yesu.

Hakatangila muprofete Daniele butumbi buakadi bunyungulukila mutumibue wa mu diulu wakadi mumutumina, wakafua tshihuka bua diunvua diende dia butekete ne dia bubi buende. Mona mushindu kai wakafundaye hakatangilaye bualu ebu: “Bakanshiya nkayanyi, naka-mona tshikena ku- mona etshi tshinene, tshiakadi ne bukole munda muanyi; bualu bua bulengele bua mpala wanyi buakandamuka ne buakanyanguka, bukole buanyi buakajimina.” Daniele 10:8. Mutshima mutuishibue nunku neunvue kanyinganyinga kalelela ka dinanga dia kuditumbisha, ne ku buakane bua Kilisto, neukebe buakane bua mutshima budi bufuanangane ne mikenji ya Nzambi ne ngikadilu wa Yesu.

[29]

Mupostolo Paulo hakadiye wakula bua bienzedi biende wakadi udiamba ne “bua buakane bua mu mikenji, nakalua muntu udi kai ne bualu”. Filipoi 3:6; kadi hakajinjululaye ngikadilu wa tshijila wa mikenji, wakadimona muntu mubi. Ha kudilumbuisha bua mukanda wa mikenji, mu kulonda anu ku bienzedi bidi bimueneka, bu mudi bantu mua kubienza, wakadisangana kai ne bubi. Kadi hakatangilaye mu ndondo wa mikenji ya tshijila ne hakadimonaye bu muakadi Nzambi umumona, wakinyika mutu ne kutonda dihila diende. “Tshikondo tshikuabo nakuikala ne muoyo tshiyi ne mikenji, muakambaye; kadi hakalua mukenji bubi buakatahuluka ne meme nakafua.” Lomo 7:9. Hakadisanganaye kumpala kua ngikadilu wa tshijila wa mikenji, bubi buakamumuenekela mu ngikadilu wabu mutambe bubi, ne meji akadiye udiamba nau ne udi muakane akajimina.

[30] Nzambi kena utangila mibi yonso mushindu wa momumue; kudiye anyi kudi bantu kudi mishindu mishilangane ya dihila. Kadi bubi buonso ne mbubi kai budi mua kuikala buhehele ku mesu kua bantu, budi anu bunene ku mesu kua Nzambi. Tshilumbuluidi tshia muntu tshidi tshia kansungansunga, katshiyi tshiakane, kadi Mukelenge udi ulumbuluisha bintu bionso mu mushindu udibio. Mukuatshiki wa maluvu udi muhetudibue; badi bamuambila ne bubi buende nebumhangishe bukelenge bua mu diulu. Kadi misangu yonso kabena batangila ne disu dikole kudi muena lutambishi, mudiambi ne kudi eu udi ukuma mutshima. Ne kadi eyi ke mibi idi Mukelenge utambe kukina. Idi mibengangane ne buimpe bua ngikadilu wende, ne mibengangane ne dinanga dihuangane dia kalolo didi muaba udi bifukibua bidi kabiyi bienza bubi biendakanamu, didi kadiyi mua kuabibua dia didihidia didi ba ha buloba balaminamu buakane buabu. Muntu udi uhona mu dihanga kampanda udi mua kunvua dijinga dia didihuekesha diende, dia buhele buende ne dijinga diende dia kuikala ne Musungidi. Mudisu kena unvua dijinga nansha dimue; udi winjidila Kilisto tshibi tshia mutshima wende; udihangisha malu mimpe onso akatutuadilaye.

Musangishi wa mulambu wakatendelela Nzambi wamba ne: “Nzambi ndi muntu mubi, unfuile luse.” Luka 18:13, wakadi udibala bu muntu mutambe bubi, ne bakadi bamumanye kabakadi bamubala bu muntu muimpe. Kadi wakamanya dikenga diende, ne, munemenene kudi bujitu bua bubi buende ne bua dihila diende, wakadimuenesha kumpala kua Nzambi bua kulomba luse luende. Mutshima wende wakadi munzulula bua bukole bua Nyuma wa Nzambi bumusungile ku bubi. Kadi ditendelela dia budisu dia mu-falasa didi dileja ne: mutshima wende kawakadi mushile Nyuma Muimpe muaba bua enzemu mudimu nansha. Bualu mu dikala diende kule ne Nzambi, kakadi utuishibua ku bubi buende, ne mu khangakana ne buakane bua tshijila tshia Nzambi, kakadi ujinga tshintu ne kakadi uheta tshintu.

Haudi umona ngikadilu webe wa bubi, kuidikiji bua kudilengeja wewe nkayebe nansha. Mbungi kai bua bantu badi bela meji ne kabena batambe kuikala bakane bua kuya kudi Yesu! Udi wela meji bua kudivuija muakane ku bukole buebe nkayebe anyi? “Muena Atiopa udi mua kuandamuna dikoba diandi, ne nkashama udi mua kuandamuna matoba andi anyi? Nunku nuenu badi benza malu

mabi, nenumanye mua kuenza malu makane anyi?” Yelemiya 13:23. Dikuatshisha dietu didi anu kudi Nzambi nkayende. Katuindidi ne anu hadiunda ditabuja dietu, anyi halua tshikondo tshimpe, anyi hatuanji kudilengeja kakese. Tuetu nkayetu katuenta mua kudienzela bualu: bidi bimpe tuye kudi Yesu mushindu onso utudi.

[31]

Kadi muntu kadidingi mu kuelangana kua meji ne: Nzambi mu dinanga diende dinene, neasungile to ne aba badi balengulula ngasa wende. Ngikadilu mutambe bubu wa bubu udi umueneshibua hatoke ku bukenke bua mutshi mutshiamakane. Aba badi bela meji ne Nzambi udi mutambe buimpe ne kena mua kuitabuja bena mibi, batangishe mesu abo ku mukuna wa makenga a Kilisto (Kalavalio). Wakenza nunku, bualu bua kakuadi mushindu mukuabo wakadi muntu ne bua kusungidibua; bualu bua kakuyi mulambu eu munene biakadi kukola bua diku dia bantu kumushibuadi ku bukoya bua bubu; bualu bua kakadi (muntu) mua kuhingana mu bobumue bua bansanto ne kuikala ne muoyo wa Nyuma — mbua malu a onso buakatuadila Mukelenge dihila dia muena buhidia, ne wakakenge ha mutu ha muntu mubi. Dinanga, makenga a lufu bia Muana wa Nzambi bidi bijadika bunene bua bubu, bidi bileja ne: muntu kena mua kudiumusha ku bukokeshi bua bubu yeye nkayende, ne ditekemena dia muoyo muhia-muhia didiku anu mu kudifila kuende kudi Yesu Kilisto.

Badi bahahishe mitshima yabo mu bubu badi badikolesha ku muoyo hakuamba bua bena Kilisto badi bajukule ditabuja ne: “Ndib- ianyi muimpe bu bobo. Kabena bantambe ku kudihidia, kabena bantamba ku kudikanda ne kabena bantamba ku kudilama mu bienzedi biabo nansha. Badi bananga masanka ne kudisankisha bu meme.” “Eku nkudibingisha ku bilema bia bakuabo. Kadi mahanga ne mibi ya bakuabo kabiena bingisha muntu mukuabo nansha; bualu Mukelenge kena mutuhe tshilejilu tshibi tshia bu muntu nansha. Muana wa Nzambi wakadi kai ne bubu wakatuhebua bua kuikala tshile- jilu tshietu, ne aba badi bajana bua bienzedi bibi bia Bena Kilisto mbombo bakadi ne bua kuleja tshilejilu tshimpe; ku nsombelu wa mushinga mukole. Bikala dimanya diabo dia buena Kilistto ditamba kuvula, bubu buabo kabuena buhite bunene anyi? Badi bamanye malu mimpe ne badi bahidia bua kuenza.

[32]

Udimuke bua kujanguluki. Kuhitshishi tshikondo tshiudi mua kulekela malu mabi ne kukeba ditokeshibua dia mutshima mu Yesu.

Mmuaba eu udi misumba ya bantu ba bungi batamba kuhangila bikole. Tshiakutamba kuakula aha bua buihi ne mpukahuka ya muoyo wa ha buloba nanzha. Kadi kudi njiu mitambe bunene — njiu idi kayiyi itamba kunvuika — ya kujanguluka ku kuitaba ku dibikila dia Nyuma Muimpe. Mu bulelela mukungulu eu (delai) udi dihangadija dia kushala mu dienza dia bubi. Bubi nansha bobo bukesa bua mushindu kai, budi bufikisha muntu ku dibutuka hadiye utungunuka ku dibuenza. Tshitudi katuyi tukokeshana netshitukokeshana ne netshitufikisha ku dibutuka dietu.

Adama ne Eva bakelangana meji ne: kudia kua tshimuna tshikandikabualu budi bumueneka bu bukesa — kabuakadi kubafikisha mu makenga akadi Nzambi mumane kubadimujana. Kadi dihangadi diakadi dimeneka bu dihehele diakadi dishila dia mikenji ya tshijila ne idi kayiyi ishintuluka ya Nzambi, dihangadi diakahandulula muntu ne Mufuki wende, ne diakabueja lufu ne makenga alu onso mu buloba. Katshia ku tshikondo atshi, mu nkamane ya bidimu, buloba buetu buakela lubila lua dikenga, ne bifukibua bionso bidi biela lubila lua dikenga ne bitata ne kanyinganyinga bu ka mukaji ha lulelu. Nansha diulu diakuvua malu akalonda ditomboka dia bantu diakatombokelabo nadi Nzambi. Kalavalio udi tshilejilu tshia mulambu wakadi ukumbana bua kulengeja nanu dishiha dia mikenji ya Nzambi. Katufuanyikiji bubi bu bualu butekete nansha.

[33] Kushiha kuonso kua mikenji, kulengulula kuonso, kuhidia kuonso kua ngasa wa Yesu Kilisto kudi anu kukuhinganyina wewe nkayebe; bidi bikolesha mutshima bu dibue, binyanga disua, bibondakaja lungenyi, ne kabiena anu bikufikisha ndituku dia luhandu.” 2 Kolinto 6:2. “Lelu eu, binunvua di diandi, kanukoleshi mitshima yenu.” Ebelu 3:7,8. nga disua, bibondakaja lungenyi, ne kabiena anu bikufikisha ku dilekela dia bubi ne bua kuandamuna ku dibikila dia luse dia Nyuma Muimpe.

Ba bungi badi bakanda di dia kondo kabo ka muoyo kadi kanyingalaja kudi bubi, mu kuamba ne: nebalekele bubi anu hasuabo. Badi belangana meji ne, nansha bialengululabo dibikila dia luse lua Nzambi, Nzambi neatungunuka amu ne kubaleja luse luende. Badi bela meji ne, kunyima kua bobo bamane kuhidia nyuma wa ngesa, ne ku nyima kua bobo bamane kufila bukole buabo kudi Satana, badi mua kushintulula menemene bienzedi biabo hamueneka tshikondo tshikole tshia lutatu. Kadi ka mbualu butekete bua kuenzekabi nunku

nansha. Dimanya ne diyila dia malu a muoyo wa ha buloba ebu, kudi anu bantu bakese badi bajinga kuheta ngikadilu wa Yesu.

Tshilejilu tshimue tshibi tshia ngikadilu, dijinga dimue dibi dia kuenza bubu, bidi bihumbisha bukole bua lumu luimpe misangu yonso idi muntu ukandamenamu ku bukole. Disanka dionso diheta ku bubu didi dikolesha mutshima bua kaukudimuki kudi Nzambi. Muntu udi ukolesha mutshima wende ne ulengulula bulelela bua Nzambi, neahole biakakunaye yeye nkayende. Kakuena dimanyisha dikuabo mu Mukanda wa Nzambi didi ditudimuja ku njiu ya kunaya ne bubu bu edi didi disanganyibua mu mei a Muena meji a: “Muntu mubi . . . udi musuikibue ne mionji ya bubu buandi.” Nsumuinu 5:22.

Yesu Kilisto udi ha buihi bua kutuhatula mu buhika bua bubu, kadi kena wenzeja disua dietu ku bukole nasha. Bituadifila menemene ku bubu, mu dikandamena dia kushiha kua mikenji, bituikala katuyi tujinga kulengejibua, bituikala katuyi basue kuitabuja ngasa wende, udi mua kuenza kabidi tshinyi bua bualu buetu? Tudi tudihisha tuetu nkayetu mu kuhidia dinanga diende ku bukole. Udi utusengelela ne mei a: “Monai katataka ntshikondo tshimpe, monai katataka [34]

“Bantu badi batangila anu mubidi, kadi Yehowa udi utangila mu mutshima.” 1 Samuele 16:7, mu mutshima eu wa muntu mudi disanka ne kanyinganyinga bikale bifuilakana, mutshima eu wa di-hambuka ne mukoleshibue, udi ulama ne usokoka dioneka dionso ne mashimi. Yeye Yehowa udi mumanye disua, majinga ne tshihatshila bidi mu mutshima. Yaku biebe kudiye bu mudi ne mutshima webe wa bubu. Hamue ne Davidi, tunzululayi bibi bia mitshima yetu kudi disu edi didi kadiyi mua kusokoka malu mabi, tumulonbe ne: “Nzambi umanye mutshima wanyi Untete, umanye meji anyi, Umone ne malu mabi adi munda muanyi, undombole mu njila wa tshiendelele.” Misambu 139:23,24.

Ba bungi badi bitaba bualu bua Nzambi tshitabataba, badileja bu bakane, kadi mitshima yabu kayiyi milengejibue. Kutendelela kueba kua misangu yonso kuikale nunku: “Unfuikile mutshima mutoke munda muanyi, ungenzele Nyuma mujalame munda muanyi.” Misambu 51:10. Enza malu makane ne mutshima webe. Ikala muena bulelela ne muena lukunukunu anu bu udi wamba kusungila muoyo webe mu njiu ya dibutuka. Mbualu bua kuenza tshihungidi han-

katshi ha Nzambi ne muoyo webe — ne kutshijadika bua kashidi. Ditekemena didi ne dielakana nedikufikishe ku kabutu.

Uyile Di dia Nzambi hamue ne kutendelela. Di edi didi dikuleja mu mikenji ya Nzambi ne mu muoyo wa Yesu Kilisto malu manene a kujidibua kudi “muntu kai naku kena mumanye mua kutangila Mukelenge.” Ebelu 12:14. Didi dituisha bua bubi, ne didi disokolola hatoke njila wa luhandu. Udimukile. Didi Di dia Nzambi didi diakula ne mutshima webe.

[35] Hawamona bunene bua bubi, hawadimuna mushindu udi, kuhangi kuikala ne ditekemena. Yesu Kilisto wakalua ha buloba ebu anu bua kusungila bantu babi. Katuena ne tshintu tshia kutekesha natshi tshiji tshia Nzambi kutudi, bualu —O, dinanga didi kadi mua kuambibua! —Nyeye “Nzambi munda mua Kilisto wakadi ulengeja ba ha buloba kudiye”. 2 Kolinto 5:19. Ku dinanga diende dinene, udi ukoka mioyo ya bana bende bahambuke. Kakuena baledi ba ha buloba badi bamanye mua kuleja bana babo lutulu bu ludi Nzambi uleja aba bena luhandu ludiye wenzela mudimu. Kakuena muntu udi mua kuakuila mushihi wa mukenji ne dinanga bu edi nansha. Mukana mua muntu kamuena mumanye mua kuhatula miaku ya kalolo ne ya disengelela ya dinanga kudi bahambuke. Milayi yende yonso, mamanyisha ende onso, bidi anu dibuluibua dia dinanga didi kadi mua kuambibua.

Hadi Satana ulua kukuambila ne udi muena bubi munene, tangija mesu ebe kudi Muhikudi webe, ne wambe bua malu ende mimpe adiyeye mukuenzele. Tshidi mua kukuatshisha netshikale anu kukeba munya wende. Witabuje bubi buebe, kadi ambila muena lukuna ne Yesu Kilisto “wakaluila ha buloba bua kusungilaye bantu babi”. 1 Timote 1:15, ne udi mua kusungidibua ku dinanga diende dia kashidi. Yesu wakelela Simone lusumuinu lua bena dibanza babidi. Umue wakadi ne dibanza dia mukelenge wende dikese, ne mukuabo wakadi ne dibanza dihite bunene; kadi wakabalekela mabanza abo bubidi buabo. Hashishe Yesu wakakonga Simone ne: bubidi buabo nganyi wakatamba kunanga mfumu wende. Simone wakandamuna ne: “Ndi ngela meji ne, muena dibanza dinene wakalekeleleye.” Luka 7:43. Tuakadi bena mibi banene; kadi Yesu wakafua bua kutuhetela dibuikidila dia mibi. Malu mimpe a mulambu wende adi makumbane bua kututuangaja ne Tatu. Aba bakatambaye kubuikidila nebatambe kumunanga, ne nebimane habuihi ne nkuasa wende wa

butu-mbi bua kumukukuila bua dinanga diende dinene ne bua mulambu wende udi kauyi mpuilu. Amu ku dimanya dihuangane dia dinanga dia Nzambi ke kutudi mua kumanyina budimu bua bubu. Hatudi tujingulula didifla dia Yesu Kilisto bua bualu buetu, mutshima wetu udi ula ne dinanga ne kanyinganyinga. [36]

Nansha bikala mibi yenu mikunzekunzu,
neikale ne butoke bua neige.

Yeshaya 1:18.

Shapita 4—KUTONDA KUA BUBI

“Udi usokoka matomboka andi kena wikala ne diakalengele, kadi udi uwantonda, uwalekela, neafuidibue luse.” Nsumuinu 28:13.

Nzambi udi ufila luse mu mishindu mihehele, milelela, ne idi miakane. Mukelenge kena ulomba bintu bikole bua kutujimijila mibi yetu nansha. Kabiena bikengela kuenza nge ndu mile ne mikole, anyi kudifila mu makenga bua kuheta buimpe bua Nzambi wa mu diulu, anyi kumusha matomboka etu: udi utonda, ne ulekela mibi yende neafuidibue luse.

[37] “Nunku nutundelangane mibi yenu, nulombelangane Nzambi, bua nuenu nukoleshibue,” bu mudi mupostolo wa-mba. Yakobo 5:16. Nutonde mibi yenu kudi Nzambi yeye nkayandi ngudi mua kuyijimija, nutondelangane mahanga enu. Biwenzela mulunda webe anyi mukuenu bibi, budi nabu mbua kumanya bubi buwakubenzela; ne bobo biabo, budibo nabu mbua kukubuikidila. Hashishe udi mua kukeba dibuikidila kudi Nzambi, bualu muanenu uwakuenzela bibi udi wa Nzambi; ne hawakumuenzela bibi, wakuenzela Mufuki ne Muhikudi wandi bibi. Nunku bualu budi butuadibue kumpala kua Mutuangaji umue, Muakuidi wetu munene, “Wakateyibua mu malu onso muomumue atudi tuteyibua n’au, kai ne bubi,” Ebelu 4:15, “udi mumanye mua kukenga n’etu mu matetshibua etu,” ne kutulengeja tshishiki ku bubi buonso.

Badi kabayi badihuekesha kumpala kua Nzambi, mu kumanya kua bubi buabo, kabena banji kukumbaja bualu bua kumudilu budi bubasuikakaja ne Nzambi. Bituikala katuyi bunvue kanyinganyinga aka kadi kakudimuna mutshima, bituikala katuyi batonde mibi yetu ne muoyo munyingalale ne muule tente ne buowa ha kuela meji bua mibi yetu, katuena banji kukeba mu bulelela dilekelela nansha. Bituikala katuyi benze nanku, katuena mua kuikala bahete ditalala dia Nzambi nansha. Bualu budi butuhangisha bua kuikala ne dibuikidila dia mibi yetu yituaknzenza, budi anu bua katuena basue kudihuekesha ne kulamata ku malu a Dii dilelela. Njila mijalame ya kulonda mituhesha bua bualu ebu. Kutonda kua mibi, nansha

kumpala kua bantu nansha hankayebe, kudi ne bua kuikala kulelela ne kujalame. Ki mbimpe kutonda kuenjibue ne muoyo mujobo ke ne kalcngu, anyi kuenjibue ku bukole kudi bantu badi kabayi bayile mua kutshima bubi. Kutonda kulelela kua mutshima udi ne majia kudi kusangakena ne luse lujalame lua Nzambi. Mu misambu ya Davidi tudi tusangana ne: “Makenga a muntu muakane adi a bungu; kadi Yehowa udi umusungila ku buonso buau.” Misambu 34:19.

Kutonda kulelela kudi kujadikibue matuku onso, ne kudi kuamba kua malu mabi onso menjibue. Kudi mibi mikuabo idi mua kutondela anu Nzambi nkayende; mikuabo tudi mua kuyitondela batuakayenzela, mikuabo idi bilema bienza hatoke ku mesu kua bantu bidi bikumbane kuyitonda ku mesu kua bantu kabidi. [38]

Mu matuku a Samuele, bena Isalele, bakatahuluka kudi Nzambi, bakajimijija ditabusha diabo mu lungenyi luende bua kulombola bisamba, ne mu bukole buende bua kubakubaye ne bua kulama bualu buende. Bamane kumubenga yeye Mfumu munene wa bulobe, bakajinga kukokeshibua bu muakadi bisamba biakadi bianyunguluke. Kadiwu kabo kakatatshisha muoyo wabo, ne kakabatahulula kudi Nzambi. Kumpala kua kuhetabo ditalala, bakadi ne bua kuenza ditonda edi hataoke ne dijilame: “Tuakuvudisha bualu ebu bubi bua kudilombela mukelenge ha mutu ha mibi yonse ituakenza.” 1 Samuele 12:19. Biakadi bibakumbanyine kutonda bubi buakabavuija bena dihila.

Kutonda kua mibi kakuena kuitabushibue kudi Nzambi hikalaku kakuyi ne kukudimuka kulelela kua mutshima ne dishintuluka. Bidi bimpe dikudimuka dilelela dia muoyo dilonde eku ne bualu buonso budi kabuyi buakane ku mesu kua Nzambi bumushibue. Nekuikale difutu dia dikenga dilelela dia bubi.

Mudimu utudi nau bua kuenza udi mubuluibue kutudi: “Nudioweshe bienu, nudilengeje, numushe bubi bua bienzedi biemu ku mesu kuanyi; nulelekele kuenza malu mabi. Nuyile kuenza malu makane, nukebe kulumbulula kuakane, nuenzeje mukengeshi bua yeye kuenza biakane; nulumbulule bilumbu bia bana ba nshiyene kulumbulula kuakane, nuakuile bakaji ba mu lufuila mu bilumbuidi.” Yeshaya 1:16,17. “Biahingasha muntu eu mubi tshintu tshiakadiye muangate bu tshieya, biahingashaye bintu biakangayaye bu mungyeni, biendaye mu mikenji idi ivuija muoyo, kayi wenza bualu bubi, yeye neikale ne muoyo, kena ufua nansha.” Yehezekeru 33:15.

[39] Mu kuakula bua mudimu wa kukudimuna kua mutshima, Mupostolo Paulo wakamba nunku: “Bualu ebu mene bua kunyingalashibua kuenu bu mudi Nzambi musue, buakuenzesha disuminyina munda muenu, ne didibingisha, ne difika dia munda, ne ditshina, ne dijinga, ne lukunukunu, ne disombuela! Mu malu onso nuakadimuenesha bu badi ne mitshima mitoke mu bualu ebu.” 2 Kolinto 7:11.

Hadi bubi butekesha lumvu lua muntu, muena bubi kena mu-manye mua kutahulula bilema biende nansha, ne kena ubala bunene bua bubi buakenzaye. Ne bikalaye kayi muditeke mu kuenzeja kua Nyuma Muimpe, udi ushala mu bufofo bua mibi yende. Kutonda kuende kakuena kulelela. Misangu yonso idiye utondo tshilema, udi udianjila kuleja bu mudiye kayi ne bualu ne usakidila malu makuabo, kakuyi malu aa kakadi kuikala muena dihila ku bienzedi bidibo bamubanda nabio.

Bamane kudia tshimuma tshijidika, Adama ne Eva bakakuatshika bundu ne buowa. Meji abo a kumpala akadi a kukeba kudilengeja ku tshilema tshiabo ne kunyema ku mulau wa lufu. Hakadi Nzambi ukeba kumanya muakalua bubi buabo, Adama waka-sua kueyemesha tshituha tshia bualu ebu kudi Nzambi ne kudi mukajende: “Mukaji uwakumpa bua kuikala nanyi wakumpa dimuma dia mutshi nakudia.” Mukaji ku luende luseke, wakateka tshilema etshi hambidi ha nyoka, wamba ne: “Nyoka wakundinga nakudia.” Genese 3:12,13. Bua tshinyi wakafuka nyoka? Bua tshinyi wakamulekela kubelaye mu budimi bua Edene? Makonka aa masangisha mu didibingisha diende, akadi anu bua kuteka bujitu bua dihila kudi Nzambi. Ngikadilu eu wa kudibingisha ku bilema biende wakabanga kudi Tatu wa mashimi (Satana) ne udi umueneka kudi bana bonso ba balume ne bana bonso ba bakaji ba Adama. Kutonda kua mushindu eu kakuena kuenzejibue kudi Nyuma wa Nzambi, ne kakuena mua kuikala kuanyishibue. Dikudimuna dilelela dia mutshima didi difikisha muenji wa bubi ku didituadila dia ditomboka diende, ne kudimanya kakuyi mashimi ne kakuyi lubombo. Muomumue kabidi bu musangishi wa mulambu, kaka teta nansha kubandisha mesu ende kulu, wakamba ne: “O Nzambi, ndi muntu mubi, umfuile luse.” Luka 18:13. Badi bamanya dihila diabo nebalengejibue, bualu bua Yesu nealeje tshidi masi ende ne bua kuenza kudi badi bakudimuna mitshima.

[40]

Bilejilu bia kutonda kulelela bidi Mukanda wa Nzambi uleja kabiena mu dii anu dimue dia kubuikidila anyi kulengulula tshilema, ne kulengeja muenji wa bubu. Mupostolo Paulo kakakeba kudibingisha nansha mu bualu bumue. Wakajadika bubu buende hatoke too. Kakenza bualu nansha bumue bua kutekesha dihila. “Nakabueja bansanto ba bungu mu nzubu wa lukanu, hanakangata bukole kudi bakuidi ba Nzambi, hakambabo kubashiha, nakitabusha. Misangu ya bungu nakadi mbakengsha mu nsunangonga yonso, nakakeba bua kubahendesha Nzambi, bualu bua nakadi nabu lukuna lutambe, nakabakengsha too ne ku misoko ya bisamba bikuabo.” Bienzedi 26:10,11. Kakadi utshinka ha kuamba ne: “Kilisto Yesu wakaluila ha buloba bua kusungila bantu babi, bandi kumpala kuabo ku bubu.” 1 Timote 1:15.

Mutshima muhuekele ne munyingalale, mukokeshibue ku dikudimuna dia mutshima dilelela, neufike ku diumvua dia dinanga dia Nzambi ne musinga wa mutshi mutshiamakane. Bu mudi muana utonda bubu buende kudi tatu udi unanga, muenji wa bubu udi ukudimuna mutshima wende mu bulelela neatuale mibi yende yonso ku mesu kua Nzambi. Bakafunda ne: “Bituatende mibi yetu, yeye udi wa kueyemenyibua udi ne bukole bua kutubuikidila mibi yetu, ne bua kutulengeja ku malu mabi onso.” 1 Yone 1:9.

[41]

Bimpe, muana wanyi muimpe ne mutumikidi.

Matayo 25:21.

Shapita 5—KUDIHIDIA

Nzambi wakalaya ne: “Nenunkebe ne nenumpete, hanuankeba ne mitshima yenu mijima.” Yelemiya 29:13.

Nzambi utudi bikale baluishi bandi katshia ku tshibangidilu, udi musue kulongolola tshinfuanyikiji tshiende munda muetu, kadi bua ditshintuluka edi kumuenekadi bidi bimpe kudifila ne muoyo wetu mujima kudi Nzambi. Mona mudi Nyuma Muimpe wamba; bua bualu buetu: “Nudi bafue bua kushiha kuenu kua mikenji ne bua malu mabi enu”; “mutu wonso udi musame, mutshima wonso udi muhungile”; “kakuena muaba udi kauyi nc disama”. Tudi bakuatshibue ku mateyi a Satana, ne bua kuenza “disua diende”. Efeso 2:1; Yeshaya 1:5,6; 2 Timote 2:26. Nzambi udi musue kutuondaha ne kutuhingajila budishikaminyi. Kadi bu mudi bualu ebu buken-gela dikudimuka dilelela diabumuntu buetu, bidi bimpe kudifila menemene kudiye.

[42] Nvita idi iluisha kuditambisha (meme) idi mitambe bu- kole ne kayena mianji kuenzeka. Ku-dihidia, kudifila menemene ku disua dia Nzambi, kakuena kuenzeka hadiku kakuyi nvita, kadi didifila edi didi ditamba buimpe ku dikudimuka dietu ne ku didilengeja (didijidila) dietu.

Bulongolodi bua Nzambi kabuena buenjibua, bu mudi Satana musue kubuenzeja, ha didifila dia bufofo buetu, ne bukokeshi bua muntu umue. Nzambi umanyishangana ne lungenyi luetu ne muoyo wetu mukese: “Luai bienu tuhunge dii!” Yeshaya 1:18. Edi didi dibikila didi Mufuki ubikila n’adi bifukibua bionso biakafukaye. Kena wenzeja disua dia bifukibua biende. Kena mua kuitabuja butumbi budi kabuyi ne budisuile ne budi kabuyi bumuha mu lungenyi ne muoyo muimpe. Kudifila kuenzejibue ku bukole kudi kuhumbitsha kudiunda kulelela kua lungenyi, ne bienzedi, kudi kuhikeshi muntu too ne ku ngikadilu wa kutshikitshibua eku ne eku. Edi kadi-ena dijinga dia Mufuki nansha. Udi musue bua muntu, butumbi bua bukole bua mudimu wende wa bufuki, afike ku didiunda dijilame. Udi uteka kumpala kuetu disanka dinene didiye musue bua tudihete

ku ngasa wandi. Ne dijinga dia kukumbaja disua diende kutudi, udi utubikila bua tuetu tudifile kudiye. Tshiashadidi mpindieu mbua tuetu kusungula bituikala basue kuhikudibua ku buhika bua bubi ne kubuela mu butumbi bua budishikaminyi bua bana ba Nzambi.

Mu kudifila kuetu kudi Nzambi, tudi ne bua kulekela bualu buonso budi bumanye mua kututahulula nende. Bua nanku Musungidi udi wamba ne: “Nunku muntu yonso wa munkatshi muenu udi kai uhidia bintu bionso bidiye n’abi kena mumanye mua kuikala muyidi wanyi.” Luka 14:33. Mamona udi nzambi wa ba bungi. Dinanga dia biuma, dijinga dia mabanji bidi nkanu mikole idi ibasuikakaja ne Satana. Bakuabo badi bakukuila matumbi ne mabanji bia ha buloba. Bakuabo kabidi badi badileja bu badi bikale ne ditalala, kabayi, ne dikenga. Kadi bidi bimpe kanu eyi ya buhika ikoshi- bue. Katuena mua kuikala tshituha kudi Mukelenge ne tshituha ku malu a ha buloba. Tudi bana Nzambi bibangile ku tshikondo tshitudi tudifila ne muoyo mujima.

[43]

Kudi banga bantu badi badiamba ne badi benzela Nzambi mudimu beyemene bukole buabo bua kutumikila mikenji yende, bua kudilongolola ku bilema biabo, ne kudijadikila luhandu. Mitshima yabo kayena mianji kutuishibua ku bunene bua dinanga dia Musungidi, kadi badi badienzeja bua kukumbaja midimu ya buena Kilisto bu bualu budibo ne bua kuenza bua kuheta diulu. Bualu bua Nzambi bua nunku budi tshianana. Hadi Yesu Kilisto usomba mu mutshima, udi uula tente ne dinanga diandi ne disanka dia bobume buandi, udifile kudiye. Mu kulonda Musungidi, udihidie. Dinanga didiye n’adi kudi Kilisto didi dilua mpokolo wa malu onso. Aba bakumanya dinanga dia Nzambi kabena badikonka ne, mudimu kai udi muakane udibo bua kumuenzela bua kabalenguludibu. Kabena bakeba kushala mu ditabusha ditekete mu muoyo wa buena Kilisto, kadi badi badikonka bua kushala menemene bua kuenza tshidi disua dia Muhikudi wabo. Badi belekela bionso ne badi beleja hatoke too dijinga mu kukeba bua bintu bia tshiendelele ne disuminyina bikumbanyine buimpe bua tshidibo bakeba. Buena kuitabusha budi kabuyi ne dinanga edi dikole budi bu tshiakulakula tshia tshianana, kudienzeja ku bualu bua hatuhu, mudimu udi kauyi ne tshiheta.

Udi umone ne mbualu butambe bukole bua kufila bionso kudi Mukelenge anyi? Utu wadikonka ne: “Yesu wakenza tshinyi bua bualu buanyi?” Muana wa Nzambi wakafila bionso bua kutuhikula:

[44] muoyo wandi, dinanga diandi, makenga andi. Nebikale bihehele kutudi tuetu badi dinanga edi bunene nunku dimuenekele, bua tumuhanyishe mioyo yetu anyi? Mu tshituha tshionso tshia muoyo wetu, tuakuhitshila mu malu makane a ngasa wandi, ke bua bualu ebu katuena mua kuelangana meji a bunene bua dihanga nedikenga mutuakadi bahatula. Tudi mua kutangisha mesu etu kudi yeye wakashihubua bua mibi yetu ne kulengulula dinanga edi ne mulambu eu bunene nunku anyi? Hakutangila bunene bua kudihuekesha kua Mukelenge wa butumbi, tudi mua kudila bua ntatu ne kulekela bionso bidi bibengibue bua kubuela mu muoyo wa tshiendelele anyi?

Misangu ya bungi mutshima wa budisu udi udiela lukonko ne: “Bua tshinyi nkudimune mutshima, bua tshinyi ndihuekeshe kumpala kua tshinyi muanji kuikala ne bujadiki ne ngikadilu muitabujibue kudi Nzambi? Ndi nkusengelela ne, tangisha mesu ebe kudi Yesu Kilisto. Wakadi kai ne bubi. Kabidi, wakadi Mfumu wa diulu; ne ku dinanga dia ba ha buloba, wakalua muenji wa bubi bua bualu buetu. “Wakabadibua munkatshi mua bantu babi. Hakatualaye mibi ya ba bungi, ne wakakuila benji ba malu mabi.” Yeshaya 53:12.

Kadi, tshitudi tulambula ntshinyi hatudi tudifila ne muoyo mujima? Muoyo munyanguke kudi bubi, bua kulengeshibuau ku mashi andi, bua kusungidibuau ku dinanga diandi dia kashidi! . . . Ne bidi bimueneke bikole bua kulekela bionso! Biakankuata bundu hakunvua bamba ne, katuena tulekela bionso, ne bidi binkuata bundu bua kubifunda.

Nzambi kena utululomba bua kudifila anu mua bualu bumue butudi tusangana buimpe ne bukumbanyine. Mu bionso bidiye wenza (Nzambi), udi umonamu anu majinga a bana bandi. Udi ubalamina malu mimpe onso mahite adibo bajinga. Bikala bakuabo kabayi banji kusungula Kilisto kabena bajingulule mu meji abo tshintu tshimpe tshidiye mua kubenzela. Udi ubenga kuenza disua dia Nzambi udi ukebela muoyo wandi dikenga. Kakuena disanka dilela nansha dimue didibo mua kuheta mu njila mukandika kudi eu udi wenza bionso bua luhandu luetu. Njila wa kushiha kua mikenji udi njila wa dikenga ne wa kabutu.

[45] Kuela kua meji a ne, Nzambi udi ne disanka tshikondo tshidi bana bandi mu makenga tshidi tshilema tshihite bune- ne. Diulu dijima didi disue disanka dia muntu. Tatu wetu wa mu diulu kena ukandika disanka kudi muntu nansha umue. Mikenji ya Nzambi

idi itubikila bua kunyema ku malu onso adi mua kutufikisha ku makenga ne tunyinganyinga bidi bituhangisha disanka dia mu diulu. Muhikudi wa ba ha buloba udi witabuja bantu bonso mu mushindu onso udibo, ne majinga abo onso, ne makenga abo ne matekete abo onso. Kena ujinga anu bua kubalengeja ku malu mabi abo nkayao ne kubahikula ku mashi andi, kadi udi kabidi wandamuna ku majinga a bonso badi basue kutuala mutshi wandi mutshiamakane. Disua diandi didi anu bua kufila ditalala ne dikisha kudi bonso badi balua kudiye bua kuheta bidia bia muoyo. Tshidiye windila kutudi, tshidi kukumbaja kua malu adi mua kutufikisha ku diheta dia bukole budi Satana kayi mua kutukokesha nansha. Nsombelu muakane ne mulelela wa disanka dia mu mutshima, udi kuikala ne Kilisto Yesu, ditekemena dia butumbi.

Ba bungi badiku badi badikonka ne: “Ngenze munyi bua kudifila kudi Nzambi?” Udi musue kudifila kudiye, kadi udi mufuba mu meji, muhika wa mpata ne malu mabi. Milayi yebe ne kudifila kueba bidi anu bu mantande. Kuena mua kukoleshibua kudi ngenyi yebe, bienzedi biebe, ne ku ngikadilu yebe. Divuluka dia milayi yebe mibi ya mahanga didi ditekesha diunvuangana diebe ne Nzambi mu bulelela buebe, ne dikuenzeja ne kunvu ne: Nzambi udi mua kukuanyisha. Kadi kuena mua kuhanga kuikala kuyi ne ditekemena. Tshiudi natshilo ndijinga dia kumanya bukole bua kuhangija ne kusungula. Bionso bidi bilendeshile budisuile. Nzambi wakatuhesha bukole bua kusungula: butudi nabu mbua kubuenzeja. Kuena mua kutshintulula muoyo webe, buebe wewe nkayebe kuena mua kunanga Nzambi; kadi udi mua kuhangadija bua kumusadila. Udi mua kumuhesha budisuile buebe, nunku neakuheshe kusua ne kuenza, bilondeshile mudiye musue. Nunku bumuntu buebe buonso nebuikale bukokeshi- bue ku dienzeja dikole dia Nyuma wa Kilisto; [46] majinga ebe neikale kudiye, meji ebe neikale munvuangane n’andi:

Kujinga buimpe ne tshijila, kudi kuimpe, kadi biwikala muimanyine anu ahu, kabiena bikukuatshisha ku bualu nansha bumue. Ba bungi nebajimine hadibo batekemena, kabidi bajinga kuikala bena Kilisto. Ke bobo badi kabayi balua kuteka disua diabo dijima kudi Nzambi, ne badi kabayi bangata dihangadika dia kuikala bena Kilisto.

Ku mudimu muimpe wa budisuile, dishintuluka dilelela didi mua kumueneka mu muoyo webe. Ku kuteka budisuile buebe kudi

Yesu, udi udisangisha ku bukole buhite makelenge ne makole onso. Bukole bua mu diulu nebutumibue kuudi bua kutshikishibu, ne kuditeka kueba mu bianza bia Nzambi, udi uheta mua kuikala ne muoyo muhia-muhia, muoyo wa ditabuja.

Malia wakasungula luseke ludi luimpe,
kabena bamanye mua kumunyengalu.

Luka 10:42.

Shapita 6—DITABUSHA, DITALALA, DIJADIKA

Hakatabulushibua kondo kebe ka muoyo kudi Nyuma Muimpe, wakabanga kumona ngikadilu mubihe wa bubi, tshilema tshiabu ne makenga adibu bulela, ne udi ubutangila ne ditshina. Udi umvua ne bubi buakakutahulula ne Nzambi, ne udi mukokeshibue kudi bubi. Haudi uluangana bua kunyema bubi; ke haudi umvua bufuba buhite. Ngenzelu yebe yonso idi mibihe, muoyo webe udi ne bukoya. Udi umona ne muoyo webe udi muujibue tente ne budiambi ne bubi. Udi ujinga dilekedibua ne budishikaminyi. Nkuenza tshinyi bua kumvuangana ne Nzambi, ne kumufuana?

Tshidi tshikushadile, nditalala dibuikidila dia mu dilulu ne dinanga dia Nzambi mu muoyo webe. Biuma kabiena bimanye mua kuhetsha ditalala edi, lungenyi kaluena lumanye mua kutulombola ku ditalala edi, meji kaena mua kutufikishaku, tshiendelele kuena mua kudiheta ku bukole buebe. Kadi Nzambi udi ukuheshadi bu diha dia luse, “kanuyi ne biuma kanuyi ne mushinga.” Yeshaya 55:1. [48] Ditalala ndiebe biwikala musue kolola tshianza bua kudiangata. Yehowa udi wamba ne: “Nansha bikala mibi yenu mikunzekunzuu, neikale ne butoke bua neige, anyi bikalayi mikunze bu mashi, neikale mitoke bu miosa ya mikoko.” Yeshaya 1:18. “Nenuhe mitshima mihia-mihia kabidi, nenteke nyuma muhia-muhia munda muenu.” Yehezekele 36:26.

Wakutonda mibi yebe, ne wakuyumusha mu mutshima webe. Wakushindika bua kudifila kudi Nzambi. Mpindieu, yaku kudiye umulombe kuvuwa kua mibi yebe neakuheshe mutshima muhia-muhia, ne hashishe witabushe ne udi ubuenza bu muakabulayeye. Edi ndiyisha diakayisha Yesu mu matuku a muoyo wende. Diha diakatulaya Nzambi, bidi bimpe kuitabusha ne tudi tudiheta, ne didi dietu. Yesu wakondaha masama a aba bakadi ne ditabusha mu bukole buandi. Wakadi ubambulusha mu bintu bidi bimueneka ku mesu bua bamutekemene mu bintu bidi kabiyi bimueneka ku mesu, ubafikisha nunku ku kuitaba ne udi ne bukokeshi bua kujimija mibi. Bu muakambaye hakadiye ondaha muena tuneke: “Kadi bua

nuenu numanye ne, Muana wa muntu udi ne bukole, hatshidiye ha buloba bua kujimisheye mibi: (yeye wakambila muena tuneke ne) Bika biebe, ambula bulalu buebe, uye ku nzubu kuebe.” Matayo 9:6. Lumu luimpe luakafundabo kudi Yone ludi luamba muomumue, ha kuakula bua malu a kukema a Yesu Kilisto: “Kadi malu aa adi mafundibue bua nuenu nuitabushe ne, Yesu udi Kilisto, Muana wa Nzambi, ne bua nuenu nuikale ne muoyo mu dina diandi, hanua-muitabusha.” Yone 20:31.

[49] Diondaha dia muena tuneke ku dijiba dia Betasaide, didi dituyisha mushindu wa kumuitabusha kua kuheta dilekedibua dia mibi. Tutangilayi muyuki eu. Musame eu wakadi mutekete, kakadi unyungisha mikolo yende munkatshi mua bidimu makumi asatu ne muanda mukulu. Hananku, Yesu wakamuambila ne: “Bika, ambula bulalu buebe, endaku.” Yone 5:1-9. Musame wakadi mua kuamba ne: “Mukelenge biwasua kungondaha, nentumikile ku dii diebe.” Kadi nansha, wakitabuja ku dii dia Yesu; wakitabuja ne wakadi muondahibue, ne musangu umue, bualu buakenjibua, wakasua kuenda, ne wakenda. Wakitabuja ku dii dia Yesu, ne Nzambi wakamuha bukole bua kuenda. Wakondahibua.

Udi muenji wa mibi, bu yeye. Kuena mua kudilengeja bua mibi yebe ya kale, ne kuena mua kushintulula mutshima webe ne kujidila. Kadi Nzambi udi ulaya kukuenzela bionso ebi mu Yesu Kilisto. Udi witabusha ku mulayi eu. Udi utonda mibi yebe ne udi udifila kudi Nzambi. Udi musue kumusakidila. Haudi wenza bionso ebi mu bulelela, Nzambi neakumbaje dii diende kuudi. Biwitabuja ku mulayi — ne mibi yebe idi milekedibue ne udi mutokeshibue — Nzambi udi ukudimuna ditabuja diebe mu bulelela. Udi muondahibue, muomumue ne muena tuneke wakaheshibua bukole kudi Yesu bua kuenda hakitabujaye ku diondaha diende. Bualu budi nunku haudi witabuja.

Kuindidi bua kunvua ne udi musangale, kadi amba ne: “Ndi muitabuje bualu budiku, ke mbualu bua nakubunvua, kadi bualu bua Nzambi wakabuamba.”

Yesu udi utuambila ne: “Hanuatendelela Nzambi, binualomba tshintu tshionso, nenutshiangate binuikala bitabuje ne, tua kumana kutshiangata.” Mako 11:24. Kadi mulayi eu udi ukumbana ku dilomba didi dilonda disua dia Nzambi. Kadi tshidi disua dia Nzambi mbua kututokesha ku bubi buonso, kutuenza bana bende,

bua kutufikisha mene ku kuikala ne muoyo wa tshijila. Tudi mua kulonda makasa ende, kuitabuja ne tudi tuaheta, ne kusakidila Nzambi bua wakutuhau. Butudi n'abu mbua kuya kudi Yesu bua kutokeshibua, ne bua kuimana kumpala kua mikenji yende kakuyi bundu anyi ditshina. "Nunku kakuena dihila mpindieu kudi badi mu Kilisto Yesu." Lomo 8:1.

[50]

Bibangile ku mpindieu kuena muena muoyo webe nansha: wakahikudibua ku mushinga mukole. "Bualu bua nudi bamanye ne, Tuakahikudibua, ke nku bintu bidi bijimina, ku argent anyi ku ngolo, kutuakahikudibua, . . . kadi ku mashi a mushinga mukole a Kilisto, bu a Muana wa mukoko kai ne tshilema ne ditoba." 1 Petelo 1:18,19. Ku ngenzeli eu mukese wa ditabuja Nzambi, Nyuma Muimpe wakulela muoyo muhia-muhia mu mutshima webe. Udi mpindieu muena diku dia Nzambi, ne Nzambi udi ukunanga bu mudiye unanga Muan'ndi.

Mpindieu muwakudifila kudi Yesu, kuhinganyi kunyima, kudi-mushe kudiye. Amba ku dituku ne ku dituku ne: "Ndi wa Kilisto, nakadifila kudiye"; umulombe Nyuma Mumpe wende ne ngasa bua akulame. Nku kudifila kuele kudi Nzambi ne ku kumuitabuja ke kuudi ulua muan'ende, nku mushinga eu kuudi ne bua kuikala ne muoyo munda muandi. Mupostolo udi wamba ne: "Nunku bu munuakitabusha Kilisto Yesu Mukelenge, nuikale nuenda mu Kilisto." Kolosai 2:6.

Bantu bakuabo badi bela meji ne, Bakadi ne bua kutetshibua ne kujadika kudi Mukelenge ne, Tudi bashintuluke kumpala kua kulomba ngasa wende. Kadibadi mua kulomba anu musangu eu mene. Ngasa eu udi ubakumbanyina, Nyuma wa Kilisto udi ubakumbanyina bua kubakuatshisha mu butekete buabo; tshianana kabena mua kulolela bubi. Yesu udi musue kutumona tulua kudiye bu mutudi, bena mibi, batekete, badiunvue ne, Tudi ku bukokeshi buende. Tudi mua kuya kudiye ne kudiela ku makasa ende ne matekete etu, ne mahambuka etu ne mibi yetu. Udi uteka butumbi buende ku kutuuja ne dinanga diende, ku kuondaha mputa yetu, ne kutulengeja ku bukova buonso.

Aha mpadi binunu bia bantu batuhakana: Kabena bitabuja ne, Yesu udi ubabuikidila ku muntu ku muntu. Kabena baangata dii dia Nzambi ne mushinga. Bonso badi baditeka kudi Mukelenge badi mua kumanya ne, Dilekelela dia mibi yabo yonso didi dibahebue

[51]

hatuhu. Umusha meji mabi aa ne, Milayi ya Nzambi kayena bua bualu buebe. Idi bua muena mibi yonso udi ukudimuna mutshima. Ku mudimu wa banjelo, bukole ne ngasa Yesu Kilisto bidi bifidibue kudi muena kuitabuja yonso. Kakuena muena mibi nansha umue, udi kai mua kuheta bukole, bulengele ne buakane kudi yeye wakafua bua bualu buetu. Yesu kena ujinga tshintu nansha tshimue anu kutumusha bilamba bietu bia matoba ne bioneke kudi bubi, ne kutuvuadika mayeke matoke a buakane. Udi utusengelela bua tuikale ne muoyo, ne ke mbua kufua.

Nzambi kena utuenzela bu mudi bantu badi bafua benzela bakuabo. Meji ende adi meji a luse, a dinanga ne luse lutambe. “Muntu mubi alekele kuenda mu njila wandi mubi, udi kai muakane alekele meshi andi mabi; ahingane biandi kudi Yehowa, yeye neamufuile luse;” “Nakujimija matomboka ebe bu mudi ditutu difike dijirnina, ne malu mabi ebe bu mudi dibungi dijirnina.” Yeshaya 55:7; 44:22.

Bualu bua Mukelenge Yehowa udi wamba ne: “Tshiena ne disanka bua lufu lua muntu udi ufua; nunku nuhingane kundi nuikale ne muoyo!” Yehezekele 18:32. Satana udi ha buihi netu matuku onso bua kutosokoka milayi eyi ya mushinga mukole ya Nzambi. Udi ujinga kutunyenga butoke bua ditekemena ne nkenke yonso ya butoke. Kadi mbimpe kudimuka ku mateyi ede.

Bengayi kumuteleja. Amba ne: “Yesu wakafua bua ngikale ne muoyo. Udi munnange ne kena ujinga bua nfue; ndi ne Tatu wa luse mu diulu neangakidile, nansha bu munakamana kutuhakana ku dinanga diendi ne mujimije malu andi mimpe. “Nembike, nemmuambile ne: nakuenzela diulu bibi nakuenza bibi ku mesu kuebe kabidi, tshiena bianyi muimpe kabidi bua kumbikilabo ne muan’ebe; umbueje mu mudimu bu bena mudimu bebe bakuabo.” Lusumuinu [52] ludi lukuambila mu- shindu muakidilabo muana mujimine: “Yeye wakabika, wakalua kudi tatu wandi. Hakadiye kuaka, tatu wandi wakamumona, luse luakamukuata, wakanyema lubilu, wakamuela tshituha ku nshingu, wakamutua mishiku.” Luka 15:18-20.

Nansha lusumuinu elu, luikale lututuisha, kadi kaluena luleja bunene buonso bua luse lua Tatu wa mu diulu. Nzambi udi ufila di-manyisha edi kudi muprofete wende ne: “Nakukunanga ne dinanga dia tshiendelele.” Yelemiya 31:3. Nunku bu muakadi nsongalume mutahuluke ku nzubu wa tatu’ende, mujimije bintu biende mu di-

tunga dikuabo, muoyo wa Tatu wende uvua umujinga; ne dijinga dionso didi dibika mu mutshima wa muena dikenga, dimutuma kudi Nzambi, didi anu diakuila ditambe bunene dia Nyuma Muimpe udi umukeba, umusengelela, umukoka kudi Tatu wende.

Udi mua kuela mpata, ku milayi mivule ya mu Mukanda wa Nzambi idi imueneka ku mesu anyi? Udi mua kuitabuja ne, Tshikondo tshidi muena mibi musue kuhingana, ujinga kulekela mibi yende, Mukelenge udi umuhumbisha bua kuluaye kudiela ku makasa ende mumane kukudimuna mutshima anyi? Umusha meji a mushindu eu kuudi! Kakuena tshintu tshidi mua kuenzela muoyo webe bibi bu kuudisha ne meji mabi bua bualu bua Tatu webe udi mu diulu. Udi ukina bubi, kadi udi munange muenji wa bubi hakadifilaye bua bualu buende mu Yesu Kilisto. Yeye wakenza nunku bua bonso badi banyisha ngenzeli eu bamone mua kusugidibua, ne kuikala ne disanka dia tshiendelele mu bukelenge bua butumbi. Ngikadilu kai mutambe bukole ne mutambe bunene wakadiye mua kuangata bua kunvuija dinanga diende kutudi? Mona mei ende: “Mukaji udi mua kuhua muan’andi utshidi wamua mabele muoyo, bua yeye kafuidi muana wa balume wakulelaye luse anyi? Hamuhuaye muoyo, kadi meme tshiena nkuhua wewe muoyo.” Yeshaya 49:15.

Bandisha mesu ebe wewe udi wela mpata ne uzakala; bualu Yesu udi ne muoyo ne udi ukuakuila. Sakidila Nzambi bua diha dia [53] Muan’ende munanga, umulombe bua kikadi (Yesu) mufue hatuhu bua bualu buebe. Nyuma udi ukubikila lelu. Lua kudi Yesu ne muoyo webe mujima, umulombe ngasa wende.

Ha kubala milayi ya Nzambi, vuluka ne, Idi ileja dinanga ne luse bidi kabiyi mua kuambibua. Muoyo munene wa dinanga didi kadiyi ne ndekelu udi mutangile kudi muena mibi. “Tudi ne kuhikudibua kuetu kudiye bua mashi andi, ne kubuikidibua kua malu mabi etu bu mudi bubanji bua ngasa wandi.” Efeso 1:7. Eyo, itabuja ne, Nzambi udi tshieyemcnu tshiebe. Udi ujinga kukumbaja tshinfuanyi tshiende mu muoyo wa muntu. Hawasemena kudiye ku kutonda ne kukudimuna kua mutshima, neasemene habuihi n’ebe ne luse ne [54] kubuikidila.

Luayi kunyima kuanyi,
nenuvui she bilembi bia bantu.

Matayo 4:19.

Shapita 7—MUA KUJINGULULA MUYIDI

“Nunku bikala muntu mu Kilisto, yeye udi mufukibue muhia-muhia; malu makulukulu akaya, monayi, akalua mahia-mahia.” 2 Kolinto 5:17.

Muntu kena nansha mua muaba ne tshikondo tshia dikudimuna diandi dia mutshima; anyi kuleja mushindu mulelela wa malu aka-mufikishishaku; kadi abi kabiena bijadika ne kena mukudimune mutshima. Mukelenge wakambila Nikodemo ne: “Luhehele ludi luheha kudilu lusue, wewe udi unvua tshiona tshialu, kadi kuena mumanye kudilu lufuma ne kudilu luya; muntu yonso udi muledibue kudi Nyuma udi nunku.” Yone 3:8. Bu mudi luhehele, kaluyi lumueneka, kadi malu adilu luenza adi amueneka ne unvuika, mbu mudi kabidi Nyuma wa Nzambi mu mudimu wandi udiye wenza mu mutshima wa muntu. Bukole budi muntu kai mua kumona, budi bulela muoyo muhia-muhia mu mutshima wa muntu, budi bufuka muntu muhia-muhia ku tshifuanyikiji tshia Nzambi. [55]

Hadi mudimu wa Nyuma kauyi unvuika ne kauyi umueneka, ngenzelu yende idi imueneka. Bikala muoyo udi muvuijibue muhia-muhia kudi Nyuma wa Nzambi, nsombelu wa muntu udi umuenesha bualu ebu. Bikalabu bulelela ne katuena mua kuenza tshintu nansha tshimue bua kushintulula mioyo yetu, anyi bua kudivuija bumudi Nzambi musue; bituikala katuyi ne bua kudieyemena tuetu nkayetu anyi mu midimu yetu mimpe, nsombelu wetu nealeje ne, Nyuma wa Nzambi udi muikale munda muetu. Dishintuluka nedimueneke mu ngikadilu uwetu, mu bibidilu bietu ne mu midimu yetu. Dishilangana hankatshi ha mutuakadi ne mutukadi nedimueneshibue. Ngikadilu udi udimuenesha ki nku midimu mimpe anyi mibi ya mpukahuka, kadi ku mei ne bienzedi bia tshibidilu.

Bulelela badi mua kuikala ne ngikadilu muimpe udi umueneka ku mesu kakuyi bukole bua Yesu Kilisto budi buenzeja kukudimuka. Dinanga dia kutumbishibua ne dijinga dia kulengelela bakuabo bidi mua kuheteshisha bienzedi bimpe. Kudinemeka kudi kutulombola

ku kuehuka kua bienzedi bibi. Mudiambi udi mua kuenza bienzedi bia kalolo. Bua nunku tudi tujadika luseke lutudi mushindu kai?

Nganyi udi mulami wa muoyo wetu? Meji etu adi kudi nganyi? Tudi tunanga kuyikilangana bua nganyi? Nganyi udi ne majinga etu a mushinga mukole ne bukole buetu butambe buimpe? Bituikala ba Yesu, meji etu adi kudiye, ne meji etu matambe bukole adi kudiye. Mushindu onso utudi, anyi bionso bitudi n'abi bidi bifidibua kudiye; tudi tujinga menemene kuleja tshifuanyikiji tshiende, kuikala ne Nyuma wende, kuenza disua diende, ne kumulengelela mu malu onso.

[56] Aba badi balua bifukibua bihia-bihia mu Yesu Kilisto nebakuame mamuma a Nyuma: “dinanga, disanka, ditalala, lutulu, luse, buimpe, bunanukidi bua lulamatu, kudihuekesha, kudikanda.” Galatia 5:22,23, kabena balua kulonda nkuka ya diambedi, kadi, ku ditabuja Muana wa Nzambi, nebamulonde, nebaleje ngikadilu wende, kabidi nebadilengeje bu mudiye yeye muine mulengele. Bituadije mpindi'eu badi bananga malu akadibo bakina; malu akadibo banange badi baakina. Muena budisue udi ulua muhole ne muhuekele mu muoyo. Eu wakadi muena ditambisha ne muenji wa bu mudiye musue udi ulua muntu muakane ne muena buhuekele. Mukuatshiki wa maluvu udi ulua mudikandi, wakadi mubihe udi ulua muakane. Bibidilu bia hatuhu bia ha buloba bidi ne bilele biabu bidi bihuibua muoyo. Muena Kilisto udi ukebekeba, ki anu didilengeja dia hambidi, kadi “dikale dia muntu musokome wa mu mutshima, mu bivualu bidi kabiyi binyanguka bia mutshima wa kalolo ne ditalala.” 1 Petelo 3:3,4.

Kakuyi dishintuluka, kukuena dikudimuna dilelela dia mutshima. Muena bubu udi ulongolola bilema biende, udi uhingaja tshiakibaye, udi utonda mibi yende, ne udi unanga Nzambi ne bantu nende, udi mua kuikala mujadikibue ne, Wakumuka ku lufu wakubuela mu muoyo.

Hatudi tulua kudi Yesu mu mushindu wa tshifukibua tshihambuke ne tshiena bubu, ne hatudi tuheta dilekelela diende, dinanga didi ditoloka mu muoyo wetu. Bujitu buonso budi bulue buhehele; bualu bua mutshi wa tshikokedi udi Yesu mutuimikile udi muakane. Mudimu udi ulua diakalengele, mulambu ulua disanka. Njila wakadi umueneka mubuikidibue ne midima minene udi utokeshibua ne nkenke ya diba dia buakane.

Bulengele bua ngikadilu wa Yesu nebusanganyibue kudi bayidi bandi. Wakadi ne disanka bua kuenza disua dia Nzambi. Kunanga Nzambi ne kuikala ne muoyo bua butumbi buende akadi malu manene abadi akadi akokeshwa muoyo wende. Bienzedi bionde bionso biakadi bilengele ne bia mushinga mukole bia dinanga. Dinanga didi difuma kudi Nzambi. Mutshima udi kauyi muvuijibue muhia-muhia kawena mua kudilieta. Didi disanganyibua anu mu mutshima udi Yesu musombemu. “Tuetu tudi ne dinanga, bualu bua yeye wakadianjila kutunanga.” 1 Yone 4:19. Dinanga didi tshishimikidi tshia bienzedi bionso bia muoyo udi muvuijibue muhia-muhia ku ngasa wa Nzambi. Didi dishintulula ngikadilu, dilombola ngenzeli wa malu, ditshimuna majinga mabi, ditamba lukuna bukole ne dikolesha majinga mimpe. Dinanga edi didi mu mutshima didi ditalaja muoyo, kabidi difila ngikadilu muimpe kudi bena mutumba. [57]

Kudi makenga abidi adi bana ba Nzambi nangananga batshidi bitabushilaku ne bua kudimukila. Dikenga dia kumpala, tukadi bamane kuakula bua bualu buadi, ngedi didi muntu utangila midimu yende nkayende ne weyemena nge-nzeli muimpe bua kuhingana mu bobumue ne Nzambi. Eu udi ukeba kulua muntu wa tshijila ku bukole buende bua kuenza kua mikenji udi uhanga bikole. Bualu buonso budi muntu mua kuenza kabuyi bufume kdi Yesu Kilisto budi bubihishibue ne budisu ne bubu. Anu ngasa wa Kilisto nkayende, ku ditabuja, udi mua kutuvuija ba tshijila.

Dinanga didi dimueneka dikale dia njiu mikole: didi dia kuitabuja ne, Ditabuja dia mu Yesu didi diumusha bantu ku kutumikila mikenji ya Nzambi, ne bu mudi ditabuja nkayadi dikale ne bukole bua kutubuejija mu bobumue ne Yesu Kilisto, bienzedi bietu kabiena ne dikuatshisha ku luhandu luetu.

Umanye aha ne, Ditumikila kadiena anu didifila dia hatuhu, kadi didi mudimu wa dinanga. Mikenji ya Nzambi idi ileja ngikadilu wende; idi tshilejilu tshia mukenji munene wa dinanga, ne nshindamenu wa bukelenge buende bua mu diulu ne ha buloba. Bikala mioyo yetu mikudimunyibue ku tshintuanyikiji tshia Nzambi, bikala dinanga dia Nzambi didi dikunyibue mu mutshima wetu, katuakuenza mikenji ya Nzambi mu nsombelu wetu anyi? Tshikondo tshidi mukenji wa dinanga mukunyibue mu mutshima wetu; tshikondo tshidi muntu mukudimunyibue ku tshifuanikishi [58]

tshia yeye wakamufuka, mulayi eu wa tshihungidi tshihia-tshihia udi mukumbanyibue: “Nenteke mikenshi yanyi mu mitshima yabo, Nenyifunde ha meshi abo kabidi.” Ebelu 10:16. Bikala mikenji mifundibue mu mutshima kayena ishintulula nsombelu anyi? Ditu-mikila, didifila didi ne dinanga dijilame: edi didi dijadika dilelela dia dikudimuna dietu dia mutshima. Bakafunda kabidi ne, “Bua ndinanga dia Nzambi, bua tuetu tutumikile mikenshi yandi.” “Yeye udi wamba ne, mumumanye, kadi yeye nshi yandi.” “Yeye udi wamba ne, Ndi mumumanye, kadi yeye katu walama mikenshi yandi, udi muena mashimi, ne bualu bulelela kabuena munda muandi.” 1 Yone 5:3; 2:4. Kabiya ku kumusha muntu ku ditumikila, ditabuja, ditabuja nkayadi didi dimuhingaja mu bobumue ne ngasa wa Yesu Kilisto, didi dimuenzeja mene kuikala mutumikidi.

Katueni tuheta luhandu ku ditumikila dietu, bualu bua luhandu ludi diha dia luse dia Nzambi, didi diheteka ku ditabuja. Kadi, ditumikila didi dimuma dia ditabuja. “Nudi bamanye ne, Yeye wakamueneshibua bua kumushaye mibi, ne kamuena bubu munda muandi. Muntu yonso utu wikala munda muandi katu wenza bibi, muntu yonso utu wenza bibi kena muanze kumumona, kena mumumanye.” 1 Yone 3:5,6. Aha ke hadi dijingulula dilelela. Bituikala munda mua Yesu, bikala dinanga dia Nzambi munda muetu, ngelelu wetu wa meji, meji etu, majinga etu, bienzedi bietu nebikale biakanangane ne disua dia Nzambi bu mudidio diamubibue mu mikenji yende ya tshijila. “Bana bakese, muntu kanuhambuishi; muntu udi wenza malu makane udi muakane.” 1 Yone 3:7. Buakane budi bulejibue mu mikenji ya tshijila ya Nzambi mbuamibue mu meyi dikumi mifidibue ku mukuna wa Sinai.

[59] Etshi tshidi tshibikidibua ne, Ditabuja mu Yesu Kilisto didi dilamununa bantu ku bukokeshi bua kutumikila Nzambi kadi-ena ditabusha nansha, kadi mbuditambishi. “Bualu bua nudi basungidibue ku ngasa bua ditabusha.” Kadi ditabuja, “Bikaladi kadii ne kuenza didi didifuila.” Efeso 2:8; Yakobo 2:17. Kumpala kua kudienza muntu, Yesu wakamba bua bualu buende ne, “Ndi ne disanka bua kuenza disua diebe, Nzambi wanyi, bulelela mukenshi webe udi mu mutshima wanyi.” Misambu 40:8. Ne tshikondo tshiakubandaye mu diulu, wakamanyisha ne: “Nakatumikila mikenshi ya Tatu wanyi ne ndi nshala mu dinanga diandi.” Yone 15:10. Mukanda wa Nzambi udi wamba ne: “Mu bualu ebu tudi bamanye ne, Tudi

bamumanye, bitualama mikenshi yandi,” “Yeye udi wamba ne, Ndi muikale munda muandi budiye nabu mbua kuenda bu muakendaye mene.” 1 Yone 2:3-6. “Bualu bua Kilisto wakakenga bua bualu buenu, wakanushila tshilejilu, bua nuenu numulonde mu makasa andi.” 1 Petelo 2:21.

Malu a kuenza bua kuheta muoyo wa tshiendelele adiku lelu bu muakadiuu matuku onso, bu muakadiuu mu Paladiso kumpala kua dihona dia baledi betu ba kumudilu: ditumikila dia tshishiki ku mikeshi ya Nzambi ne buakane buhuangane. Bikala muoyo wa tshiendelele wakadi mufidibue ku malu makuabo, diakalengele dia buloba bujima diakadi kuoneka; bubi ne mushindu wabu wonso ne makenga biakadi kushala tshiendelele.

Kumpala kua dihona, biakadi bihehele kudi Adama bua kuikala ne ngikadilu muakane ne ku ditumikila mikenji ya Nzambi. Kadi wakahanga, ne bua bubi buende, ngikadilu wetu udi muoneke, ne kat- uena ne bukole bua kudivuija bakane tuetu nkayetu. Bamane kuikala babihe, katuena mua kutumikila ne ditumikila dilelela mikenji ya tshijila. Katuena ne buakane kutudi budi butufikisha ku kukumbaja bidi mikenji ya Nzambi ikengela. Kadi Yesu Kilisto wakamana kutulongoluela mushindu wa kuhatuka mu bualu ebu. Yeye wakadi ha buloba munkatshi mua makenga ne mateyi momumue n’etu, Wakadi kai ne bubi. Wakafua bua bualu buetu, ne katataka, udi udifila bua kutualaye mibi yetu ne kutuhesha buakane buende. Biwadifila kdiye ne, Biwamuitabuja bu Musungidi webe, nansha muoyo webe muhile mushindu kai, bua bualu buende, udi mubadibue bu muakane. [60] Ngikadilu wa Yesu Kilisto udi uhingana hamutu ha ngikadilu webe, ne udi ne mushindu wa kusemena habuihi ne Nzambi anu bu uvua kuyi muenze bubi nansha.

Ha muntu ha ebi, Yesu udi ushintulula muoyo webe; udi usom- bamu kuditabuja. Buudi nabu mbua kulama diunvuangana edi ne Yesu ku ditabusha, ne dishintakaja dia kashidi dia disua diebe ku diende. Biwikala wenza nunku, neenzeje munda muebe “kusua ne kuenza, bu mudi disua diende dimpe.” Udi mua kuamba nunku: “Bingikala ne muoyo, ke meme kabidi udi ne muoyo, kadi Kilisto ngudi muoyo munda muanyi; ne muoyo undi nau mu mubidi katataka ndi nau mu ditabuja dia Muana wa Nzambi, wakannanga, wakadifila bua bualu buanyi.” Galatia 2:20. Ke nanku Yesu wakam- bila bayidi bende ne: “Nuenu kanuena nuamba, Nyuma wa Tatu

wenu udi wamba munda muenu.” Matayo 10:20. Ha nanku Nyuma wa Yesu Kilisto, udi wenza mudimu munda muenu, neanufikishe ku kuleja meji a momumue bu yeye, ne nenukumbaje midimu ya momumue: midimu ya buakane ne ya ditumikila.

Katuena ne tshintu nansha tshimue munda muetu tshitudi mua kuditumbishila. Katuena ne bualu nansha bumue bua kuditumbishila. Mpa buakane bua Yesu Kilisto budi butuhesha, ne ha ebu budi Nyuma wende wenzeja munda muetu ne kutudi, ke hadi tshieyemenu tshia ditekemena dietu dionso.

[61] Hadibo bakula bua ditabuja, kudi dishilangana didi kadiyi dihanganga kumueneka. Kudi mushindu wa ditaba mushilangane ne ditabusha. Dikalaku dia Nzambi ne bukole buende ne bulelela bua Di diende, adi malu adi Satana yeye muine ne banjelo bende kabayi mua kuvila mu mitshima yabo. Muka nda wa Nzambi udi utuambila ne: “Bademo badi bitabusha kabidi, badi bazakala.” Yakobo 2:19. Kadi ki ngatshio tshidi ditabusha nansha. Ditabusha edi didi dienzeja kudi dinanga ne didi dilengeja mutshima kadiena dilamata dia hatuhu ku Di dia Nzambi, didi difila dihuangane dia muoyo wetu ne majinga au onso mu bianza bia Musungidi. Nku mushindu wa ditabusha edi kudi mutshima mukudimunyibue ku tshifuanyikisha tshia Nzambi. Nunku mutshima uvua kauyi muvuijibue muhiamuhia, wakadi kauyi utumikila mikenji ya tshijila ya Nzambi kauyi mene mua kuenza nunku katataka udi uheta disanka diau mu kuenza kua mei a tshijila ne wela lubila hamue ne Mufundi wa misambu ne: “Mona mudi munange mikenshi yebe! Ndi ngelangana meji bualu buai dinda too ne dilolo.” Misambu 119:97. Ne buakane bua mikenji budi bukumbanyibue munda muetu “badi kabayi benda mu malu a mubili, kadi badi benda mu malu a Nyuma.” Lomo 8:4.

Kudi bantu bakayila kumanya dinanga ne dibuikidila dia Yesu Kilisto, kabidi bajinga mu bulelela kuikala bana ba Nzambi; misangu yonso, badi bamona dinyanguka dia ngikadilu wabo ne dibiha dia muoyo wabo, ne badi bafika ku kuela mpata ku bulelela bua kuvuijibuabo bahia-bahia kudi Nyuma Muimpe. Nembambile ne: Kanuhangi kuikala ne ditekemena. Misangu yonso tudi ne buakudiela ku makasa a Yesu bua kulua kudilaku bua mahanga etu ne bilema bietu, kadi ki mbualu bua tuetu kuditekesha nansha. Nansha bituikala batshimunyibue kudi muluishi, katuena bihatshibue, balekedibue nansha bahidibue kudi Nzambi. Nansha, Yesu Kilisto

udi ku diboko dia balume dia Nzambi, ne udi utuakuila. Muyidi munangibue wakamba ne: “Ndi nufundila malu aa, bua nuenu kanu-enji bibi. Bienza muntu mukuabo bidi, tudi ne Muakuidi kudi Tatu, Yesu Kilisto udi muakane.” 1 Yone 2:1. Kuhue muoyo mei aa a Musungidi: “Tatu mene udi munusue.” Yone 16:27. Udi ujinga kukuhingaja kudiye ne kumona butoke buende ne tshijila tshiende bikale munda muebe. Anu binuanyisha kuditeka mu bianza biende, yeye wakabanga mudimu muimpe munda muebe neaulengeje tshishiki too ne ku dituku dia Yesu Kilisto. Utendelele ne disuminyina; ne kudifila kuebe kuikale kulelela. Bilondeshile mutudi katuyi tuye-
mena bukole buetu, tuyile mua kueyemena bukole bua Muhikudi wetu, ne netutumbishe yeye udi muoyo wetu ne disanka dietu. [62]

Ha wikala usemena semena habuihi ne Yesu, neutambe kumona ku mesu ebe muudi mubihe ne malu mabi; bualu bua lumonu luebe lua nyuma nelutambe kutoka, ne dinyanguka diebe nedileje dishilangana ditambe bunene ne buimpe buhuangane bua ngikadilu wende. Edi ndijadika ne, busesuishi bua Satana buakujimija bukole buabu, ne bukole udi bufila muoyo bua Nyuma wa Nzambi budi bukumusha mu matekete ebe.

Dinanga dilelela dia kunanga n’adi Yesu kadiena mua kuledibua mu muoyo udi kauyi unvua bujitu bua bubu buau. Bituikala katuyi tumona dinyanguka dia ngikadilu wetu, tudi ne dijadika didi kadiyi mua kuela mpata ne, Katuena banji kujingulula bulengele ne buakane bua Yesu Kilisto, muena ngikadilu udi ukemesha mutshima mukudimuna kudi ngasa.

Misangu yonso itudi tulekela malu onso atudi tuditumbisha n’au munda muetu, netutambe kumanya buimpe bua kashidi ne dinanga dia Musungidi wetu. Dimona dia ngikadilu wetu wa bubu ne dia butekete buetu didi ditufila mu maboko a yeye udi mua kutubuikidila, ne yeye udi uleja bukole buende kudi muntu udi umukeba mu di-unvua dia butekete buende. Kutamba kujadika dikenga dietu kudi kutusemeja ha buihi nende ne habuihi ne Di dia Nzambi. netutambe kumona ngikadilu wende ne tshinfuanyi tshiende netshimueneshibue menemene kutudi. [63]

Yeye wakadi mumiamine ha buloba
buimpe udi unvua dii dia Nzambi,

udi udiyingulula;
yeye mene udi uvudija maminu.

Matayo 13:23.

Shapita 8—KUDIUNDA MU YESU KILISTO

Dishintuluka dia muoyo bua kulua bana ba Nzambi didi difuanyikija ne diledibua mu Mukanda wa Nzambi. Aba batshidi bafuma ku dikudimuna dia mutshima badi “bana balela katataka” badi ne bua kudiunda too “ne ku luidi lua dikola ludi mu tshiuwidi tshia Kilisto”. 1 Petelo 2:2; Efeso 4:13. Dikudimuka edi didi difuanyikija ne ditoloka dia lutete luimpe luakadi lukunyibue mu buloba kudi tshidime. Badi ne tshia kudiunda ne kukuama mamuma bu lutete elu luimpe. Muprofete Yeshaya udi wamba ne, “Nebabikidibue ne, Mitshi ya telebinte ya buakane, ditentula dia Yehowa, bua yeye atumbishibue.” Yeshaya 61:3. Bilejilu ebi biangata mu bifukibua bidi bitukuatshisha bua kunvua malu malelela masokome a muoyo wa Nyuma.

Lungenyi luonso ne bumanyi buhiluke buonso bia muntu kabiena ne bukole bua kufuka muoyo. Mitshi ne nyama bidiku anu bua muoyo wakabiha Mufuki; mbu mudi kabidi muoyo muhia-muhia utoloka mu mutshima wa muntu anu ku bukole bua Nyuma wa Nzambi. Bikala muntu kayi “muledibue tshiakabidi” Yone 3:3, kena mumanye mua kuheta muoyo wakalua Yesu Kilisto kufila.

[64]

Bu mudibio bua kudiunda mbu mudibio bua muoyo. Nzambi ngudi ukudimuna lutongo luenza tshilongo ne tshilongo tshienza tshimuma. Anu ku bukole bua Nzambi nkudi diminu didiunda ne dikuama “diambedi mutoloko, kunyima muehu, hashishe maminu manene ku muehu.” Mako 4:28. Ne muprofete Hoshea wakamba bua Iselele nunku: “Neele tshilongo tshilengele” — “Nebavudije maminu, nebele bilongo bu monji wa tumuma tua nvionyo.” Hoshea 14:5,7. Yesu, ku luende luseke, udi utusengelela bua tutangile “mmunyi mudi bilongo bidiunda”. Luka 12:27. Ke nku ntatu yabi anyi ke nku midimu yabi, anyi ku bukole buabi kudi bikunyibua ne bilongo ne bua kuheta kudiunda kuabi, kadi nku bidi Nzambi ubiha bua kudiundabi. Ku bukole buende anyi ku dijinga diende, muana kena ne tshintu nansha tshimue tshidiye mua kusakidila ku bule buende. Disuminyina diebe ne midimu yebe kabiena mua kukuat-

shisha ku bidi bitangila kudiunda kua mu Nyuma. Tshikunyibua ne muana bidi bidiunda anu hadibio biheta bintu bidi biakanyine muoyo wabi: Kahehe, diba ne biakudia. Bu mudi biakudia bia ha buloba bikuatshisha mutshi ne nyima bua bikale ne muoyo, mmomumue Yesu Kilisto udi ukuatshisha aba badi badifila kudiye. Udi “munya wabo tshiendelele”; “udi diba ne ngabu”, Yeshaya 60:19; Misambu 84:12; neikale kudi Isalele bu “tshilongo tshilengele”; “neikale bu nvula ya tunsense idi imiamina mayi ha buloba”. Hoshea 14:5; Misambu 72:6. Udi mayi a muoyo, “bidia bia Nzambi . . . bidi bifume mu diulu ne bidi biha ba ha buloba muoyo”. Yone 6:33.

[65] Ku difila didi kadiyi mua kuambibua dia Muan’ende, Nzambi wakanyungulula buloba bujima ne buakane bua ngasa bu mudi luhehele lunyunguluka buloba buetu. Bonso badi bajinga bua kuheta disanka edi didi difila muoyo, neikale ne muoyo ne nebadiunde too ne ku luidi lua balume ne bakaji bakole mu Yesu Kilisto.

Bu mudi tshilongo tshikudimuka ku diba kudi nkenke idi itshilengeja bua buimpe buatshi ne buakane buatshi, tuetu bietu tudi ne bua kutangila ku Diba dia buakane bua munya wa mu diulu utukenkele ne ngikadilu yetu ifuanangane ne wa Yesu Kilisto.

Yesu udi uyisha bualu bua mushindu umue hadiye wamba nc: “Nuenu nuikale munda muanyi, meme nengikale munda muenu. Bu mudi ditamba kadiyi dimanye mua kudikuamina mamuma, anu hikaladi ku monji munene, nunku nuenu kabidi kanuena bamanye mua kukuama mamuma binuikala kanuyi nushala munda muanyi . . . Binuikala kanuyi nanyi kanuene bamanye mua kuenza bualu.” Yone 15:4,5. Bua kuikala ne muoyo wa tshijila, wewe mujima udi ku bukokeshi bua Yesu Kilisto bu mudi ditamba dikale ku bukokeshi bua monji munenc bua kudiundadi ne kukuamadi mamuma. Wewe kuyi munda muende, kuena wikala ne muoyo; kuena ne bukole nansha bumue bua kukandamena mateyi anyi kudiumba mu ngasa ne mu tshijila. Mumane kuikala munda muende, muhete muoyo kudiye, neudiunde ne kuena mumanye mua kuma anyi kuhanga kukuama mamuma. Newikale bu mutshi wakakunabo ku muelelu wa mayi.

Bantu ba bungi badi belangana meji ne Badi ne, bua kukumbaja bobo nkayabo tshituha tshia mudimu eu. Bobo bamane kudifila kudi Yesu Kilisto bua kubuikidibua kua mibi yabo; kadi hashishe, badi basue kukeba buakane ku bu-kole buabo bobo nkayabo. Kuihatshila

kuonso kua kuenza mushindu eu kudi kufikisha ku dihangila. Yesu udi wamba ne: “Binuikala kanuyi nanyi, kanuena bamanye mua kuenza bualu.” Kudiunda kuetu mu ngasa, disanka dietu, dikuatshisha dietu, bionso bidi bifuma anu ku kuikala kuetu mu bobu- mue [66] ne Musungidi. Anu mu kuikalangana mu bobumue nende dituku dionso ne ku diba dionso, anu mu kuikala munda muende ke kutudi mua kudiunda mu ngasa. Kena anu Mubangi, udi kabidi Mujikiji wa ditabuja dietu. Yesu udi wa kumudilu matuku onso ne mu miaba yonso. Udi ne bua kuikala netu, ki anu ku tshibangidilu ne kushikidilu kua luendu luetu ha buloba, kadi ku tshidia tshionso tshitudi tuela hatudi tuenda mu njila. Davidi udi wamba ne: “Nakateka Yehowa kumpala kuanyi misangu yonso, bualu bua yeye udi ku tshianza tshianyi tshia balume, tshilena nyungishibua.” Misambu 16:18.

Neudikonke ne: “Mmunyi mungikala munda mua Yesu Kilisto”? Mu mushindu wa momumue uwakamuitabuja. “Bu munuakitabuja Mukelenge Yesu Kilisto, nuikale nuenda mu Yesu.” “Muakane wanyi neikale ne muoyo bua ditabuja.” Kolosai 2:6; Ebulu 10:38. Wakadifila kudi Nzambi bua kumuenzela midimu ne kumutumikila, ne wakangata Yesu bu Musungidi webe. Kuakadi mua kudilengeja ku mibi yebe, anyi kushintulula muoyo webe; kadi mumane kudifila kudi Nzambi, wakitabuja ne, Yeye wakadi wenza bionso ebi bua bualu buebe, ua dinanga dia Yesu Kilisto. Anu ku ditabuja ke kuwakuluila wa Kilisto: anu kabidi ku ditabuja ke kuudi mua kudiunda munda muende, mu kufila ne mu kuangata. Udi ne tshia kufila bionso: muoyo webe, disua diebe, mudimu webe, bua kutumikila ne milambu yebe yonso; ne udi ne tshia kuangata bionso: Yesu Kilisto tshiuwidi tshia masanka onso, bukole buebe, buakane buebe, tshieyemenu tshiebe tshia tshiendelele, bua umone mua kutumikila.

Udifile kudi Nzambi bituadijile ku dinda, ebu buikale bualu buebe bua kumpala buudi ne bua kuenza. Kulomba kuebe kuikale ne: “Ungangate bu muntu webe, Nzambi wanyi. Ndi nteka meji anyi muishi mua makasa ebe. Ungangate ku mudimu webe lelu. Ikala munda muanyi, ne bionso bingenza bikale bienjibue mu Wewe.” Ebu buikale bualu bua kuenza ku dituku ku dituku. Dinga dionso, [67] udifile kudi Nzambi bua dituku dijima. Umuleje majinga ebe onso, bua kualekela anyi kuenza bilondeshile muakulejaye. Nunku muudi

udifila ku dituku ku dituku mu bianza bia Nzambi, muoyo webe neutambe kufuanangana ne wa Yesu.

Muoyo wa Kilisto udi muoyo wa ditalala ne wa bukole, misangu mikuabo kauyi mua kuikala ne disanka dia bungi, kadi muujibue tente ne ditekemena dia ditalala dikole. Ditekemena diebe kadiena kuudi wewe nkayebe: kadi didi mu Yesu Kilisto. Bufuba buebe budi busangisha ku bukole buende, buhangi buebe ku meji ende, ne butekete buebe ku bukole buende. Kuditangidi anu wewe nkayebe; kutangidi bumuntu buebe; kadi utangile Mukelenge. Meji ebe imanyine ha dinanga diende, ha buimpe ne buakane bua ngikadilu wende. Yesu mu didihidia diende, Yesu mu didihuekesha diende, Yesu mu buakane buende ne tshijila tshiende, Yesu mu dinanga diende didi kadiyi mu akuambibua: aa adi malu audi ne bua kuikala welangana meji. Anu ku kumunanga, ku kumuidikija, ne ku kumueyemena amu wewe mujima newikale mukudimuna ku tshinfuanyikiji tshiende.

Musungidi udi utuambila ne: “Wikala munda muanyi”. Mei aa adi ahesha lungenyi lua dikisha, lua ditalala ne lua ditekemena. Yesu udi utuela kabidi lubila elu: “Luai kundi, . . . meme nenuhe dikisha.” Matayo 11:28,29. Muenji wa Misambu udi ufila meji a momumue wamba ne: “Shala holaa kumpala kua Yehowa, umuindile ne lutulu”. Ne Yeshaya udi utuha kabidi bujadiki ebu ne: “Hanuananukila kundi, hanuaheta dikisha kundi, nenusungidibue.” Yeshaya 30:15; Misambu 37:7. Dikisha edi ke nkusomba tshianana nansha. Mu mei a Musungidi, mulayi wa dikisha udi musangisha hamue ne dibikila dia kuenza mudimu: “Angatayi mutshi wanyi wa tshikokedi ha nshingu yenu, . . . Nunku nenusangane dikisha mu mitshima yenu”. Matayo 11:28,29. Eu yonso udi weyemena Mukelenge ne dieyemena dionso neenze nende mudimu ne disuminyina.

Hadi lungenyi luebe luimanyine ha “kuditumbisha (meme)”, ludi lukoma nyima kudi Yesu, udi Mpokolo wa bukole buonso ne wa muoyo. Ahu ke hadi Satana wenza ne muende muonso bua kutangidi kudi Musungidi, ne ukeba kukuhumbisha bua kuikadi ne bobumue nende. Neatete kukuhumbisha ku masanka a ha bu-loba, tunyinganyinga, ntatu ne makenga a muoyo, ku bilama bia bakuabo, nansha ku bilema biebe wewe nkayebe ne mahanga ebe, bua kutangidi kudi Yesu. Udimuke bua kukuatshibu mu mateyi ende nansha. Bantu ba bungi, nangananga badi bela meji ne, Badi

bajinga bua kuikala ne muoyo bua Nzambi, misangu yonso badi badifila kudi muluishi mu kushala ku bilema biabo ne ku matekete abo; yeye mumane kubatahulula ne Kilisto, udi utekemena kutshimuna. Budiambi “meme” kabuikadi munkatshi mua meji etu, ne katuikadi ne ditshina ha bualu budi butangila luhandu luetu. Bionso ebi bidi bitukomeshisha nyima kudi mpokolo wa bukole buetu. Uteke bulami bua muoyo webe mu bianza bia Nzambi, ne umueyemene. Wikale wakula bua Yesu misangu yonso; ikale tshiuwidi tshia kuelangana kuebe kua meji, budiambi bumuke kuudi bua bualu buende. Umusha mpata, lekela bowa, Amba hohamue ne mupostolo Paulo ne: “Bingikala ne muoyo, kememe kabidi udi ne muoyo, kadi Kilisto ngudi muoyo munda muanyi; ne muoyo undi nau mu mubidi katataka ndi nau mu ditabuja dia Muana wa Nzambi, wakannanga, wakadifila bua bualu buanyi.” Galatia 2:20. Eyemena Nzambi; yeye udi ne bukole bua kulama bionso biwakafila kudiye. Biwasua kuditeka mu bianza biende, neakuvuije muena bukutu bunene kudi Yeye wakakunanga.

Hakaluata Yesu Kilisto mubidi wa buntu, wakadisuikakaja hamue ne bantu ne mionshi ya dinanga idi bukole nansha bumue kabuyi mua kukosolola anu ku disua dia muntu yeye muine ke didi mua kubukosolola. Kutulenduisha bua kukosa mionshi ei kudi kutufikisha ku ditahuluka ne Yesu ku disua dietu, ke tshihatshila menemene tshia mateta a Satana. Mpa bualu ebu butudi ne dijinga dia kuikala batabale, dia kuluangana, dia kutendelela bua ne tshintu nansha tshimue katshitufikishi ku disungula dia mukelenge mukuabo, bualu bua tudi ne budishikaminyi bua kusungula. Kadi bikala mesu etu matangile kudi Yesu, yeye neatulame. Mu kutangila kudiye, tudi bakubibuc kudiye. Tshintu nansha tshimue katshiena mua kutunyenga mu tshianza tshiende. Mu dimutangila kadiyi ndekelu, “tudi tuandamushibua mu tshifuanyikiji tshiotshimue ku butumbi ne ku butumbi; bu mudi kudi Mukelenge Nyuma.” 2 Kolinto 3:18.

[69]

Ke mushindu eu wakafika bayidi ba kumudilu ku difuanangana ne Musungidi. Hakunvuabo mei ende bakunvua ne, Bakadi nende dijinga. Bakamukeba, bakamuheta ne bakamulonda. Bakadi bamufila ku nzubu, ku mesu mu tshibambalu tshia ha buatshi ne mu madimi. Bakadi nende bu mudi balongi ne mulongcshi wabo, baheta ku dituku dionso main malelela akadi ahatuka ku mishiku yende. Bu basadidi, bakadi bindila mei ende bua kumanya tshivuabo ne

bua kuenza. Bayidi bakadi bantu “ba mutshima momumue netu”. Yakobo 5:17. Bu tuetu, bakadi ne bua kuluangana ne bubi ne bakadi kujinga ngasa wa Nzambi bua bulonda njila wa tshijila.

[70] Yone muine, muyidi munangibue, kudiye nkutudi tutamba kumona tshifuanyi tshia Musungidi, kakadi ne lutulu luakalua kumueneka kunyima. Kakadi anu mulabakane ne mudisu, kadi wakadi kabidi musue bunfumu ne muena tshiji tshia lukasa. Kadi hakamueneka ngikadilu wa Nzambi kudiye, wakamanva makenga ende ne wakadihuekesha. Bukole ne lutulu, bukokeshi ne dinanga, bunfumu ne bukole biakadiye utangila mu ngikadilu wa ku dituku ku dituku wa Muana wa Nzambi, biakadi biuja muoyo wende tente ne dinanga ne biukemesha. Ku dituku ku dituku, mutshima wende wakadi mukokeshibue kudi Kilisto, ne budiambi (meme) buakujika hakamubuela dinanga dia Mfumu wende mu mutshima. Ngikadilu wende wa kudiunvua ne kudisua wakashila bukokeshi bua Yesu muaba. Muoyo wende wakakudimuka ku buenzeji budi bulela tshiakabidi bua Nyuma Muimpe. Dinanga dia Musungidi diakakudimuna ngikadilu wende. Etshi ke tshiheta tshijalame tshia kuikala mu bobumue ne Yesu. Udi uvuija buntu buhia-buhia bua eu muena muoyo udiye usombela. Lungenyi luende ne dinanga diende bidi bilenga muoyo, bidi bikolessa mutshima ne bifikisha meji ne majinga kudi Nzambi wa mu diulu.

Ku nyima kua dibanda dia Kilisto mu diulu, bayidi bende bakatshidi bunvua buikadi buende munkatshi muabo. Buakadi buikadi buende nkayende, bujibue ne dinanga ne munya. Mukelenge wa lutulu wakenda, wakayukila ne wakatendelela nabo, wakafila mu muoyo wabo mei a busambi ne a ditekemena, wakambuibia munkatshi muabo bua kuya mu diulu. Hakatshidi mei a ditalala ahatuka mukana muende, ne hakadi bikuma bia diyi diende bikuma ku matshio abo: “Monai, ndi nenu matuku onso too ne kunshikidilu kua tshikodo etshi,” Matayo 28:20, wakakidibua kudi tshisumbu tshia banjelo ne wakabandishibua mu diulu muluantshishibue ne buntu buetu. Bayidi bakadi bamumanye matuku onso kumpala kua nkuasa wa butumbi wa Nzambi, bu Mulunda wabo ne Musungidi wabo. Bakadi bamanye ne, Dinanga diende kadivua dishintuluka, uvua udifuanyikija matuku onso ne bantu bena dikenga. Muamua mu miaba ya mu diulu, ne bianza bitubula, lubadi lutuibue difuma, makasa mashibue ne misonso, wakadi wakuila tshisamba tshietu tshioneke,

tshifutshila mushinga bua bahikudibue bende. Bakadi bamanye ne wakabanda mu diulu bua kubalongoluela miaba, ne kuhingana hashishe bua kulua kubangata.

Hakadisangishabo kunyima kua yeye mumane kubanda mua diulu, bakadi ne ditekemena ne disuminyina mu kulomba kudi Tatu mu dina dia Muana. Bakadi batendelela ne kanemu konso, bambu- [71]
lula mei aa: “Binualomba Tatu tshintu, yeye neanuhetshi mu dina dianyi . . . Nulombe, nenuangate, bua disanka dienu dikumbane.” Yone 16:23,24. Bujibue tente ne ditabuja, bakamba ne: “Nkilisto Yesu mene wakafua, E, bulelela wakabishibua ku lufu, udi ku tshianza tshia bukole tshia Nzambi, ne udi utuakuila-” Lomo 8:34. Mu dituku dia Pentekote, bakaheta Musambi wakadi Yesu mubambile ne: “Neikale nenu”, wakasakidila kabidi ne: “Meme muye mbimpe biemu; bingakala tshiyi muye, Musambi kena ulua kunudi; kadi binaya, nenutumineye.” Yone 14:17; 16:7. Bibangile ku tshikondo atshi, Yesu wakadi usomba mu mioyo ya bayidi bende ku bukole bua Nyuma wende. Kuikalanga na kuabo nende kuakadi bu muakadibo mu matuku akadiye munkatshi muabo. Munya, dinanga ne bukole bia Yesu biakabakudimuna, ne aba bakadi babamona bakadi bakema bikole, ne bakabamanya ne “mbakadi ne Yesu.” Bienzedi 4:13.

Muonso muakadi Kilisto namu kudi bayidi bende ba kumpala, momo mudiye ujinga katataka bua kuikalaye kudi bana bende. Udi ujadika mu kulomba kuende kua ndekelu, kuakalombaye munkatshi mua tshisumbu tshikese tshia bayidi dikumi ne umue ne: “Tshiena ndombela aba nkayabo, kadi ndi ndombela kabidi badi bangitabuja bua dii diabo.” Yone 17:20.

Yesu wakatendelela bua bualu buetu, ne wakalomba bua tuikale bamue nende bu muakadibo bamue ne Tatu. Bobumue kai! Musungidi wakakula yeye nkayende ne mei aa: “Muana kena mumanye mua kudienzela bualu”, Tatu udi muikale munda muanyi utu wenza malu ende.” Yone 5:19; 14:10. Bikala Yesu mu mioyo yetu, “neenzeje munda muetu kusua ne kuenza bu mudi disua diende dimpe.” Filipoi 2:13. Netuenze bu muakenzaye; netumueneshe meji a momumue, nunku; mu kumunanga ne kuikala munda muende, netudiunde “mu malu onso mu bukole bua Mfumu wetu Kilisto mene.” Efeso 4:15. [72]

Wakantuma bua kusangasha mitshima ya badi batamba kunyinda-
galala,
bua kuambila badi babueshibue mu buhika di dia bud-
ishikaminyi buabo,
ne bua kuambila badi basuikibue mu nzubu wa lukanu bua dikohoka diabo.

Yeshaya 61:1.

Shapita 9—MUDIMU NE MUOYO

Nzambi udi mpokolo wa muoyo, bu mudiye munya ne disanka bia buloba bujima. Bu mudi nkenke ya munya ifuma kudi diba, ne bu mudi musulu uhatuka mu mpokolo wa mayi, bimpe bionso bidi bifuma kudiye, ne bidi bimuangalaka kudi bifuki bua biende bionso: Ne kuonso kudi muoyo wa Nzambi wikala mu mitshima ya bantu, udi umueneka mu bienzedi bia dinanga ne luse.

Disanka dia Musungidi wetu diakadi anu bua kuenza mudimu wa kubisha ne wa kusungila bantu buoneke. Bua kufika ku bualu ebu, wakakenga ku mutshi mutshiamakane ne ku bihendu bia bantu, kayi ubala muoyo wende. Banjelo kabidi badi badifila bua kuenzela bantu bakuabo bimpe. Etshi ntshidi disanka diabo. Tshidi mioyo idi ne udisu itangila bu mudimu wa bundu: kukolesha bena makenga, ne badi bashadile kudibo mu malu onso, ke mudimu udi banjelo balengele benza. Lungenyi lua kudihidia ne lua dinanga luakadi luleja ngikadilu wa Yesu Kilisto luakuja mu diulu tente; ludi di- [73] hembu mene dia butumbi budi bukokeshamu. Eu udi mutshima udi bayidi ba Yesu bonso badi mua kuikala n au; eu udi mudimu wabo.

Hadi dinanga dia Musungidi dikunyibua mu mutshima, didi bu mudi dihembu dia mananashi, kadiena mua kusokokibua. Bukole buadi bua tshijila nebunvuike kudi aba bonso badiye n'abo mu bobumue. Nyuma wa Kilisto mu muoyo wa muntu udi bu mudi mpokolo wa mayi mu tshihele, udi utalaja mutshima ya badi basemenaku, udi ufila kudi aba badi basua kufua dijinga dia kuluabo kujikija nyota ku mpokolo wa mayi a muoyo.

Dinanga ditudi nadio kudi Yesu nedimueneke ku dijinga dia kuenza mudimu, bu yeye, mu kusamba ne kukolesha bantu. Neditufikishe ku kunanga, ku kusua ne ku kufuila bifukibua bia Tatu wetu wa mu diulu luse.

Muoyo wa Musungidi wa ha buloba kawakadi muoyo wa kudisankisha ne wa budiambi. Wakenza mudimu ne disuminyina na dinanukila dikole bua kusungila bantu babi. Kubangila ku kuledibua kuende mu tshikumbi tshia nyama too ne ku lufu luende ku

mukuna wa Kalavalio, wakalonda njila wa kudihidia, kayi ukeba kudiehula ku midimu mikole, ku ngendu ya ntatu, ku tunyinganyinga tudi tukengesha mutshima, ne ku midimu idi ihungisha. Wakadi wamba ne: “Muana wa muntu kakuluila bua bantu bamukuatshile mudimu, wakuluila bua kubakuatshila mudimu ne bua kufila muoyo wandi bua kuhikula nau bantu ba bungu.” Matayo 20:28. Atshio ke tshiakadi tshihatshila tshinene mu muoyo wandi wa hanu ha buloba. Buende yeye malu onso makuabo akadi alonda hanyima ha tshihatshila etshi. Tshiakudia tshiende tshiakadi anu kuenza disua dia Nzambi ne kukumba ja mudimu wende. “Budiambi” (meme) ne majinga abi kabiakadi biheta muaba nansha umue mu midimu yende.

[74]

Muomumue kabidi, bonso badi babuela mu ngasa wa Kilisto bikale badilongolole ku midimu yonso bua mitshima ya bakuabo yakafuilabo kudi Kilisto imone mua kuheta diha dia mu diulu. Nebenze ne muabo muonso mua kuenza bua kuvudija ba ha buloba bakane kutamba mushindu wakabasanganabo. Lungenyi elu ludi lujadika dikudimuna dilelela dia mutshima. Tshikondo tshitudi tumanya Yesu tudi tunvua dijinga dia kuambila bakuabo bua Mulunda mulengele atuakuheta. Bualu bulelela bua kusungila ne kujidila kabuena mua kushala busokoka mu mutshima. Bituikala baluatshishibue ne buakane bua Yesu Kilisto, ne bujibue ne disanka dia Nyuma wende, bidi bitukolela bua kushala bahuwe katuyi tumbaba bualu buende. Bituikala balabule ne, Mukelenge udi muakane, netuikale ne bualu bukuabo bua kuyukidilangana. Muomumue bu Filipino, tshikondo tshitudi tuheta Kilisto, netubikile bakuabo bua kulabo kudiye. Netudienzeje bua kubeleja malu malelela a Musungidi ne malu onso malelela adi kayi amueneka a buloba bulualua. Dijinga dia kulonda njila wakayila Yesu nedikale dinene; ne dijinga ditambe bunene nedikale dia kufikisha bonso badi batunyunguluke ku dijeja “Muan’ a Mukoko wa Nzambi udi umusha bubi bua ba ha buloba.” Yone 1:29.

Makenga onso atuakenga bua kukeba bakuabo neatuheteshe masanka onso kudiye. Bua bualu ebu Nzambi wakatuha mudimu wa kuenza mu njila eu wa luhandu. Wakaha bantu bukenji bua kubuelabo mu ngikadilu wa Nzambi, ne hashishe kubumanyisha habo kudi bantu n’abo. Ebu mbutumbi bunene ne disanka ditambe

buipe bidi Nzambi utuhesha. Aba badi babuela mu mudimu eu wa dinanga nebasemene ha buihi ne Mufuki wabo.

Nzambi wakadi mua kuba banjelo bende mudimu eu wa kuamba Lumu Luimpe ne bukenji buonso bua mudimu wa dinanga. Wakadi mua kukeba mishindu mikuabo ya kukumbaja nayo disua diende. Kadi mu dinanga diende didi kadiyi ne ndekelu, wakusua bua kutuenza bakuatshishanganyi nende ne ba Yesu Kilisto ne ba banjelo, bua tumone mua kuabanyangana masanka, ku disanka ne didiunda mu Nyuma bidi bifuma ku mudimu eu muakane. [75]

Nku bobumue bua makenga ende, kutudi bafike ku dimanya Yesu. Ngenzeli yonso wa didihidia bua kumona mua kuenzela bakuabo bimpe udi ukolesha kutudi lungenyi lua kuenza bimpe ne utamba kutusemesha ha buihi ne Muhikudi wa bantu, bua bualu buetu. “Yeye wakadi mubanji, wakalua muhele bua bualu buenu, bua nuenu nulue babanji ku buhele buende.” 2 Kolinto 8:9. Anu bilondeshile luidi lutudi tuandamuna n’alu ku tshihatshila tshia Nzambi mu kutufuka kuende, ke kudi muoyo wetu wa hanu aha umueneshibua ne mushinga kutudi.

Biwasua kuditeka mu kuenza kua mudimu bu mudi Yesu uuteke-mena kudi bayidi bende; biwasua kukoka mioyo ya bantu kudiye, neunvue dijinga dikole dia kumanya ne dia kujingulula malu a Nzambi. Newikale ne nzala ne nyota ya buakane; newele lubila kudi Nzambi; ditabuja diebe nedikale dikoleshibue, ne mutshima webe neunue mayi a tshiendelele ku mpokolo wa luhandu. Dihumbisha ne matetshibua biwikala mua kuhita bukole nebikufikishe ku kubala Mukanda wa Nzambi ne kumutendelela. Neudiunde mu ngasa ne mu dinanga dia Yesu Kilisto kabidi neuhete lungenyi lua bungi.

Lungenyi lua kudihidia bua kukuatshisha bakuabo nelufile ngikadilu mulenga ne mushindame. Bukole bua Yesu nebufile di-talala ne diakalengele mu mutshima. Majinga neatambe kudiunda; kamuakuikala muaba wa bufuba ne wa budisu. Aba badi bikala ne luse lua buena Kilisto nebadiunde ne nebalue bilobo mu mudimu wa Nzambi. Nebikale ne muenenu mutoke malu a Nyuma ne ditabuja ne didi didiundadiunda, ne bukole buhia-buhia mu kutendelela. Nyuma wa Nzambi udi wela muhuya mutshima wabo neaunyangushe ku dilenga diende dia bunzambi ne misambu ya tshijila. Aba badi badifila nunku ku kuenzela bakuabo bimpe kabayi bela meji bua [76]

kudisankisha buabo, badi benze mudimu mu mushindu mutambe buakane bua luhandu luabo.

Mushindu umue wa kudiunda mu ngasa, udi wa kuenza mudimu wakatuha Mukelenge ne didifila dionso, kuenza mudimu ne bukole buonso butudi n'abu bua kukuatshisha bonso badi n'etu dijinga. Bukole budi bulua ku kudienzeja; mudimu udi nshindamenu wa muoyo. Aba badi belangana meji ne, Tudi mua kushala bakane mu buena Kilisto, kabayi nansha ne bualu bumue budibo benzela Kilisto, badi bafuana bantu badi basomba anu bua kudia kabayi benza mudimu. Kadi mu malu a Nyuma nansha mu malu a mubidi, ngenzeli wa nunku udi ufikisha ku butekete ne ku lufu. Eu wabenga kuenda ne mikolo yende, neajimije bukole bua kuenda nayi. Momumue kabidi, biabenga Muena Kilisto kuenzela Nzambi mudimu ne bihedi biakamuhaye, kena anu uhanga kudiunda mu Kilisto, kadi udi ujimija kabidi bukole buakadiye n'abu.

Ekelezia mu Kilisto udi mutuangaji wa Nzambi musungula bua luhandu lua bantu. Mudimu wende udi wa kutuala Lumu Luimpe kudi ba ha buloba. Mukenji eu wa kuamba Lumu Luimpe udi bujitu buteka ha makaya a Bena Kilisto bonso. Muntu yonso, bilondeshile mushindu wa bihedi bidiye n'abio ne bikondo bionso bidiye uheta, udi ne tshia kukumbaja mudimu wakamuhabo kudi Musungidi. Dinanga dia Kilisto diakamueneka kutudi didi dituvuija bena dibanza kudi aba bonso badi kabena banji kumumanya. Nzambi wakatutumina munya wende, kadi kawakadi anu buetu tuetu nkayetu, udi bua tuetu tuufikishe kudi bakuabo.

[77] Bayidi ba Yesu Kilisto bu bobo bakadi bakumbane kuenza mudimu wabo, nunku mu matunga onso a bahangano mudi musanganyibua anu muambi umue wa Lumu Luimpe lelu muakadi kuikala binunu ne binunu bia bambi ba diyi dia Nzambi. Ne aba bonso bakadi kabayi mua kudifila bobo nkayabo ku mudimu eu bakadi mua kuudiundisha ne maha abo, ne kusambangana kuabo ne mitendelelu yabo. Bakadi kuenza kabidi mudimu wa kufikisha bantu ku luhandu ne disuminyina dia bungu mu matunga a Bena Kilisto.

Bituasua kuenzela Yesu Kilisto mudimu, kabiena bikengela kumuka kuya ku matunga makuabo anyi kushiya meku etu bikala mudimu utshidi utukengelamu. Mudimu eu tudi mua kuukum-

baja mu diku dietu, mu Ekelezia wetu, munkatshi mua aba batudi timvuangana n'abo nansha mu malu a bungend'a mushinga.

Tshituha tshinene tshia matuku a muoyo wende hanu ha buloba, Musungidi wetu wakatshihitshisha mu Nazaleta, mu ditanda dia mabaya muakadiye wenza mudimu ne disuminyina. Wakadi usomba ne babidime bakadi kabayi bamuteleja anyi kabayi bamutumbisha, kadi nansha bikale nanku, Mukelenge wa muoyo wakadi munyun-guluka kudi banjelo. Wakakumbaja ne lutatu luonso mudimu wende wakalulaye hakadiye wenza mudimu wende muhuekele wa bianza hakadiye wondaha babedi anyi hakadiye wenda ha mutu ha mavuala a dijiba dia Galela. Muomumue, mu midimu ne mu malu matambe buhuekele, tudi tulonda Yesu mu kuenza nende mudimu.

Mupostolo Paulo udi wamba ne: Bana betu, muntu ne muntu ashale ne Nzambi mu tshiakadiye n'atshi hakabikidibuaye." 1 Kolinto 7:24. Ngend'a mushinga nealudike malu ende mu mushindu wa kutumbisha Mfumu'ende ku lulamatu luende. Bikalayeudi Muena Kilisto mulelela. Bungenda buende buonso, bulombodibue kudi ditabuja diende, nebuleje lungenyi lua Mfumu'ende kudi bantu. Nsenda udi mua kuikala mutumikidi ne muloho wa lulamatu wa yeye wakakumbaja midimu mitambe buhuekele mu mikuna ya Galela. Muntu yonso wa ku aba badi badiamba ne tudi Bena Kilisto udi ne bua kuenza mudimu mu mushindu muakane bua bonso badi bamumona bafike ku kutumbisha Mufuki ne Muhikudi wende.

Bakuabo badi babenga kuenza mudimu wa Kilisto ne bihedi biakabaheshaye, bamba ne, Bietu bihedi ne etu malu bidi bishadile ku bia bakuabo. Ba bungi belangana meji ne, Anu badi mua kufila bukole buabo ku mudimu wa Nzambi. Bantu ba bungi badi bamueneka batuishibue na anu ba kampanda ke bakaheta maha, kadi bakuabo badi kabai nao kabena babikidibue bua kuenza mudimu anyi bua kuheta masanka. Kadi ke mushindu eu mu tudi tuyila mu lusumuinu lua ntalanta nansha. Hakabikila Mfumu wa nzubu bena mudimu bende, wakahesha muntu yonso mudimu wende.

Ne mutshima wa dinanga, tudi mua kuenza midimu yonso mitambe buhuekele bu mutudi tuenzela Mukelenge. Kolosai 3:23. Bikala dinanga dia Nzambi mu mutshima, nedimueneke mu nsombelu. Dihembu dimpe dia Kilisto neditununkishe, ne bienzedi bietu nebisankishe bena mutumba n'etu:

Kuindidi bikondo bimpe, anyi bihedi bidi bikemesha kumpala kua kutuadija kuenza mudimu wa Nzambi. Kuedianganyi meji a malu adi bantu balua kuamba bua bualu buebe. Bikala nsombelu webe wa dituku dionso udi mujadiki wa buheluke ne bulelela bua ditabuja diebe, ne bikala bantu nebe bamone mu bienzedi biebe dijinga dia kubenzela bimpe, kuenza buebe kakuakuikala kua hatuhu.

Mutambe buhuekele ne mutambe buhele wa munkatshi mua bayidi ba Yesu udi mua kuikala disanka dia bakuabo. Udi mua kuhanga kumanya buimpe budiye wenza, kadi ku buenzeji buende, neakebe masanka adi avulangana mu bule ne butshياما, ne adiye ulua kujingulula biheta biau anu ku dituku dia difutu dia nshikidilu. Yeye udi mua kuikala kayi wela meji a kuenza malu inanene, kabidi katambi kuditatshisha bua biheta bia mudimu wandi. Budiye n'abu mbua kuya kumpala ne ditalala, mu kukumbaja ne lulamatu mudimu udi Nzambi mumuheshe, ne muoyo wende kawena wikala wa hatuhu. Muoyo wende neutambe kuleja tshinfuanyikiji tshia Yesu Kilisto. Neikale muenzejanganyi wa mudimu ne Nzambi mu muoyo eu, kabidi neadilongolole nunk??bua mudimu mutambe bunene ne

[79]

disanka didi kadiyi mua kuambibua dia muoyo ulualua.

Bantu bonso bakadi bunvua mei
andi bakakema bualu bua lungenyi
luandi ne bualu bua mei akabandamunaye.

Luka 2:47.

Shapita 10—KUMANYA NZAMBI

Kudi mishindu ya bungi idi Nzambi udileja nayo kutudi ne utubueja mu buobumue nende. Bifukibua bidi biakula netu misangu yonso. Mitshima miunzuluibue neikeme bua dinanga ne bua butumbi bia Nzambi bidi bidimuenesha mu midimu ya bianza biende. Ditshio didi ne ntema didi diunvua ne dijingulula dii dia Nzambi mu bifukibua. Bisosa, mitshi, binongo ne bilongo, matutu, nvula, tshibila tshia misulu, bulengele bua diulu, bionso bidi biakula ne mitshima yetu, ne bidi bitukoka ku kumanya yeye wakafuka bintu bionso.

Musungidi wetu wakasuikakaja mayisha ende ne mayisha a mu bifukibua. Mitshi, nyunyu, bilongo bia mu tshibanda-banda, mikuna, majiba, tshibuashi-buashi, bidi bitunyunguluke, kabidi ne malu a muoyo wetu a ku dituku dionso, bionso biakadi bisangisha kudi Mukelenge ne mei ende a bulelela bua kutuvuluija misangu yonso mayisha ende, nansha munkatshi mua ntatu ya muoyo. [80]

Nzambi udi musue bua bana bende banyishe midimu yende, kabidi basanke bua buimpe ne bulengele biakalengijaye nabi buloba butudi buikala. Udi unanga tshintu tshidi tshilengele, kadi ha mutu ha bionso udi unanga buimpe bua ngikadilu, ne ujinga bua tuikale ne buheluke ne buhuekele, ne buimpe budi bumueneka kudi bilongo.

Midimu ya Nzambi neituheshe mayisha makane a ditumikila ne a kueyemena hatuayiteleja. Mu bikondo ne bikondo bifukibue bidi bitumikila ku disua dia Mufuki kubangila ku mitoto idi ilonda njila udi kayi umueneka mu tshibuashibuashi too ne ku kantu kakese kadi disu dimanye mua kumona. Ne Nzambi utu ukuba tshintu tshionso tshiakafukaye. Yeye udi ulama buloba buujibue tente ne bionso biakambaye ne bibuuje, udi ulama kabidi nansha kana ka mushamusha kadi kimba kasanka kamutumbisha ne musambu wako wa buhuekele. Hadi bantu baya ku mudimu wa ku dituku ku dituku, hadibo batendelela, hadibo balala mu dilolo, ne hadibo babika mu dinda; hadi mubanji wenza didia dinene mu nzubu wende wa bukelenge, nansha hadi muhele usangisha ba mu nzubu wandi ku

tshidibua tshiende tshikese, matuku onso ne miaba yonso disu dia Tatu wa mu diulu didi dilonda bifukibua biende ne dibitangila ne dinanga ditambe. Kakuena binsonji bidiye kayi umona anyi mimue-mue idiye kayi utangila.

Bituasua kumuitabusha kanyinganyinga konso ka hatuhu nezikale katumushila! Muoyo wetu kawakuikala muoyo udi kauyi ne ditekemena: Malu onso manene anyi makeke, neikale matekibue mu bianza bia Yeye udi bualu nansha bumue kabuyi bumutashisha ne kabuyi bumunemena bujitu. Netusanke mu dikisha dia mutshima didi ba bungi kabayi banji kumanya.

[81] Haudi ukema bua bulengele bua buloba ebu, elangana meji bua buloba bulualua buikala kabuyi ne ditoba dia bubi anyi tunninganyinga tua lufu ne muikala kamuyi makenga. Welangane meji a muaba wa basungudibue, ne uvuluke ne, newikale kashidi muaba mutambe yonso mikuabo iudi welangana meji ne idi mimpe. Muimpe bua bifukibue budi anu dimuenesha dikese dia butumbi buende. Bakafunda ne: “Malu adi disu kadiyi dianze kutangila, ne ditshi kadiyi dianze kunvua, adi kayi manze kubuela mu mutshima wa muntu, malu onso akalongoluela Nzambi badi bamunanga. Kadi Nzambi wakatubuluila malu aa mu Nyuma Muimpe:” 1 Kolinto 2:9.

Mufundi ne mumanyi muhiluke wa malu a bifukibue badi mua kutuambila bua difukibue dia bintu, kadi Muena Kilisto ngudi mua kujadika bimpe bubanji buabi, bualu bua udi mumanyemu mudimu wa Tatu’ende kabidi mu tshilongo, mu tshikunyibua, mu mutshi, udi umona mu bilejilu bia dinanga diende. Kakuena muntu nansha umue udi mua kujadika mushinga mulelela wa mikuna ne bibanda banda, misulu ne mayi manene, bikalaye kayi ubibala bu dinanga dia Nzambi kudi bantu.

Nzambi udi wakula n’etu kabidi mu nsombelu wetu, mudi tshianza tshia bulami buende tshimueneka, ne kubuenzeji bua Nyuma wende mu mitshima yetu. Bikala mutshima miunzulula bua kubijingulula, netuhete mayisha a mushinga mukole a bikondo ne a dishintuluka bidi bienzeka ku dituku ku dituku munkatshi muetu. Hakuelangana meji a mudimu wa Mulami, mufundi wa Misambu udi wamba ne: “Buloba budi bule tente ne luse lujalame lue Yehowa.” “Udi ne meji adimuke biandi bua malu aa; bantu belangane meji bua luse lujalame lua Yehowa.” Misambu 33:5; 107:43.

Nzambi udi wakula n'etu mu Di diende. Mu diodi Di edi mutudi ne dibuuluibua dilelela ne dijalamu dia ngikadilu wende, dia mikenji yende kudi bantu, ne dia mudimu munene wa Buhikudi. Didi ditulondela malu a bankambua, a baprofete ne bansanto bakuabo ba kale. Bakadi bantu “ba mutshima muomumue n'etu”. Yakobo 5:17. Bakaluangana, baka- hona mu matetshibua muomumue n'etu; kadi [82] bakadi ne muoyo mukole, ne ku ngasa wa Nzambi, bakatshimuna; ne ditangila dia ditshimuna diabo didi ditukolesha bua kufika ku buakane. Hatudi tuelengana meji a malu akenzabo, munya, dinanga ne masanka akabaheshabo, ne mudimu wakakumbajabo ku ngasa wakabahabo, Nyuma wakabenzeja udi utemesha kahia ka tshijila mu mitshima yetu bua tuenze bietu bimpe, ne udi utuha dijinga dia kuikala ne ngikadilu mufuanangane ne wabo, ne bua kuenda ne Nzambi bu bobo.

Ha kuakula bua Mifundu ya mu Dihungila Dikulu-kulu, nangananga ei ya mu mu Dihungila Dihia-Dihia, Yesu udi wamba ne: “Malu au kabidi adi angamba.” Yone 5:39. Eyowa, Mukanda wa Nzambi mujima udi utuambila bua Yesu Kilisto, Muhikudi, mu yeye mudi ditekemena dietu dia muoyo wa tshiendelele. Katshia ku tshibangidilu tshia bifukibua bualu bua “bintu bionso biakafukibua kudiye, kakuena tshintu tshiakafukibua kudi mukuabo, anu kudiye.” Yone 1:3 too ne ku mulayi wa ndekelu. “Ndi ndua lubilu” Buakabu- luibua 22:12, badi batuambila bua midimu yende, ne tudi tunvua dii diende. Biwasua kumanya Musungidi, uyile Mifundu ya tshijila.

Uuje mutshima webe ne mei a Nzambi: Adi mayi a muoyo adi ajikija nyota yebe. Adi bidia bia muoyo bifume mu diulu, Tangila bumanyishi bua Musungidi: “Binuikala kanuyi nudia mubidi wa Muana wa muntu, binuikala kanuyi nunua mashi andi, kanu- ena ne muoyo munda muenu:” Ne udi unvuija wamba ne: “Mei anakunuambila adi nyuma ne muoyo.” Yone 6:53,63. Mibidi yetu idi mikokeshibue ku bitudi tudia ne bitudi tunua. Bu mubidi nunku mu malu a mubidi, bidi momumue kabidi mu malu a Nyuma: Tshi- tudi tuelangana meji ke tshidi tshifila dikima ne bukole mu malu etu a Nyuma.

Bualu bua buhikudi budi bumue bua mu malu adi banjelo ba- sue kutangila; nebuikale lungenyi ne musambu wa ba- hikudibue [83] munkatshi mua bikondo bia tshiendelele. Kabuena buakanyine kuikala bulongibue kubangila ku mpindieu anyi? Luse ne di-

nanga dia tshiendelele bia Yesu Kilisto, mulambu wakafilaye bua bualu buetu, ebu budi bualu butudi ne bua kutamba kuelangana meji misangu ne misangu. Bidi bimpe kutangila ku ngikadilu wa Muhikudi ne Muakuidi wetu, ne kuelangana meji bua mudimu wa Yeye wakalua bua kusungila tshisamba tshiende ku mibi yatshi. Ku kutangila kua malu a mu dilulu netukoleshe ditabusha dietu ne dinanga dietu. Milombu yetu neiluemi akane ku mesu a Nzambi, bualu bua neikale milombibue ne ditabusha ne dinanga neikale ya lungenyi ne disuminyina. Netuhete ditekemena dikole mu Yesu, ne netujingulule dituku dionso bukole buandi bua kusungila aba badi balua kudi Nzambi mu yeye.

Ha kuelangana meji bua buakane bua Musungidi netunvue dijinga munda muetu dia kuikala bahia-bahia ne bakudimuke ku tshinfuanyi tshiende. Mutshima neujinge bikole kudisangisha ne yeye udiwu utendelela. Hatuatamba kuelangana meji bua Yesu Kilisto, netutambe kuakula bua bualu buende, ne netuhite kumuleja ku mesu a bantu.

Mukanda wa Nzambi kawakafundibua anu bua bamanyi nkayabo nansha; kadi wakafundibua bua bantu bonso. Malu manene malelela a luhandu adi muenekano hatoke too bu mudi munya. Ki ngaba badi baubala badi mua kuhona mu bubi anyi mua kuhambuka, kadi aba badi basue kulonda meji abo ha mutu ha kulonda disua dia Nzambi didi dibuluibua hatoke.

Ha bidi bitangila mayisha a Mifundu ya tshijila, katueyemenyi meji bantu. Tuyile Di dia Nzambi bua bualu buetu mene. Bitualekela bakuabo bua bikale batujinguluila Mukanda wa Nzambi ha mutu hetu, katuenta tufika ku kudiunda kutudi basue kufika. Ku kubenga kudibidija bukole bua lungenyi budi bukehela bua kalufiki ku dijingulula Di dia Nzambi. Kadi ku kudibidija, lungenyi nelutambe [84] kudiunda ne ku- kola mu kujingulula malu malelela a Mukanda wa Nzambi.

Kakuena tshintu tshikuabo tshidi tshitamba kukolesha kua lungenyi bu mudi kuyila kua malu aa malelela. Kakuena mukanda nansha umue udi ufuanangana ne Di dia Nzambi bua kukolesha lungenyi ne bua kufila bukole kudi muntu. Bu diodidilongibue bu muakabidi ne bua kuikala, diakadi kufila lungenyi lujalame, bulenge bua ngikadilu, bujadiki bua malu adi kayi atamba kuikala mu tshikondo tshietu.

Kadi badi baheta malu mimpe makese bua kubala kuabo kua lukasa lukasa. Badi mua kubala Mukanda wa Nzambi mujima kabayi bamona bulengele budimu ne kabayi bunvua diunvuija didimu, ne didi dishala disokoka kudi udi ubala tshibalabala. Di dimue diyila ne dielela meji too ne hadibo baheta dijingulula diadi ne diunvuangana diadi ne tshifufu tshia luhandu didi ditambe dibala dia shapita ya bungi didi kadiyi ne tshihatshila ne kabayi bahetamu diyisha nansha dimue didi dikuatshisha. Ikala ne Mukanda webe wa Nzambi matuku onso. Uubale misangu yonso haudi ne diba; ukuate mei makuabo mu meji ebe. Hakuendakana mu misesu, udi mua kubalamu nvesa, kuelangana meji bua bualu buandi ne kumuteka kashidi mu lungenyi luebe.

Meji adi aheteke anu ku lubatshi ne ku diyila dienza hohamue ne ditendelela. Ku bituha bikuabo bia Mukanda wa Nzambi bidi bihehele mua kunvua, kadi kudi bikuabo bidi bikole bua kubijingulula. Bidi bimpe kufuanyikija nvese ne nvese mukuaao, ne kuyila ne lubatshi, ne lungenyi ne ditendelela. Diyila dia mushindu eu nedikale disankishibue. Momumue ne mukebi wa bubanji bua buloba, mu kumbula kua buloba, udi uheta biamu bia mushinga mukole, nunku yeye udi ukeba kujingulula ne disuminyina Di dia Nzambi bu bi-uma bisokoka udi usanganamu malu malelela a mushinga mukole adi kayi aheteke kudi udi wakeba ne kuheja. Meyi mafume kudi Nzambi, malama mu mutshima, adi bu misulu ya mayi ihatuka mu mpokolo wa muoyo. [85]

Kabiena bimpe kudifila ku kuyila Mukanda wa Nzambi kakuyi ne kutendelela. Kumpala kua kubala mabeji awu, bidi bimpe kulomba dikuatshisha dia Nyuma Muimpe, ne nebanuhedi. Natanaele, hakaluaye kudi Yesu, Musungidi wakamujoja. “Tangilayi yeye udi Mueni Isalele bulelela, udi kayi ne lubombo.” Natanaele wakamukonka ne: “Wewe udi mumanye meme kudi kunyi?” “Diambedi Filipino kayi muanze kukubikila, hawakadi muinshi mua mutshi wa ngingi, nakukutangila.” Yone 1:47,48. Yesu neatumone kabidi hatudi tumulomba mu tshisokomenu tshia tshibambalu tshietu, tumolomba munya wa bulelela buende. Banjelo ba munya nebikale ne aba badi bakeba ne buhuekele buonso butoke bua mulu.

Nyuma Muimpe udi utumbisha Musungidi. Mudimu wende udi wa kutuleja Kilisto, buheluke bua buakane buende, ne luhandu lunene lutudi tuheta kudiye. “Neangate malu anyi, neanuambileu.”

Yone 16:14, bu muakamba Yesu. Nyuma wa bulelela nkayende udi uyisha bulelela bua Nzambi. Mushinga kayi udi muha bukua bantu kudi Nzambi udi ufila Muan'andi bua kubafuila, ne udi uha muntu [86] Nyuma wende Nuimpe bu Muyishi ne bu Mulombodi!

Tshiashadidi kudi muntu nkuditshikebela
dikuatshisha, kadi dikuatshisha
dionso dia muntu didi anana.

Shapita 11—DITENDELELA NE DITUMBISHA

Nzambi udi wakula netu ku bifukibua ne ku kubuluibua, ku lungenyi luende lule ne ku bienzedi bua Nyuma wende. Kadi ebi kabiena bikumbane; tudi ne dijinga dia kumunzuluilu muoyo wetu. Muoyo ne bukole bua Nyuma bidi bilua ku muyuki mulelela ne mujalame ne Tatu wetu wa mu diulu. Lungenyi luetu ludi mua kufuma kudi Nzambi; tudi mua kuela meji ha midimu yende, ha luse luende ne ha masanka ende. Kadi ki ngebi, mu kabujima ka muaku, kuikala ne bobumue nende. Bua kuikala mu bobumue ne Nzambi, bidi bimpe kuikala ne bualu bukuabo bua kumuambila budi butangila muoyo wetu wa mpindieu.

Kutendelela, nkunzuluilu Nzambi mutshima webe bu muudi mua kuenzela mulunda webe munanga. Ki mbua ne ditendelela dikale dikengedibua bua kumanyisha Nzambi ha bidi bitutangila, kadi didi ditufikisha mene ku kumuheta. Di- tende lela kadiena dihuekesha [87] Nzambi kutudi, kadi didi ditufikisha kudiye.

Mu matuku akadiye ha buloba, Yesu wakayisha bayidi bende mushindu wakadibo ne bua kulomba. Wakabayisha ne, Bakadi ne bua kuleja Nzambi majinga abo a dituku dionso, ne kumuuhaila makenga abo onso. Dijadika diakabahaye dia kunvua milombo yabo, udi utuhadi kabidi.

Mu matuku akashalaye munkatshi mua bantu, Yesu wakadi yeye muine misangu yonso mu kulomba. Musungidi wetu wakadiangatshila majinga etu ne matekete etu. Wakatumuenekela bu musengeledi, ulomba ne disuminyina kudi Tatu wende bukole buhia-buhia bua kutshimuna n'abu malu mabi ne matetshibua. Udi tshilejilu tshietu mu malu onso, udi muan'etu mu matekete etu, bualu bua "wakateyibua mu malu onso, bu mutudi tuteyibua". Ebelu 4:15. Kadi wakadi Muntu wakadi kai ne bubu, ne nikadilu wandi wakadi mubengangane ne bubu. Wakahitshila mu nvita yonso ne mu tunninganyinga tuonso tua mutshima bidi bikale kudi bukua bantu mu buloba ebu bua bubu. Mu buntu buandi ditendelela diakadi bualu buakadiye utamba kuenza ne bua mushinga mukole. Wakadi

uheta disanka ne butumbi ku kunvuangana ne Tatu wandi. Bikala Musungidi wa bantu, Muana wa Nzambi, wakadi ne dijinga dia kulomba, munyi tuetu, badi batekete, benji ba malu mabi ne badi bafua, katuyi ne bua kunvua dijinga dia kutendelela ne disuminyina ne lukununkunu!

[88] Tatu wetu wa mu diulu kena ne dijinga dia bualu nansha bu-mue bu kutuitshikishila masanka ende adi kaayi mua kuambibua. Udi musue anu bua tuetu tunue mayi misangu yonso ku mpokolo wa dinanga dia tshiendelele. Kabiena bimueneka ne tudi tutendelela kakese anyi? Nzambi udi ha buihi bua kunvua milombo ya buhuekele ya bana bende, kadi bidi bimueneka ne, tudi tumumany-isha majinga etu ne mutshima mukuatshike. Munyi mudi banjelo mu diulu mua kuela meji hadibo bamona bantu bashauke ne bena dikenga, badi batetshibua, balomba mu mpukahuka ne ditabusha dikese, kadi Nzambi wa dinanga ditambe, ne muikale ha buihi bua kubaha bihite bidibo kabeyi nansha mua kulomba anyi mene kuela meji, Banjelo badi basue kudihuekesha kumpala kua Nzambi, badi basue kuikala ha buihi n'andi. Badi babala bobumue n'andi bu disanka diabo dinene; kadi bantu ba ha buloba badi ne dijinga ditambe dia dikuatshisha didi Nzambi mua kubaha, badi bamueneka basanka bua kuenda kabayi ne dinkenke dia Nyuma wandi, ne bahidia bulami buandi.

Midima ya bubu idi ibuikila aba badi balengulula dilomba. Mateyi a muluishi adi abahonesha mu bubu, ne bionso ebi bidi bienzeka bualu bua badi balengulula dilomba. Munyi mudi bana balume ne bana bakaji ne Nzambi mua kuikala ne dihetu ku kutendelela, hadi ditendelela dikale nsahi mu tshianza tshia ditabusha, udi unzulula bibutshilu dia diulu mudi mulamina masanka a kashidi a bukole buonso? Hadiku kakuyi ditendelela dia lukununkunu ne kakuyi budimu budi kabuyi ne ndekelu, tudi mu njiu ya kuhona mu ditahuluka ne kudiumusha mu njila mululame. Muluishi udi mumanye bimpe ne Milombo mikole idi ne ditabusha idi itufikisha ku kujika kumpala kuetu njila wa butumbi bua ngasa.

Kuanyishibua kua milombo yetu kudi kukengela malu makuabo. Bumue bua mu a kumpala, kunvua dijinga dia dikuatshisha dia Nzambi. Mulayi wende udi: “Nempongolole mai ha buloba budi kabuyi ne mai, nempatule misulu mu buloba budi buume.” Yeshaya 44:3. Badi ne nzala ne nyota ya buakane ne badi badila kudi Nzambi,

badi mua kuikala ne dijadika dia kuikala buukute. Bidi bimpe muoyo wikale munzuludibue ku buenzeji bua Nyuma, bituikala basue kuheta disanka kudi Nzambi.

Dijinga dietu dinene nyeye muine udi mumanye mua kutuakidila. Kadi bidi bimpe kufila kabidi milombo yetu kudi Nzambi. Bu muakambaye ne: “Nulombe, nebanuhe”. Matayo 7:7; Yone 16:24. Kabidi ne: “Yeye kakimina Muana wandi mene, kadi wakamufila bua buonso buetu, munyi muahidiaye kutuha n’andi kabidi bintu bionso hatuhu?” Lomo 8:32.

[89]

Bitualama dihambuka mu mioyo yetu, ne bitualama bubu bukuabo budi bumanyibue, Mukelenge bakutunvuila nansha, kadi dilomba dia muntu mubi mukudimune mutshima ne dia muoyo munyingalale nedikale dianyishibue misangu yonso. Tshikondo tshitualekela mibi yetu yonso, ne tshitualongolola mahanga etu mu mushindu udi muakane, netuikale mua kuindila diandamuna dia milombo yetu. Bienzedi bietu nkayetu kabiena nansha mua kutuhasha luse lua Nzambi, bienzedi bia Yesu Klistu mbiatusungila, ne mashi andi ngatutokesha. Misangu yonso, tudi ne bualu bukuabo bua kuenza: tuikale bakanangane ne ngasa wandi.

Bualu bukuabo budi buitabusha dilomba, nditabusha. “Bidi bimpe bua muntu udi ulua kudi Nzambi budiye n’abu mbua kuitabusha ne, Yeye udiku, ne udi mufutshi wa badi bamukeba.” Ebelu 11:6. Yesu wakambila bayidi bandi ne: “Hanuatendelela Nzambi, binuamulomba tshintu tshionso, nenutshiangate, binuikala bitabushe ne, Tuakumana kutshiangata, ne nenubumone bukumbana.” Mako 11:24. Tudi tuitabusha Di diende anyi? Dijadika didi dinene ne kadiyi ne ndekelu, ne yeye wakalaya mulayi udi wa kueyemenyibua.

Hatudi katuyi tuheta lukasa bintu bilombibue, tuitabusha ne, Mukelenge wakamana kutunvuila ne neatuandamune. Tudi tutamba kuhanga, ne lumuonu luetu luihi bidi bitufikila misangu mikuabo ku kulomba bintu bidi kabiyi mua kutukuatshisha. Mu dinanga diandi, Tatu wetu wa mu diulu udi unvua milombo yetu mu kutuhesha bidi bitamba kutulengelela, bituakadi tuetu nkayetu kulomba, bu tuetu bikale ne dijingulula dia malu a nyuma. Bikala milombo yetu imueneka ne kayena mitabushibue, tulamate ku mulayi, bualu bua tshikondo netshilue tshitabushibuayo bulelela, ne netuheta disanka ditudi tutamba kujinga. Kadi kuelangana meji ne milombo neikale

[90]

misangu yonso mitabushibue mu mushindu utudi tujinga, ebu mbudisu. Nzambi udi muena lungenyi lukole kai mua kutuhakana, ne udi ne buimpe butambe budiye kai mua benga kutuha bitudi tutamba kujinga. Kutshinyi kudifila kudiye, nansha biwikala kuyi uheta dian-damuna dia lukasa lukasa ku milombo yebe. Weyemene mulayi eu, udi mulelela: “Ulombe, neuhete”. Matayo 7:7.

Kumpala kua kuitabusha, bituikala tunvua mibelu ne mpata yetu ne bowa buetu, anyi bituikala basue kujingulula malu onso adi mua kutumuenekela makole, ntatu yetu neitambe kubulangana. Kadi bitualua kudi Nzambi mu diunvua dia butekete buetu ne didikokela dietu; ne ditabusha dia didihuekesha ne dia didifila, bituamba majinga etu kudi yeye muena lungenyi lua tshiendelele, kudi yeye udi umona bionso, udi unvua mbila yetu, neatemeshe munya wandi mu mioyo yetu. Ku ditendelela dilelela, tudi tushala mu diunvuangana ne lungenyi lua tshiendelele. Mu tshikondo tshitudi tutendelela, tudi mua kuheta anyi kuhanga kuheta, dijadika dia habuadi didi dileja ne, Mukelenge udi utunvuila ne luse ne dinanga; kadi nansha bikale nanku udi anu utunvuila. Tudi mua kuhanga mushindu udiye utulenga, kadi tshianza tshiende tshidi ha mubidi wetu, ne tshianza etshi tshidi tshitujadikila dinanga diende ne luse luende lujalame.

Tshikondo tshitudi tusemena habuihi ne Mukelenge bua kumulomba ngasa ne dikuatshisha, bidi bimpe kuenza bualu ebu ne dinanga ne mutshima mutekemene dibuikidila. Munyi mutudi mua kuamba ne: “Utulekele mabanza a malu mabi etu, bu mutuakamana kulekelela kabidi badi netu mabanza a malu mabi”, Matayo 6:12, bu mututshidi balaminangane malu mabi mu mutshima wetu? Bituasua ne milombo yetu yanyi yanyishibue, bidi bimpe butudi nabu mbua kulekelela bakuabo mu mushindu mene utudi tuindila kuikala balekedibue.

[91] Dinanukila mu ditendelela didi mushindu mukuabo wa kuheta dianyishibua dia milombo. Bidi bimpe kutendelela misangu yonso bua kudiunda mu ditabusha. “Nunanukile mu kutendelela”, mudibi bifundibue. “Nunanukile mu ditendelela, nutabalemu ne disakidila”. Lomo 12:12; Kolosai 4:2: Petelo udi ukolesha bena kuitabusha ku muoyo ne mei aa; “Nunku nuikale ne meji majalame ne nuikale bahole mu mitendelelu.” 1 Petelo 4:7. Paulo udi ubambila ne: “Mu malu onso, ku ditendelela ne ku disengelela, numanyishe Nzambi bua milombo yenu ne disakidila”. Filipoi 4:6. “Buenu nuenu,

bananga, mudi Yuda wamba, nudibake ha ditabusha dienu ditambe dia tshijila, nutendelele mu Nyuma Muimpe, nudilame mu dinanga dia Nzambi”. Juda 20,21. Ditendelela dia munanunanu didi didisuikakaja dia mutshima ne Mukelenge didi kadiyi dikosoloka, mu mushindu eu ngudi muoyo wa Nzambi ubuela munda muetu, ne muoyo wetu uhingane kudiye ne buakane ne tshijila.

Dinanukila mu ditendelela didi bualu bua mushinga mukole: bualu nansha bumue kabunutahuludi ne bualu ebu. Wenze muebe muonso mua kuenza bua kulama bobumue buhuangane hankatshi ha Yesu ne muoyo webe. Ukebe mishindu yonso idi ikufikisha kuonso kudibo badisangisha bua kutendelela. Aba badi bakeba mu bulelela bobumue ne Nzambi nebamueneke mu bisangidi bia ditendelela, nebatendelelemu, bajinga ne muoyo mujima kuhetamu masanka onso adi makanyine. Nebihatshile mu mishindu yonso bua kuheta buhuekele bua masanka a mu diulu.

Bidi bimpe kabidi kutendelela hohamue ne bena diku (famille); ne nangananga ki mbimpe kulengulula ditendelela dia ha nkayebe, didi muoyo wa muntu. Bidi bikole bua kudiunda mu Nyuma hadibo balengulula ditendelela dia mu musokoko. Kutendelela hohamue ne bena diku ne hohamue ne bantu ba bungi kabiena anu bikumbane. Haudi nkayebe, unzulule mutshima webe kudi Nzambi. Ditendelela diebe didi ne bua kuikala diunvuika anu kudi yeye nkayende. Ditshu nansha dimue kadiena ne bua kunvua majinga awo. Mu dite- [92] ndelela dia mu musokoko, muoyo udi mumusha ku malu a ha buloba, udi ne mahaha ku mutoyi wa ha buloba. Muhuwe, kadi muikale wa disuminyina ne disengelela, udi ujuka too ne kudi Nzambi udi muikale lumbu luawu ne bukole buawu.

Bukole buenzeji bua lutulu ne bua kashidi budi bufuma kudi yeye udi unvua milombo ya mu musokoko, ne muena ditshu didi dikale diunzulula ku majinga a mioyo yetu: Ku ditabusha dikole ne dihuekele, mutshima udi uyikilangana ne Mutambe bunene wa mu diulu, udi uheta bukole bua Nzambi bua kuluangana ne Satana.

Utendelele mu tshibambalu tshiebe; kadi ubandishe kabidi muoyo webe mu diulu ne kulekela tshituha midimu yebe ya ku dituku dionso. Mmushindu eu wakadi Hanoka wendekana ne Nzambi. Dilomba dia mu mutshima, didi dibanda bu dihembu dia mushinga mukole too ne ku nkusa wa ngasa, didi divuija mutshima kauyi mua kutshimunyibua.

Kakuena muaba anyi tshikondo tshidi ditendelela mua kuhumbitshibua. Kakuena tshintu nansha shimue tshidi mua kutuhumbisha bua kubandisha mioyo yetu kudi Nzambi mu dilomba dia disuminyina. Tudi mua kutuma milombo kudiye, ne kulomba bulombodi bua mu diulu munkatshi mua tshisumbu tshia bantu mu nshila anyi mu mudimu wa bungenda mushinga. Ke muekenza Nehemiya hakalejaye dilomba diende kudi mukelenge Atashasete. Tshibi tshia mutshima wetu tshikale tshiunzulula matuku onso, ne bua dibikila dibande misangu yonso kudi Yesu, muenyi wetu wa mu diulu, alue kusombamu.

[93] Nansha munkatshi mua malu mabi ne manyanguke, tudi mua kuikala ne ditalala diakane dia mu diulu. Ku ditendelelela, dilelela, tumishe muoyo wetu ku meji mabi, ne ku bilotalota bia hatuhu. Aba bena muoyo udi munzulula bua kuheta dikuatshisha ne disanka dia Nzambi nebikale mu muaba mua mbe tshijila mushilangane ne wa ha buloba, ne nebikale mu bobumue bua kashidi ne diulu.

Bidi bitukumbanyine kuikala ne muenenu mujalame wa Yesu, lungenyi lutambe tshishiki lua mushinga ku malu malelela a tshien-delele. Bidi bimpe bulengele bua tshijila buuje muoyo wa bana ba Nzambi; bua bualu ebu tulombe Mufuki wa lungenyi luonso bua atubuluile malu a mu diulu.

Tubandishe mitshima yetu mulu mudibo baheta ditalala dia mu diulu. Tudi mua kuikala ha buihi ne Nzambi ku bualu buonso budi butufikila mu mpukahuka, meji etu atangile kudiye bu mudi tshilongo biatshi ne tshibidilu tshia kutangila ku diba.

Misangu yonso uteke majinga ebe, masanka ebe, mabungama ebe, tunyinyinga tuebe ne ditshina diebe kumpala kua Nzambi. Kanuakumuhungija nansha; ne kanuakumutekesha to. Yeye udi ubala nsuki ya ku mutu webe kena uhanga kunvua majinga a bana bende nansha. “Mukelenge udi muule tente ne luse ne dinanga”. Yakobo 5:11. Muoyo wende udi munyingalale bua makenga etu, ne mei mene atudi timuambila bua bualu buawo. Umutuadile ntatu yebe yonso. Kakuena tshintu nansha tshimue tshidi mua kumukokela yeye udi ulama bukua bantu ne ulombola buloba bujima. Kakuena bualu nansha bumue budi bulenga ditalala dietu budi kabuyi bumutangila. Kakuena bualu busokoka mu muoyo wetu wa buena Kilisto budiye kaimumanye, nansha bualu budi butamba kutatshisha budiye kai mua kujikija. Tshihuhu nansha tshimue katshiena tshifika

kudi mutambe bukesa wa mu bena bende, dikenga nansha dimue kadiena dinyingalaja mutshima wende, disanka nansha dimue kadiena dimusankisha, dilomba dilelela nansha dimue didi dihatuka ku mishiku yende, kadiena diha-nga kutelejibua kudi Tatu wetu wa mu diulu, ne didiye kai wangata ne mushinga ha lukasa. “Udi ukolesha badi ne mitshima minyingalale, udi ujingila bilulu ha mputa yabo”. Misa- mbu 147:3. Diunvuangana didi hankatshi ha muntu yonso ne Nzambi didi dilajame, kabidi didi dimanyibue, bikala bu ne anu bua muntu eu umue ke buakatumina Nzambi Muan’ende Musuibue. [94]

Yesu wakamba ne: “Dituku adi nenulombe mu dina dianyi, ne tshiena nuambila ne, Nenulombele Tatu; bua Tatu mene udi munusue”. “Nakunusungula, ... bua tshintu tshionso tshinualomba Tatu mu dina dianyi, yeye neanuhetshi”. Yone 16:26,27; 15:16. Kadi kulomba mu dina dia Yesu, bidi bitambe buimpe kutela dina diende ku ntudijilu ne ku ndekelu kua dilomba. Nkulomba mu meji ne mu lungenyi lua Yesu, mu kuitabusha kua milayi yende, mu kueyemena kua ngasa wende ne mu kuenza bienzedi biende.

Nzambi kena ujinga bua tudivuije bu baermite, anyi bamoine (bantu badi baditahulula kudi bakuabo bua kuikalabo batendelela Nzambi), ne tudiumusha kudi bantu bua kudifila ku ditendelela. Ngikadilu wetu udi ne bua kuikala mufuanangane ne wa Yesu Kilisto: wakadi muabanyangana hankatshi ha tshiambidi tshia hamukuna ne tshisumbu tshia bantu. Yeye udi udisankisha bua kutendelela nkayaku, neatekete tshituha tshihi bua kubuenza, anyi milombo yende neijike ku kuikala anu biakulakula bia hatuhu. Hadi bantu badiumusha mu tshisumbu bashale kule ne ditumikila ne nvita ya Bena Kilisto; hikalabo balekela kuenza mudimu ne disuminyina bua Mukelenge yeye wakenza bia bungi bua bualu buetu, badi bajimija tshihatshila mene tshia ditendelela, ne kakuena kushala tshintu tshidi tshitusaka ku dienza buimpe. Milombo idi ilua ya bantu nkayabo ne ya budisu. Kabena mua kulomba bukole kudi Nzambi bua kukumbaja majinga a bantu ne kujadika bukelenge bua Yesu Kilisto.

Badi bajimija bia bungi mu kulengulula disanka dia kudisangisha kudi bena kuitabusha bakuabo bua kudikolesha ne kukoleshangana hohamue mu mudimu wa Mukelenge. Malu malelela a Di dia tshijila adi ajimija butumbi buawo ne mushinga wawo mu lungenyi luetu. Mioyo yetu kayena mitokeshibue ku bukole buawo budi bujidila, ne [95]

tudi tuteketa mu lungenyi. Mu diunvuangana dietu munkatshi mua bena Kilisto, tudi tujimija bia bungi ku kuhanga kuikalangana ne luse kudi bakuabo. Eu udi ushala hankayende kena uheta muaba wakadi Yesu mumulongoluele. Lungenyi lukumbane lua ngikadilu wetu wa kuikala muaba umue ludi lutufikisha ku kunvuangana ne bakuabo ne ludi luambuluisha ku ntungunukilu wetu mu mudimu wa Nzambi.

Bu Bena Kilisto badisangisha bua kuyikilangana misangu yonso bua dinanga dia Nzambi ne bua bulelela bua mushinga mukole bua buhikudi, muoyo wabo wakadi kukoleshibua, ne bakadi kukoleshangana ne bakuabo. Tudi mua kuyila ku dituku ku dituku bualu bukuabo budi butangila Tatu wetu wa mu diulu; tudi mua kuheta ku dituku ku dituku bujinguludi buhia-buhia bua ngasa wandi. Bujinguludi ebu nebutuheteshe dijinga dikole dia kuakula bua dinanga diende ne wowo mayuki aa neatemeshe mioyo yetu ne neayitabuluje. Bu tutamba kuelengana meji ne kuakula bua Yesu ne katuyi tutamba kuakula bua bualu buetu, tuakadi kuikala ne disanka dia bungi bua buikadi buandi.

[96] Bu tuetu tuela meji bua bualu bua Nzambi misangu yonso idiye utuha dijadika dia butukubi buandi, wakadi kuikala tshiendelele mu meji etu, ne tuakadi kuikala ne disanka dia kumutumbisha. Tudi tuakula bua malu a tshikondo etshi bualu bua adi atulengelela. Tudi tuakula bua balunda betu bualu bua tudi tubananga, masanka etu ne makenga etu adi masuikakaja ku abo. Ne nansha bikale nanku, tudi ne bualu bua kunanga Nzambi bihite ku dinanga dia balunda betu ba ha buloba. Kumuhesha muaba wa kumpala mu meji etu, kuakula bua buimpe buandi ne bua bukole buandi bidi ne bua kuikala kutudi malu matambe a ha buloba. Maha mabanji akadiye mutuabanyine kaena mafila bua kutujimija kashidi bua katuikadi ne meji bua bualu buandi. Adi mafidibue bua kutuvuluija misangu yonso Mutuenzedi Bimpe wetu udi mu diulu ne bua kutusuikakaja kudiye ku mionji ya dinanga ne ya danyisha. Tudi batambe kudilamakaja ku malu a ha buloba. Tubandishe mesu etu ku tshibi tshiunzulula tshia tshitendelele tshia mu diulu, mudi munya wa butumbi bua Nzambi utemena ha mpala ha Yesu Kilisto; Yeye “udi ne bukole bua kusungila ne luhandu lujima badi basemena ha buihi ne Nzambi bua bualu buandi.” Ebelu 7:25.

Bidi bimpe bitambe kutumbisha Yehowa “bua luse luandi lujalame ne bua bienzedi biandi bia kukema bidiye wenze la bana ba bantu.” Misambu 107:8. Bisangilu bietu bia kutendelela kabiena mua kuikala amu ne kendela ka kulomba ne kuheta. Katuedi meji matuku onso ku majinga etu, ne nansha ku buimpa butudi tuheta. Katuena tutamba kutendelela, kadi tudi batambe kuikala biminyi bua kusakidila. Tuetu tudi bahetshi ba luse lua Nzambi, nansha bikale nanku nkadiwu kai katudi tumuleja ku dianyisha dietu ha bionso bidiye mutuenezele!

Ku kale, Mukelenge wakaha bena Isalele malu a kulonda aa hakadibo badisangisha bua kumukukuila: “Nenudieku bidia kumpala kua Yehowa, Nzambi wenu, nenusanke mu malu onso anudi nuenza ne bianza bienu, ne nuenu ne ba mu nsubu yenu mu malu onso akanusankisha nau Yehowa, Nzambi wenu”. Dute-lenome 12:7. Bualu buonso budi buenjibue bua butumbi buakadi ne bua kuikale buenjibue ne disanka, ne misambu ya butumbi ne ya kusakidila, ne kabuena mua kuikala buenjibue ne dibungama ne kanyinganyinga nansha.

Nzambi wetu udi Tatu wa dinanga ne wa luse. Katumonyi mudimu wende bu mudimu wa dibungama ne udi utekesha nansha. Kukukuila Mukelenge ne kuenza mudimu wende biakadi ne bua kuikala disanka kutudi. Nzambi kena musue ne aba bakahetelaye luhandu bunene nunku bamutangile bu Mfumu wa tshikisu ne wa disu dikole. Udi mulunda wabo mutambe buakane, udi musue kuikala munkatshi muabohakadibo bamukukuila bua kubavudijila disanka, kubasamba, ne kuuja muoyo ne disanka ne dinanga. Mukelenge udi ujinga ne, Bana bende bakoleshibue mu mudimu wende ne, Bahete masanka a bungi mu mudimu wende ha mutu ha mabungama. Udi ujinga ne, Aba badi balua bua kumukukuila balukileku, bikale ne bujadiki bua mushinga mukole bua dikuba diende ne dinanga diende, kabidi bikale ne tshiuwidi tshikumbane tshia ngasa bua kudifilabo ne disanka ku midimu yabo ya matuku onso ne kuenza ne lulamatu ne buakane mu malu onso.

Tudisangishe ku mutshi mutshiamakane. Bua Yesu Kilisto, Yesu Kilisto mukudika ku mutshi mutshiamakane ikale tshiena bualu tshia dibandila dietu, tshia miyuki yetu ne tshia majinga etu matambe bukole. Tulame tshivulukidi tshia masanka onso atudi tuheta kudi Mukelenge. Ne hatudi tuela meji bua dinanga diende dinene, tusanka

bua kuteka bionso mu bianza biakahohedibua ku mutshi mutshia-
makane bua bualu buetu.

Ha mahuahua a butumbi, mutshima udi mua kubuuka mutangile
mu diulu. Nzambi udi mutumbishibue mu diulu ne masanka ne
biombelu bia bisanji, ne nku disakidila dietu ne dianyisha kudi
ditendelela dietu disemena ha buihi ne edi dia misumba ya ba mu
diulu. “Udi ufila disakidila bu mulambu wandi udi untumbisha.”
Misambu 50:23. Nunku tulue kudi Mukelenge ne kanemu, kadi
[98] kabidi ne disanka bua kumuela tuasakidila ne mei a dianyisha dietu.

Wewe udi ne ditabusha dikese wakuelela
mpata tshinyi munda muebe?

Matayo 14:31.

Shapita 12—KUENZA TSHINYI NE MPATA

Kudi bena Kilisto, nangananga batshidi bana mu ditabusha, badi batatshishibue misangu yonso ku dielangana meji ne mpata ku malu adibo mua kuitabusha. Kudi malu mu Mukanda wa Nzambi adibo kabayi mua kunvuija nansha kunvua, ne Satana udi udiambulusha nawu bua kuzakeja ditabusha diabo mu Mikanda ya tshijila idi dibuluibua dia Nzambi. “Badi badikonka ne: Mmunyi mutudi mua kumanya njila muimpe? Bikala Mukanda wa Nzambi muikale mu bulelela Di dia Nzambi, mushindu kai utudi mua kumuka ku mpata idi itutatshisha?”

Nzambi kena utulomba bua kuitabusha kai utuhesha dijadika dikumbane bua kushindameja ditabusha dietu. Dikalaku diende, ngikadilu wende, bulelela bua Di diende, bionso ebi bidi bilongolodibue ku bumanyishi budi bukuatshisha, meji etu, mamanyisha aa adi a bungi. Misangu yonso, Nzambi kena umusha mushindu wa kuela mpata: Ditabusha dietu didi ne bua kushindamena ha bi- [99] manyinu, ne ki mpa malu adi amueneka ne mesu nansha. Aba badi bajinga kuela mpata nebahete mushindu wa kuyela, kadi aba badi basue mu bulelela, nebahete bimanyinu bia bungi bua kushindamejilahu ditabusha diabo.

Bidi bikole kudi lungenyi lushikile bua kunvua menemene midimu ne ngikadilu bia Wa Tshiendelele. Wa Tshijila eu neikale matuku onso munyunguluka kudi malu masokome adibo kabayi mua kujingulula, nansha kudi badi ne lungenyi luhite kutua ne kudi bena dimanya dia bungi. “Wewe udi mumanye mua kumona ndondo wa malu a Nzambi, anyi? Neumanye mua kufika ku nshikidilu wa meji a Wa Bukole Buonso, anyi? Adi ahita diulu bule, udi mua kuenza tshinyi? Adi atamba Muaba wa Bafue ku ndondo: udi mua kumanya tshinyi?” Yobo 11:7,8.

Mupostolo Paulo udi wela lubila elu ne: “Monayi ndondo wa bubanshi, bua meji ne lungenyi bia Nzambi! Monayi mutudi katuyi mua kujingulula bilumbuluidi biandi ne mutudi katuyi mua kulonda njila yandi.” Lomo 11:33. Kadi nansha bu mudi “matutu ne

midima bidi bimunyunguluka, buakane ne kulumbulula kuakane bidi bishimikidi bia nkuasa wende wa butumbi.” Misambu 97:2. Ku dimona dietu tudi mua kubuela mu dimanya dia njila ya Nzambi ne malu adi amulombola bua kumanya ne udi ne bukole budi kabuyi ndekelu ku mudimu wa dinanga didi kadiyi mua kuidikija. Tudi mua kunvua arnue a ku malu ende onso adi atukumbanyina. Ku adi ashala, tudi ne bua kuditekelawu mu tshianza tshia bukole buonso, ne muoyo udi muikale anu dinanga.

[100] Bu mudi ngikadilu wa Mfumu wadi, Di dia Nzambi didi dituleja malu masokoka adi kaayi mua kujinguludibua nansha kakese kudi bantu badi ne lungenyi lushikile. Dibuela dia bubi mu buloba, didienza muntu dia Yesu Kilisto, diledibua dia tshiakabidi, dibika dia ku bafue, ne malu makuabo adi maleja mu Mukanda wa Nzambi adi malu masokoka adi ne ndondo mule, kaena mua kunvuijibua anyi mene kunvuika ku lungenyi lua muntu. Kadi Nzambi wakatuha mu Mifundu bujadiki bukiunbane bua bunzambi buabo, ne katuena ne mushindu nansha umue bua kuela mpata ku malu aa bualu bua katuena mua kunvua malu masokoka a lungenyi luende nansha. Mu buloba butudi tudi tunyanguka kudi malu atudi mua kujingulula. Malu matambe bukese a muoyo wa mu tshikondo etshi adi malu makole adi bamanyi bahiluke (philosophies) kabayi bakumbane kuunvuija nansha kakese. Ku nseke yonso kudi kumueneka malu a kukema adi ahita lungenyi luetu. Bidi mua kutukemesha bua bikala mu malu a nyuma mudi malu masokoka adi kaayi mua kunvuika anyi? Lutatu luonso ludi lusanganyibua mu butekete ne bukese bua lungenyi lua muntu.

Mupostolo Petelo udi wamba ne: mu Mukanda wa Nzambi mudi “manga malu adi makole hakuajingulula, adi bantu badi kabayi bay-ishibue ne ba mitshima mitekete bakonyangaja mei ... bua dibutuka diabo.” 2 Petelo 3:16. Bena mpata bakuangata amue a malu makole aa bua kubanda nau Mukanda wa Nzambi; kadi ebi bionso bidi dihanga dia bujadiki bukole bua buenzeji bua bunzambi buende. Bikalawo wakadi utuambila anu malu a Nzambi adi mahehele bua kujingulula; bikala lungenyi lua muntu luakadi mu kumanya bunene ne butumbi buende kabuyi lutatu, Mukanda wa Nzambi kawakadi kuikala tshimanyinu tshidi katshiyi mua kuela mpata tshia bukokeshi bua Nzambi nansha. Bunene buine ne bualu busokoka bia malu adi

mambibuemu bidi ne bua kutufikishaku kuitabusha ne, Mukanda wa Nzambi udi Di dia Nzambi.

Mukanda wa Nzambi udi uleja ne buhuekele buonso bulelela ne didifila dijilame ku bidi bikengedibua ne ku majinga a muoyo wa muntu ne udi usankisha ne ukemesha ngenyi idi mitambe kutua. Bualu bukuabo, udi ufikisha badi bahue- kele ne badi kabayi bayile mene ku kujingulula njila wa luhandu. Kabidi, bulelela ebu mbuambibue mu buhuekele budi buakula bua malu adi matambe bule, matambe bondoke, ne adi kaayi mua kujinguludibua ku ngenyi ya bantu, ne tudi mua kuyitaba bualu bua Nzambi nnguakaamba. Nunku, tshifufu tshia luhandu tshidi tshibuluibua kutudi mu mushindu udi muntu yonso mua kumona njila wa kulonda mu dikudimuna dia mutshima kudi Nzambi ne ditabusha mu Mukelenge wetu Yesu Kilisto, bua kusungidibua bu muakadi Nzambi mubusue. Misangu yonso muinshi mua bulelela ebu budi buhehele bua kunvua mudi malu masokoka adi aleja butumbi bua Nzambi malu masokoka adi abuejakaja eu udi ukeba menemene bulelela, kadi adi amuha ditabusha ne kanemu bua ne, hadiye uhita kukeba kujingulula Mukanda wa Nzambi, mpadi ditabusha diende ditamba kujadika ne wowo udi Di dia Nzambi. Lungenyi ludi luinamine kumpala kua butumbi bua dibuluibua dia Nzambi.

[101]

Kumanya ne, diunvua dijilame dia bulelela bukumbane bua Mukanda wa Nzambi didi dituhite, nkuitabusha ne, lungenyi lushikile kaluena kukumbane kunvua malu adi kaayi ne ndekelu; ne muntu, ne lungenyi luende lushikile, kena mua kunvua malu a Mumanyi wa bionso.

Bualu bua kabena mua kujingululamu malu masokoka onso, bena mpata ne badi kabayi ne ditabusha badi bahetula Mukanda wa Nzambi. Aba badi bajukula ditabusha ku Mukanda wa Nzambi kabena bumushibua ku njuu yonso ku bualu ebo. Mupostolo Paulo udi wamba ne: “Bana betu, nudimuke, bualu bumue kakulu kuikala umue wenu udi ne mutshima mubi wa buhidia munda muandi, mu dilekela diandi dia Nzambi wa muoyo.” Ebelu 3:12. Bidi bualu butambe buimpe bua kuyila ne ntema mayisha a mu Mukanda wa Nzambi ne kujingulula “malu male a Nzambi”, 1 Kolinto 2:10, bu mudiu malejibue mu Mukanda. Bikala “malu atshidi masokoka adi a Yehowa Nzambi wetu”, “malu adi masokolola adi etu.” Dute-lenome 29:29. Kadi bukole bua Satana budi bukeba kunyanga meji

[102]

atudi nau. Ku diyila dia bulelela bua Mukanda wa Nzambi, kudi kudisangisha ne budisu budi bufikisha ku dihanga lutulu anyi ku dibungama hadibo kabayi mua kunvuija malu onso mu mushindu udi usankisha. Bidi buhuekele butambe kudibo hadibo bamanye ne kabena mua kujingulula mei a tshijila. Kabena basue kuindila ne lutulu too ne hamona Nzambi mushindu wa kubabuluila bulelela buende. Badi badiunvua ne badi mua kujingulula Mukanda wa Nzambi ku meji abo nkayabo, ne hadibo bahangila, badi bafika ku kuvila bukokeshi buawu. Bidi bilelela ne kudi mei a bungi ne mayisha a bantu adibo bashinka ne mmahatuke mu Mukanda wa Nzambi kadi kaenamumu ne muji nansha umue, ne adi mu bulelela mabengangane ne mei adi mafunda mu mabeji awo a tshijila. Malu aa, akakeba mpata ne dielakana dia meji a bungi, ha mutu ha kubanda nawo Di dia Nzambi, adi mudimu wa bantu bakadibihisha.

Bikalabi biakadi bihehela kudi bantu bafukibue bua kufika ku dijingulula dia lungenyi luhuangane lua Nzambi ne dia midimu yende, nunku, bamane kufika ku bualu ebu, kabakadi kuikala ne tshintu nansha tshimue tshia kuyila, ne kaikala ne ntungunukilu wa kuenza mu kudiundisha kua lungenyi ne kua muoyo. Nzambi kakadi kuikala Nzambi mutambe, bunene, ne muntu, mumane ufika ku ndekelu wa mikalu ya dimanya ne ya ntungunukilu, wakadi kulekela kuya kumpala. Tuele Nzambi tuasakidila bua kabiena nunku. Nzambi udi mutambe bunene; munda muende mudi “musokoka bibutshidi bionso bia meji ne bia lungenyi.” Kolosai 2:3, ne munkatshi mua bikondo bionso bia tshierendelege, bantu nebikale bakeba ne bayila, kabayi bajingulula bibutshilu bia lungenyi luende, bia luse luende ne bia bukole buende.

[103] Dijinga dia Nzambi didi ne, nansha mu muoyo eu wa ha buloba, bulelela buende butungunuke ne kudisokolola ku mesu kua bantu bende. Ne badi mua kuheta lungenyi lua Di dia Nzambi anu ku bukenke bua Nyuma wakadifita. “Kakuena mukuabo udi mumanye malu a Nzambi, anu Nyuma wa Nzambi udi muamanye.” “Bualu bua Nyuma udi ukebakeba malu onso, too ne ku malu male a Nzambi.” 1 Kolinto 2:11,10. Mulayi wa Musungidi kudi bayidi bende udi ne: “Halua Nyuma wa bulelela, yeye neanulombole mu malu malelela onso . . . Neangate malu anyi, ne neanuambileu.” Yone 16:13,14.

Nzambi udi ujinga bua muntu enzeje lungenyi luende. Bihite diyila dikuabo dionso, diyila dia Mukanda wa Nzambi didi dikole-

sha ne divuija lungenyi lua mushinga mukole. Misangu yonso, bidi bimpe tuikale ne budimu bua katuvuiji lungenyi bu Nzambi, ludi lusuikakaja ku bufuba ne ku butekete bua bantu. Bituasua ne Mukanda wa Nzambi kawikadi ne tshilulu tshikudika, ne katuhangi kunvua bulelela budi bulejibuemu, bidi bimpe tuikale ne buhuekele ne ditabusha bia muana mukese, tudifile ku kuyila ne kulomba dikuatshisha dia Nyuma Muimpe. Diunvua dia bukole ne dia lungenyi bia Nzambi, ne dia dihanga dietu dia kunvua bunene buende, diakadi kutufikisha ku didihuekesha ne kutukuatshisha ku kujingulula kua Di diende bikale dikukuila ne ditshina bu tudi bikale kumpala kuende. Tshikondo tshitudi tusemena ha buihi ne Mukanda wa Nzambi, lungenyi luetu ludi ne bua kumanya bukokeshi budi ha mutu halu: muoyo ne lungenyi bidi ne bua kukukuila NDI MUNDI munene.

Malu a bungi adi amuenekamakole anyi kaayi unvuika neavuijibue matoke ne mahehele kudi Nzambi bua aba badi bakeba lungenyi mu mushindu eu. Kadi kakuyi dikuatshisha dia Nyuma Muimpe, tudi anu binamine ku dikonyangaja dia mei a mu Mukanda wa Nzambi ne tufila diunvuija dibi. Ba bungi badi babala Mukanda wa Nzambi kabayi ne tshihatshila, bulelela bidi bua dibutuka diabo. Hadibo babulula Di dia Nzambi kakuyi kanemu ne ditendelela; hadi meji ne majinga kabiyi bieyemena Nzambi anyi kabiyi mu bobumue ne disua diende, ngunvuilu udi mujibale ne mpata, diyila mene dia Mukanda wa Nzambi didi diambulusha ku didiundisha mpata. Muluishi udi wangata meji etu ne ubuejamu dijingulula didi kadiyi diakane. Tshikondo tshidi muntu, nansha yeye mua kuikala mumanyi wa mushindu kai, hadiye ulekela dijinga dia kuikala mu bobumue ne Mukanda wa Nzambi, nansha mu meji ende, nansha mu bienzedi biende, bulelela udi muhishibue mu dihanga kunvua diende dia Mukanda wa Nzambi, ne bidi bimpe kuhetula diunvuija diende. Bujinguludi bua Nyuma budi buiminyibue kudi aba badi bayila Mukanda wa Nzambi ne tshihatshila tshia kujingululamu bilema. Muenenu wabo mubi neamone malu a mpata ne a kubenga kuitabusha mu muaba mudi malu mahehele ne matoke.

Baukudimune bu mudibo basue, mu malu mashilangane, tshiledi tshia mpata ne ditontolola, ndinanga dia bubi. Mayisha ne dikehesha dia Di dia Nzambi kabiena bilengelela bena mioyo ya budisu ne miuujibue ne bubi, ne aba badi babenga kulonda bididio diamba,

badi bafika lukasa ku kuela mpata ku bukokeshi buadi. Bua kufika ku dimanya dia bulelela bidi bimpe kuikala ne dijinga dilelela dia kubumanya, ne muoyo mulongolola ku kubulonda. Aba badi batungunuka ne kuyila Mukanda wa Nzambi mu meji aa nebahete bimanyinu bilelela ne bia bungi bidi bibajadikila ne, Udi Di dia Nzambi, ne nebahete lungenyi lua malu malelela abavuije bena meji ku luhandu.

Yesu wakamba ne: “Bitabusha muntu kuenza bu mudi Nzambi musue, yeye neamanye diyisha edi ne, Ndia Nzambi, anyi ndi ndi-ambia nkayanyi.” Yone 7:17. Hamutu ha kuela mpata ha biudi kuyi munvue anyi kuelangana mpata, londa munya ukadi mumane kutema mu njila webe, ne neuuhete wa bungi. Ke ngasa wa Yesu Kilisto, ukumbaje malu onso adi makubuluila hatoke, neneufike ku kunvua ne ku kukumbaja aa adi akuelesha mpata.

[105] Kudi mushindu umue wa bimanyinu bua bonso, kudi bahangi ba menemene ne kudi bamanyi ba dilambu. Bidi ebi bia dimanya. Nzambi udi utubikila bua tujadike tuetu bine bulelela bua Di diende ne bua milayi yende. Udi utuambila ne: “Teta ulabule, unvua ne Yehowa udi muakane!” Misambu 34:8. Ha mutu ha kuitabila anu ku bumanyishi bua bakuabo, bidi bimpe udijadikilebu wewe muine. Nzambi udi wamba ne: “Nulombe, nenuangate.” Yone 16:24. Milayi yende nei kumbane. Kayitu mianji kuhanga nansha ne kayakuhanga tshiendelele. Hatuasemena ha buihi ne Yesu ne hatuasanka bua bunene bua dinanga diende, mpata yetu ne midima idi mitunyuluke neijimine ku butoke bua mpala wende.

Mupostolo Paulo udi wamba ne, Nzambi “wakatuhandisha ku bukokeshi bu midima ne wakatubueja mu bukelenge bua Muana wa dinanga diandi.” Kolosai 1:13. Muntu yonso wakumuka ku lufu ne wakabuela mu muoyo wakajadika ne, “Nzambi udi mulelela.” Yone 3:33. Udi mua kuamba ne: Nakadi nkengela diambuluisha ne nakudiheta mu Yesu. Wakumpesha bionso binakadi njinga. Nzala ya mu muoyo wanyi yakujika; ne mpindieu Mukanda wa Nzambi udi dibuluibua dia Yesu Kilisto kundi. Udi ungebeja ne, Bua tshinyi ndi muitabushe Yesu? — Bualu bua udi Nzambi Musungidi wanyi. Ne bua tshinyi ndi ngitabusha Mukanda wa Nzambi? — Bualu bua nakusanganamu dii dia Nzambi diyukila ne mutshima wanyi. Tudi mua kujadika tuetu nkayetu Tudi bamanye ne, Katuena tulonda nsumuinu nansha.

Mupostolo Petelo udi ukolesha bana babo ne, “Nudiunde nu ngasa ne mu dimanya dia Mukelenge wetu Yesu Kilisto.” Petelo 3:18. Hadi bana ba Nzambi badiunda mu ngasa, badi bahetaheta lungenyi lutoke ku diunvua dia Di diende Ne badi bajingulula munya muhia-muhia ne buimpe mu mabeji adi a tshijila. Ngenzeli eu wakenzenzabo kudi Ekelezia wa Yesu Kilisto mu bikondo bionso, ne nyeye wenzeja too ne kunshikidilu. “Njila wa bantu bakane udi bu diba dia kabundubundu, didi ditema ne dickenka too ne hakumbana diba dia munda munya.” Nsumuinu 4:18. Ku ditabusha, tudi tutangi- ja mesu etu mu matuku alualua, tudi mu kuela meji ha tshikondo tshia tshijila — mutudi tulua kuheta didiunda dijilame dia lungenyi luetu — bilondeshile milayi ya Nzambi. Ngelelu wa meji wa muntu neikale musuikakaja diba adi ku meji a Nzambi, ne bukole buonso bua bumuntu buetu nebuikale mu diunvuangana dijilame ne mpokolo wa munya. Tudi mua kusanka hakuela meji ne, Bionso biakadi bitutatshisha ha buloba ebu mu kulonda njila ya Nzambi, nebilejibue hatoke. Malu akadi makole bua kunvua neunvuibue, ne mu muaba udi lungenyi luetu lushikile lusangana anu dibuejakaja, netuhetamu bobumue bua tshishiki. “Katataka tudi tutangila mu lumuenu, bu dijimbu, kadi dituku diadia netutangilangane mpala ha mpala; katataka ndi mumanye anu tshituha tshia malu, kadi dituku diadia nemanye malu onso bu munakamanyibua mu malu onso.” 1 Kolinto 13:12.

[106]

[107]

Sanka bikole, wewe Muana mukaji wa mu Siona!
... Mona Mukelenge webe udi ulua kuudi.

Zekaya 9:9.

Shapita 13—DISANKA MU MUKELENGE

Bana ba Nzambi badi babikidibue bua kuikala miloho ya Kilisto, bua kumanyisha ba ha buloba buimpe ne luse bia Musungidi wabo. Bu muakatuleja Yesu ngikadilu wa Tatu, tuetu tudi ne bua kuleja Kilisto kudi aba badi kabayi bamanye bunene bua dinanga diende ne bua luse luende. “Bu muwakantuma munkatshi mua ba ha buloba, mbu munakubatuma munkatshi mua ba ha buloba kabidi.” Bu muakamba Mu-sungidi. “Meme munda muao, wewe munda muanyi, . . . bua ba ha buloba bamanye ne, Wewe wakantuma.” Yone 17:18,23. Mupostolo Paulo udi wambila bayidi ba Yesu ne: “Nuenu mudi mukanda wa Kilisto, . . . mumanyiue ne mubadibue kudi bantu buonso.” 2 Kolinto 3:3,2. Mu muntu yonso wa mu bana bende, Yesu udi utuma mukanda kudi ba ha buloba. Biwikala muyidi wende, udi mukanda udiye utuma ku diiku (famille) kuudi ulela, ku musoko, ku musesu uudi musombe. Yesu, udi munda muebe, udi [108] jinga kuyikila ne muoyo wa aba badi kabayi bamumanye. Misangu mikuabo kabena babala Mukanda wa Nzambi, kabena bunvua dii didi diakula nabo mu mabeji awo ne kabena bamona dinanga dia Nzambi mu midimu yende. Kadi biwikala muloho mulelela wa Yesu, nebikale bihehele, ne kuudi wewe, nebafikile ku kunvua malu makuabo a buimpe buende, bua kumananga ne kumuenzela mudimu.

Bena Kilisto badi bu miendu mitekibue mu njila wa ku di-ulu. Badi ne bua kutokeshila ba ha buloba bukenke budibo baheta kudi Yesu Kilisto. Muoyo wabo ne ngikadilu wabo bidi ne bua kuikala mushindu udi bakuabo mua kuheta kudibo dimanya diakane dia Musungidi ne dia mudimu wende.

Bituamuleja kudi bakuabo, netumueneshe mudimu wende wa kukeba-keba bu mudiwu mu bulelela. Bena Kilisto badi matuku onso babungame ne batekete, badi banungana ne badi badila, badi bahesha baha buloba dimanya dibi dia Nzambi ne dia muoyo wa buena Kilisto. Badi bitabusha ne Mukelenge kena munange kumona bana bende basanka, ne badi bamba bumanyishi bubi bua kubihisha Tatu wetu wa mu di-ulu.

Satana udi usanka hadiye ufikisha bena Kilisto ku buhidia ne ku dibatekesha muoyo. Udi usanka hadiye umona ne, Tudi tuhanga kunvuangana ne Nzambi, ne hatudi tuela mpata bua dijinga diende ne bua bukole buende bua kutusungila. Udi musue kutuitabushisha ne, Diabanyangana dia masanka a mu diulu didi ditufikisha ku di-hila. Udi mudimu wa Satana wa kutuleja Mukelenge bu muntu udi muhange dinanga ne luse. Udi ukudimuna malu ne uuja ngenyi ne malu mabi ha malu adi atangila Nzambi. Ne tuetu, ha mutu ha kukeba bulelela ha bidi bitangila Tatu wetu wa mu diulu, misangu ya bungi tudi tuimanyina ku bijanu bia Satana, ne tudi tubenga kukukuila Nzambi ku dihanga dietu dia bobumue nende ne min-unganyi ya kumubihisha. Satana udi wenza ne muende muonso misangu yonso bua kuvuija buimpe muinshi mua mi- dima. Udi [109] ujinga kumuenesha bualu bua Nzambi buikale bua lutatu ne bua hatuhu. Kabidi, hadi muena Kilisto uleja mu muoyo wa buena Kilisto malu a midima, buhidia buende budi bujadika mashimi a Satana.

Bantu ba bungi badi bende mu njila wa muoyo lungenyi luabo luhingaja kumahanga abo, ku bilema biabo ne ku kuhanga kuheta bidibo batekemena, muoyo wabo muule ne dibungama ne butekete. Kudi bidimu bia bungi, muntu muakane wakadi usanganyibua mu kanyinganyinga kakole wakanfundila undomba meyi makuabo akumukolesha mau ku muoyo. Butuku buakalonda diheta dia mukanda wende, nakalota ngendakana mu njila hohamue ne yeye wakadi umueneka muena budimi mene mene. Bamane kuendakana, nakat-ula bilongo ne nakasanka bikole bua muhuya wabio, hakadi muntu muena bualu, wakadi ku luseke luanyi, wakandimuisha bua meba akadi amutatshisha bua kutungunuka. Ne wakabungama. Hamutu ha kulonda njila ne mulombodi, wakajimina munkatshi mua min-gonga ne meba. “Wakela dii ne, ndikasa dibi kai, budimi buimpe nunku buikale bunyanga kudi meba!” Mulombodi wakamuamba ne: “Lekela kuditatshisha bua meba, neakutahe anu hatuhu. Uhole amu bilongo, mionji ne binongo.”

Kuvua muanji kuikala ne malu matokeshibue mu muoyo webe wa buena Kilisto anyi? Kuena muanji kumona bilongo biakane biakadi muoyo webe muujibue tente ne disanka ku bukole bua Nyuma Muimpe anyi? Hawahingaja lungenyi luebe ku malu a kale a muoyo webe, kuena usanganamu malu makuabo adi akusankisha anyi? Mu-

layi ya Nzambi, bu bilongo bia muhuya muimpe, kayena idiunda mu njila webe anyi? Itabusha ku buimpe buayi ne ku buhole buayi bua kuujayo muoyo webe ne disanka.

[110] Meba ne mingonga bidi amu mua kukutaha ne kukubungamija; ne biwahola anu bintu ebi bua kubileja bakuabo, ne haudi umusha wewe nkayebe buimpe bua Nzambi, udi uhumbisha bonso badi bakunyunguluke bua kuenda mu njila wa muoyo.

Ki mbimpe bua kusangisha bivulukidi bia makenga a kale a muoyo — mahanga au ne kuhanga kua kuheta budiwu utekemena — bua kubiambila bakuabo ne kubinyingalela too ne hadi butekete bukuhita. Mutshima mutekeshibue udi munyunguludibue kudi midima; udi uumusha butoke bua Nzambi, ne utuma bufike mu njila wa bakuabo.

Tusakidile Nzambi bua malu mimpe adiyete muteke ku mesu etu. Tusangishe hohamue bionso bidi bijadika dinanga diende, bua tumone mua kubitangila matuku onso: Muana wa Nzambi, wakumuka mu butumbi bua Tatu wende, ne wakasokoka bunzambi buende mu untu buetu bua kumusha muntu ku bukokeshi bua Satana; ditshimuna diende bua bualu buetu, ditshimuna didi ditunzulula bibi bia diulu ne dituleja muaba udi bunzambi buleja butumbi buende; muntu muoneke muhatula mu dijimba diakadiye muedibue kudi bubu, ne udi uhingashibua tshiakabidi mu bobumue ne Nzambi wa tshienbelele; muena kuitabuja muhatuke, ku ditabusha dia Muhikudi, mutshimunyi wa mateyi, muluatshishibue ne buakane bua Yesu Kilisto ne mubandisha too ne ku nkuasa wende wa butumbi: mona malu adi Mukelenge musue bua tuetu tuikale batangile.

[111] Hadibo bamuencka bela mpata bua dinanga dia Nzambi ne bahanga kutekemena ku milayi yende, badi bamuhetula ne badi babungamija Nyuma Muimpe. Mamu muena bana badi bamudidila muadi misangu yonso, nejadike tshinyi, ha diba didiye musue kubenzela bimpe ne tshihatshila tshia muoyo wende misangu yonso tshidi anu tshia kutangila ku majinga abo ne kujadika disanka diabo? Bikalabo bela mpata bua dinanga diende ne bikale bihehele bua kumunyingalaja mutshima. Baledi badi bana babo benzela nunku nebele meji kai? Ne mmunyi mudi Tatu wetu wa mu diulu ututangila hatudi katuyi tuitabuja dinanga diekalejaye ha kufila Muan'ende umuehele bua ne tuikale ne muoyo? Mupostolo wakafunda ne: “Yeye kakimina Muana wandi mene, kadi wakamufila

bua buonso buetu, munyi muahidiaye kutuha nandi bintu bionso hatuhu?” Lomo 8:32. Kadi, babungi badiku badi nansha ku bienzedi biabo nansha ku ngakuilu yabo, bambane: “Ki mbuanyi meme budi Mukelenge muenzele ebi. Udi munange misangu mikuabo muntu kampanda muntu kansanga, kadi ki meme nansha!”

Bionso ebi bidi bikuhisha; bualu dii dionso dia mpata diudi uhat-ula didi diha Satana mushindu wa kukuteya, didi dikolesha mutshima webe mu kuela kua mpata, didi dibungamija ne dikuihatshila banjelo bakakuha Nzambi bua kukulama. Hadi Satana ukuteta, kuhatudi dii nansha dimue dia buhidia anyi didi ditekesha. Biunzulula tshia tshia mutshima webe ku mei andi, lungenyi luebe neluujibue tente ne kaheji ne meji a buntombueji. Ne biwamanyisha ngenyi yebe, dii dionso dia mpata diwahatula mukana muebe kadiakukuenzela anu wewe bualu, kadi nediele dimiinu dia toloka mu muoyo wa mukuabo, ne nedikuame mamuma audi misangu mikuabo kuyi mua kukandika kudiunda kuawu. Misangu mikuabo neulue mutshimunyi wa tateta ne mateyi a Satana, kadi bakuabo, batshikishibue ku buenzeji buebe, kabena nansha mua kudiumusha ku mpata iwakukuna. Mmushindu kai udibio bitambe buimpe bua tuakule anu mei adi mamanye bua kufila bukole bua lungenyi ne muoyo.

Banjelo badi batangila mushindu kai uudi uleja Mfumu webe wa mu diulu ku mesu kua bantu. Muyuki webe wikale anu ne tshiena bualu tshia Yeye udi ne muoyo bua kukuakuila kumpala kua Tatu. Haudi wela mulunda muoyo ku tshianza, bikala butumbi bua Nzambi mu mutshima ne ku mishiku; bualu bua mu mushindu eu wikala meji a mulunda eu matangija kudi Yesu.

[112]

Muntu yonso udi ne mateta adiye uteyibua, tunyinganyinga tukole tua kutuala, mateyi makole mua kutshimuna. Kuambi ntatu yebe kudi badi bafua, badi bafuanangane nebe, kadi ubiteke kumpala kua Nzambi ku ditendelela: Ulonde njila eu wa kubenga kuhatula dii nansha dimue dia mpata ne butekete mukana muebe. Ku mei a ditekemena ne a didifila dia tshijila, udi mua kulengeja nsombelu wa bantu nebe ne kubakolesha.

Mutshima wonso wa dikima munyangushibue kudi diteta, udi ha buihi ne kuhona mu nvita idi hankatshi hende ne budiambi (meme) ne hankatshi ha bukole bua miidima. Kuutekeshi mu nvita yawu mikole. Uukoleshe ku mei a ditekemena. Mmushindu eu udi munya wa Yesu Kilisto mua kutema kuudi. “Kakuena muntu munkatshi

muetu udi ne muoyo ha nkayandi.” Lomo 14:7. Ku buenzeji buetu budi kabuyi ne lungenyi, muntu udi mua kuikala anyi mukoleshibue ne muikale ne dikima, anyi mutekeshibue ne musemeja kule ne Musungidi ne ku bulelela buende.

Bantu babungi badi ne dimanya dibi ha muoyo ne ngikadilu wa Yesu. Badi bamumone mutahuluke ku malu onso; badi bamuleja bu muena malu makole, muena tshikisu, kayi ne disanka. Mu malu a bungi, ngenyi eyi mibi idi ijimija lu-ngenyi lua buena Nzambi buonso.

Misangu mikuabo tudi tunvua bamba ne: Yesu wakadi udila misangu yonso, kadi kabena bamanye ne newakadi utua mimue-mue nansha. Musungidi wetu wakadi, mu bulelela; muntu muena kanyinganyinga ne muibidile ne makenga, bualu bua wakafila muoyo wende ku malu mabi onso a ha buloba. Nansha bikala muoyo wende wakadi wa kudikanda, wa makenga na wa tunyinganyinga, kadi lungenyi luende kaluakadi lutekeshibue. Mpala wende kakadi uleja kanyinganyinga, kadi wakadi anu ne ditalala. Mutshima wende wakadi mpokolo wa muoyo, ne kuonso kuakadiye uya, wakadi ne buhole, ditalala, disanka ne buakane.

[113]

Musungidi wetu wakadi muntu wa bulelela, kadi kakadi muntu wakadi wakula kakese ne mudisokoki. Ngikadilu wa aba badi bamuidikija neikale ne tshihatshila tshikumbane; neikale ne diunvua dikumbane dia bujitu bua bumuntu buabo. Butekete kabuakuikalaku, tuseku tuonso tubi, bilele bionso bibi, nebikale biumushibue. Bualu bua Yesu budi butuha ditalala didi dihueka bu musulu wa mai. Kabuena bukosoloja disanka, kabuena buela mukalu ku malu mimpe, kabuena busokoka mpala wa disanka ne mimuemue. Yesu Kilisto wakalua, ka bua bantu bamuenzele mudimu, kadi bua kubakuatshilaye mudimu yeye muena muoyo mudi dinanga diandi dikalamu nealonde tshilejilu tshiende.

Bituateka mu malu etu bivulukidi bia malu mabi ne bia bienzedi bia dinanga dikese biakatuenzela bana betu, nebitukolele bua kubananga bu muakatunanga Yesu Kilisto. Kadi bikala meji etu imanyina ha dinanga dijilame ne ha luse lua Yesu bua bualu buetu, netubiambilangane. Tudi ne bua kunangangana ne kunemekangana, nansha kuikale mahanga ne bilema bitudi katuyi nansha mua kumona. Bidi bimpe tuikale ne buhuekele ne tumushe “budisu” (meme), ne tuikale ne lutulu ku mahanga a bakuabo. Ebi nebiu-

mushe buditumbishi buonso, ne nebutuvuije bafuidianganyi ba luse ne bakuatshishanganyi.

Mufundi wa mukanda wa misambu udi wamba ne: “Eyemena Yehowa ne enza malu mimpe; nunku neushikame mu buloba, neudie bia kudia mu dimueyemena diebe.” Misambu 37:3. “Eyemena Yehowa.” Dituku dionso didi ditutuadila mateta adi, ntatu yadi ne tunyinganyinga tuadi. Kadi mmushindu kai utudi tuenza, hatudi tututakana ne balunda betu, bua kubayukidila ntatu yetu ne mateta etu! Tudi tudilamina ntatu yetu, tudi tuamba malu adi akuatshisha bowa, tudi tudiambuila bujitu ebu bua tunyinganyinga ne makenga bua aba badi batunvua belangane meji ne: katuena ne Musungidi wa dinanga ne luse, udi ha buihi bua kunvua miadi yetu ne

[114]

Kudi bantu babungi badi ne bowa ne batshikishibua ku malu. Dituku dionso badi banyungulula ne malu adi ajadika dinanga dia Nzambi, dituku dionso badi basanka bua bulami buende, kadi kabena bamona masanka aa ne mesu. Meji abo adi matuma misangu yonso ku malu mabi adibo bashina ne, nealue kubakuata, anyi ku ntatu mikese idi imueneka, meji abo adi ayidiundisha too ne ku difofomeja mesu abo ku malu a bungi adi amueneka mua kujingulula. Ntatu yonso idi ibakuata, hamutu ha kuyifila kudi Nzambi, udi Dibue diabu dia tshieyemenu, idi ibatulakaja nende, bualu bua badi bakeba malu a tshituha tshihine beyemena ku bijanu.

Tuenze bietu nunku bua tuikale bena buhidia anyi? Bua tshinyi netuikale bena kadiuwu ne bena tshinyangu? Yesu udi mulunda wetu, diulu dijima didi disanka bua malu etu mimpe. Ke mbimpe kuanyisha ntatu ne tunyinganyinga bia matuku onso bua bitutekeshe ne bitubungamije. Bituikala tubianyisha, netuikale matuku onso ne malu makuabo adi atutatshisha. Ke mbimpe kudifila ku tunyinganyinga tua hatuhu tudi tutekesha kakuyi bualu.

Midimu yebe idi mua kukuhetsha dibungama, malu auudi welela meji adi mua kutamba kulua midima, ne udi mua kuikala mutatshishibua bua kujimija bia bungi. Kadi kutambi kuditekesha ku muoyo. Fila tunyinganyinga tuebe tuonso kudi Nzambi ne ushale muhole ne musangale. Lomba lungenyi lukumbane mu diulu lua kulombola nalu malu ebe mimpe, bua kumona mua kuehuka dijimija dibi. Ku luebe luseke, enza malu adi akutangila bua kuenza midimu yebe mimpe. Yesu wakatulaya dikuatshisha diende, kadi kadiena dikalaku hadiku kakuyi didifila dietu. Haudi muenze muebe muonso

mua kuenza mu kudifila kudi Yeye udi dikuatshitsha diebe, itabuja ne disanka tshionso tshidi mua kulua mu mpukahuka.

[115] Kabiena ku disua dia Nzambi bua bana bende bikale batatshishibue ku tunyinganyinga nansha. Kadi, Nzambi ke- na utudinga. Kena utuambila ne: “Kanutshinyi nansha; kakuena njiu mu njila wenu.” Udi mumanye ne, Netuikale ne matetshibua ne njiu bia kutshimuna, ne udi mulelela kutudi. Kena welangana meji a kumusha tshisamba tshiende mu buloba bua bubu ne buoneke; kadi udi utuleja tshinyemenu tshilelela. Kulomba kua Musungidi bua bayidi bende kuakadi ne: “Tshiena nkulomba ne, ubumushe ha buloba, kadi uba- sungile kudi bubu.” “Ha buloba nudi ne dikenga, muakambaye; kadi nukoleshe mitshima yenu, nakuhita ba ha buloba bukole.” Yone 17:15; 16:33.

Mu kuamba kuende ha mukuna, Mukelenge wakayisha bayidi bende mayisha a mushinga mukole ha mushindu muakane wa kudifila kudi Nzambi. Mayisha aa akadi majadikibue bua kukolesha bena Kilisto ba bikondo bionso, ne adi kutudi bua kutuyisha ne kutusamba. Musungidi udi ukoka lungenyi lua bayidi bende ha nyunyu ya mulu idi imuangalaja misambu yayo ya butumbi mu mpehele, kayiyi yelangana meji ku majinga ayo. “Kayitu yakuna maminu anyi kayitu yahola, muakambaye, kadi Mufuki wayo udi utangila majinga ayo.” Musungidi udi ukonga ne: “Kanuena bayitambe anyi?” Matayo 6:26. Muhi munene wa muntu ne wa nyama udi ubulula tshianza tshiende ne udi ukuatshisha ku majinga onso a bifukibua biende. Nyunyu kayena yumuka ku mesu kuende. Kena uyela biakudia mu minu yayo, kadi udi uyihisha ntete ya kunowayi. Idi ne mudimu wa kusangisha bintu bia kuenza nabio masua ayo ne kudisha bana bayo. Idi yenza mudimu ne imba misambu bualu bua “Tatu wa mu diulu udi uyidisha.” Wewe mutendeledi mu lungenyi ne meji, kuena mutambe nyunyu mushinga anyi? Bituamueyemena, Mfumu wa buntu buetu, Mulami wa muoyo wetu, yeye wakateka tshimfuanyi tshia Nzambi munda muetu, kakutukuatshisha ku majinga etu anyi?

[116] Yesu wakakoka kabidi lungenyi lua bayidi bende ha bilongo bia mu madimi bidi bidiundadiunda mu buimpe budi Tatu wa mu diulu mubiluatshitshe mu tshilejilu tshia dinanga diende kudi muntu. Wakamba ne: “Mona mmunyi mudi bilongo bia mu mpata bidiunda.” Buimpe bua bilongo ebi bua tshifukilu budi buhita butumbi

bua Solomo. Bilamba bia mushinga mukole bidi bienza ne lungenyi lua muntu ka-biena mu kufuanyikijibua ku ngasa wa tshifukidi ne buimpe butambe bua bilongo biakafuka Nzambi. Hashishe Yesu wakakonka ne: “Bialuatshisha Nzambi bisosa, nunku, bidiku lelu ne makelela nebibuejibue mu matshiuwa, yeye kena unuluatshisha bienu bidiku lelu ne makelela nebibuejibue mu matshiuwa, yeye kena unuluatshisha bienu anyi, nuenu bena ditabusha dikese?” Matayo 6:28-30. Bikala Nzambi Nsenda mukulu, uhsha bilongo bia hatuhu, bidi ne buimpe budi bushala anu dituku dimue, dishilangana diabio dimpe ne dikale dishintuluka, nkubilu kai mutambe bunene udiye ukuba nende bantu bakafukaye ku tshimfuanyi tshiende! Diyisha dia Yesu edi didi mubelu udiye uhsha aba badi badishiya mu kuela kua mpata bua tunyinganyinga ne makenga a muoyo:

Disanka dinene dia Mukelenge didi bua ne bana bende bonso ba balume ne bana bedede bonso ba bakaji bikale basangale, bahole ne batumikidi. Yesu udi wamba ne: “Ndi nushila ditalala, ndi nuha ditalala dianyi. Tshiena nuhadi bu mudi ba ha buloba banuhadi. Mitshima yenu kayizakadi.” “Nakunuambila malu aa bua disanka dianyi kuikaladi munda muenu, ne bua disanka dienu dikumbane.” Yone 14:27; 15:11.

Diakalengele didibo bakeba ku budiambi, kakuyi kulonda kua njila milulame, kadiena dijalame, kadiena dishala musangu mule, didi dia tshituha tshihi, didi dijirina, dishiya mu mutshima wetu anu kanyinganyinga ne dibungama. Kadi mu mudimu wa Nzambi badi basangana ditalala ne disanka. Muena Kilisto kena mulenguludibue mu njila idi kayiyi milelela, kena mufidibue mu tunyinganyinga tua hatuhu ne mu kuhanga kuheta bidiye utekemena. Bituikala katuyi kutukuatshisha ku majinga etu. tusanka ne masanka a ha buloba ebu, [117] tudi mua kuikala ne disanka ha kuela meji ku didi dilua kumpala.

Kadi nansha mene hanu ha buloba, muena Kilisto udi mua kuikala ne disanka mu bobumue ne Kilisto ne busambi budi kabuyi mpuilu bua dikalaku diende. Tshidia tshionso tshitudi tuela tshidi mua kutusemeja habuihi nende, tshidi tshituhesha dimanya dikumbane dia dinanga diende, ne tshiditshitufikisha habuihi menemene ne muaba muimpe wa ditalala. Katulekedi didifila dietu, kadi dikale dijalame tshishiki. “Yehowa wakatukuatshisha too ne lelu” 1 Samuele 7:12, ne neatukuatshishe too ne ku nshikidilu. Tutangije mesu ku bimanyinu bia buimpe bua Nzambi, biobio nebituvuluije bionso bi-

akenza Mukelenge bua kutosamba ne kutosungila mu tshianza tshia Muena tshinyangu. Tuvuluke malu onso a luse akatuleja Nzambi; binsonji biakakuhulaye, bisama biakaholeshaye, tunyinganyinga tuakumushaye, malu a bowa akumushibua ku bukokeshi buende, majinga a buena akafilaye ne masanka akitshikijaye ha mitu yetu. Nunku netudikoleshe bua bionso bidi bituindile kumpala kuetu munkatshi mua matuku adi matushadile a buenyi buetu hanu ha buloba.

Tudi mua kuikala kakuyi mpata, bindila tinyinganyinga tuhia-tuhia mu nvita idi ilongolodibua, kadi malu a kale adi atuhesha ditekemena mu malu atshilualua, ne tudi tuamba ne: “Yehowa wakatuatshisha too ne katataka.” “Bukole buebe nebuikale bule bua matuku ebe onso!” Dutelenome 33:25. Matetshibua kaakuhita bukole uikala butuhesha bua kutshimuna. Tuenze mudimu kuonso kudi Mukelenge ututeka, tuikale ne dikima: nansha bikala malu atshilualua matuindile kumpala, netuhete bukole buakanangane ne matetshibua.

[118] Mu tshituha tshihi bibi binene bia mu diulu nebikale biunzu-ludibue kumpala kua bana ba Nzambi, ne Mfumu wa butumbi ne-abakidile ne meyi asankisha matshu abo bu mudi biombelu bidi ne tshiona tshilengele: “Luai, nudi nusankishibua kudi Tatu wanyi; nuhiane bulelengele buakanulongoluelabo ku tshibangidilu tshia buloba.” Matayo 25:34.

Hashishe bahikudibue nebikale bakidila mu miaba yakaya Yesu kubalongoluela. Kabakuikalamu ne bena tshinyangu; bena mashimi, batendeledi ba mpingu, bantu boneke, bena mitshima mikole; kadi nebadisangishe ne aba bakatshimuna Satana ne bakadi ne ngikadilu muakane ku ngasa wa Nzambi. Dieyemena dionso dia bubu, bualo bubu buonso budi bu batatshisha hanu ha buloba, buakumushibua ku masi a Yesu Kilisto, nebikale babanyanganyi ba disanka dia butumbi buende, budi buhita bua diba. Ha diba adi mene, buimpe ne buakane bua Musungidi wabo nebikenke kudibo ne bukenke budi buhite buimpe ebu bua mubidi. Nebikale kabayi ne ditoba kumpala kua nkuasa munene mutoke wa butumbi; nebabanyangane butumbi ne masanka bia banjelo.

Ha kumona buhianyi bua butumbi budi butuhesha, “muntu udi ne tshintu kai tshiashintakajaye bua kuangataye muo-yo wandi kashidi?” Matayo 16:26. Udi mua kuikala muhele, kadi muikale

ne bubanji ne butumbi bihite bonso bidi ba ha buloba mua kufila. Mushima muhikudibue ne mulengejibue ku bubi, mutshima udi ufila bintu biawu bilengele mu mudimu wa Nzambi, udi wa mushinga udi kawuyi mua kuambibua. Kabidi, misangu yonso idi muntu uheta luhandu ha buloba, lumu elu ludi luela disanka dia tshijila ne dia butumbi mu diulu, didi dimueneka kumpala kua Nzambi ne kua banjelo mu misambu ya ditshimuna.